ניסן תשע"ח לפ"ק - נומער 1

מבית חיינו

נייעס
געשעהנישן און
אויפטוהונגען
בתוככי
מוסדותינו
כוללינו און
קהילתינו הק'

חודש'ליכע אויסגאבע

מרכז מוסדות סאטמאר בני ברק יצ"ו

בנשיאות כ"ק מרן
רבינו הגה"ק שליט"א

הנהלת מוסדותינו
הק' וואונטש פאר
אלע אנ"ש

אַ כשר'ן און פרייליכן יו"ט פסח

אינהאלט:

דבר המערכת
"לא אמרתי אלא בשעה שמונחים לפניך"...

נייעס און געשעהנישן
די מאורעות פונעם פארגאנגעם חודש
בקרב קהילתינו הק'

אויפטוהונגען מחיל אל חיל
פעולות לתורה ולתעודה
אין הרחבת גבולי קדשינו

ביקור הקודש
שילדערונג פונעם געהויבענע באזוך
פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ועל זקני שארית
באשרייבונגען פון זכרונות און קאפיטלעך
היסטאריע פון זקני אנ"ש ז"ל

זכור אהבת קדומים
זכרונות פון חשוב'ע אידן מעבר לים פון זייער
ימי הילדות אין קהילתינו הק' דא אין בני ברק

משה רעיא מהימנא
צום יומא דהילולא רבא פון
מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע - כ"ו ניסן

חנוך לנער
אינטערסאנטע עפיזאדן
געאייגנט פאר די קינדער

בקודש חזיתיך
בילדער און לעבעדיגע גריסן פון די מבצרי
התורה און מערכת החינוך פון מוסדותינו הק'

הבית בהבנותו
בילדער פון די גלאפירנדע עבודת הקודש פון
די בנין האדיר והחדש פון די מיידל שולע

לתגובות והערות - פאקס: 1533616833

"לא אמרתי אלא בשעה שמונחים לפניך"...

פסח אויפדערנאכט ווען יעדער טאטע זיצט גליקליכערהייט בראש המסובין, זיינע לעכטיגע קינדער זיצן ארום דעם טיש כשתילי זית סביב און שלינגען מיט דארשט יעדעסווארט, יעדע געדאנק וואס גייט ארויס פון זייער טאטנ'ס מויל.

דער טאטע הייבט אן אין א מזל'דיגע שעה די הגדה, ער דעקט אויף די מצות און ער ווייזט מיטן פינגער 'הא לחמא עניאאאא'... און ער איז מסביר פאר די קינדער בטוב טעם ודעת די טעם החירות, דערנאך הייבט ער אויף די כוס אין די האנט און ער גיט א שריי מיט שמחה 'והיאאאא שעמדה לאבותינו ולנו'... מען מישט ווייטער אפאר בלעטער און דער גליקליכער טאטע דעקט שוין ווייטער אויף די מצה, און ער זאגט 'מצה זווווו שאנו אוכלים', דערנאך 'מרור זווווו שאנו אוכלים'...

עס פרעגט זיך אליינ'ס - פארוואס?

וואס עפעס פעלט אויס דער טאטע זאל ווייזן מיט די פינגער, איז דען דא א תינוק שהגיע לכלל דעת וואס ווייסט נישט וואס מיינט מצה? וואס מיינט מרור? וואס מיינט פסח?.

נאר וואס דען - עס שטייט אין די ספרים הק' די באוויסטע כלל 'אינו דומה שמיעה לראיה', ווען מ'וויל עס זאל ווערן ריכטיג אפגעשאצט א זאך, לטוב או למוטב, מוז מען דאס זעהן מיט די אייגענע אויגן, און ווען מ'זעהט א זאך ווערט דאס אריינגעקריצט אין מח און דאס ווערט איבערגעארבעט מיט ריכטיגע פארבן, אשר על כן האבן חז"ל געוואלט אין די הייליגע נאכט ווען די הערצעלעך פון די קינדער זענען ברייט אפן אריינצונעמען אין זיך די גרויסע אמונה און חביבות המצוות, די גבורות ה' וניסיו הנפלאים, האבן חז"ל געהייסן מ'זאל ווייזן מיט די פינגער.... און אט אזוי וועט דאס ריכטיג אריינדרינגען אין מח און אין הארץ.

מיט אט די דאזיגע מחשבה און די ציהל זענען מיר ארויפגעקומען מיט א געדאנק צו אונזערע חשוב'ע ציבור אנ"ש החשובים הי"ו, אזויווי ב"ה מ'לעבט אין א קהילה קדושה מיט פארצווייגטע פעולות סיי טאג טעגליך און סיי משך דעם יאהר-גאנג, וואס ענטהאלטן אין זיך פעולות לטובה אין דריי עמודי העולם תורה, עבודה, און גמילות חסדים, הן מיט די מוסדות הק' פאר די בנים ובנות, ישיבות הקדושות פאר בחורי חמד, און מבצרי הכוללים פאר געהויבענע חשוב'ע יונגעלייט, און נאך שיעורי תורה וכדו' און מעשי צדקה וחסד, וואס איז צוגעשטעלט פאר'ן חשובן ציבור מידי יום ביומו ומידי שבת בשבתו, וואס אסאך זאכן ווערן פארשווענקט אין די טעגליכע דאגות און די חיי היום יום, און אזוי אז ווען עס ווערט געזעהן פאר די אויגן קען מען זיך ריכטיג אפשאצן די אייגענע כוחות, און שטיצן די אייגענע בוים וואס עס גענ יסן פון דעם אונז און אונזערע קומענדיגע דורות בעזהשי"ת.

אזוי אויך האבן מיר מקדיש געווען א פרק נכבד מעורר צו זיין שפתי ישנים, וואס דארט וועט ווערן ארויסגעברענגט זכרונות פון חשובע אידן בני הקהילה נ"ע וואס זענען שוין בעלמא דקשוט, און וואס האבן אין זייער לעבן באשיינט די קהילה מיט זייער תורה ויראת שמים און מיט זייער געטריישאפט זיך צו האלטן צום אילנא דחיי ושיטת רבותינו הקדושים זי"ע.

אויך ווילן מיר ברענגען פארן חשוב'ן ציבור זכרונות ואהבת קדומים פון חשוב'ע אידן וואס וואוינען מעבר לים, ווי זיי ברענגען ארויף אויפן זכרון זייערע זכרונות פון זייער ימי הילדות אין קהילתינו הק' דא אין בני ברק.

אזוי אויך האבן מיר מקדיש געווען א ווינקעל פאר קינדער זיי צו קענען באררייכן די ידיעות, און אנפיהלן זייער צייט מיט תוכנ'דיגע מאמרים.

ויהא רעווא אז חפץ ה' בידינו יצליח, מיר זאלן קענען מהנה זיין אנ"ש מיט די דאזיגע חודש'ליכע בלעטל, און דאס זאל זיין נאך א רינגל אין די שרשרת הפעולות לטובת דעם חשוב'ן געהויבענעם ציבור, און אונז אלע אינאיינעם זאלן מיר זוכה זיין אנטקעגן צו גיין משיח צדקינו מיט אבינו רועינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו בב"א.

וואונטש מיט ידידות און הערכה
מערכת "מבית חיינו"
שע"י הנהלת המוסדות

פאלקעפיגער ציבור אנ"ש קהל עדתינו ארויסגעוויזן ווארימע שטיצע בגוף ובממון ביים גרויסארטיגן מגבית השנתית להחזקת מוסדותינו הק'

פרישע עסקנים שיחיו וועלכע זענען אנגעשליסן געווארן היי יאהר אינעם 'וועד המגבית' האבן שטארק געהויבן די הצלחה און סוקסעס פון די מגבית

די היי יעריגער דינער לטובת החזקת מוסדותינו הק' איז אפגעראכטן געווארן מוצאי שבת לס' ויקחו לי תרומה, ברוב פאר והדר ובמעמד קהל רב אין די זאל 'היכל הפאר', ווי די ריזן ציבור אנ"ש האבן געגאסן פון א רייכע אוונט מיט א שיינע פראגראם פון שיינע דרשות מיט נגינה אונטער א הערליכע אטמאספארע פון חיזוק ועידוד פאר'ן ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון די מבצרי התורה און מערכת החינוך אינערהאלב מוסדותינו הק'.

אין ביהמ"ד בלא חידוש, די היי יעריגע דינער איז - אויסער די שיינע זאל און רייכע פראגראם - געקרוינט געווארן מיט א וויכטיגע חידוש, נאך וואס די הנהלת המוסדות האט עטליכע וואכן בעפאר די מגבית אויפגענומען פרישע כוחות פון א שטאב מיט געטרייע עסקנים יונגע און עלטערע, וועלכע האבן זיך אנגעשליסן אינאיינעם מיט די ביז היינטיגע וועד המגבית אנצווארימען דעם ציבור אנטייל צו נעמען אין די מגבית בגוף ובממון, און טאקע אדאנק אט די הילף פון די פרישע עסקנים איז שטארק געהויבן געווארן די הצלחה ונעם דינער בכמות ובאיכות.

די נייע עסקנים ביי די ערשטע אסיפה לקראת די מגבית

פולקעפיגער ציבור אנ"ש זענען זיך משתתף בגוף ובממון ביים מגבית השנתית

די שטאב פון די פרישע עסקנים איז באשטאנען פון הר"ר נפתלי מנחם שטיינמעטץ הי"ו, הר"ר יוסף יודא כהן הי"ו, הר"ר יואל (ברי"א) ווייס הי"ו, הר"ר יואל לעווי הי"ו, הר"ר יואל שישא הי"ו, הר"ר שלמה אהרן וויינבערגער הי"ו, הר"ר מאיר צבי ווייס הי"ו, הר"ר יואל (בר"נ) קליין הי"ו, הר"ר אברהם ווייס הי"ו, הר"ר יוסף שלום גליק הי"ו, הר"ר משה ארי' וואנחאצקער הי"ו, און הר"ר יצחק ארי' ווייס הי"ו, אט די אלע האבן זיך אנגעשליסן אינעם וועד המגבית אין צוגאב צו די ביז היינטיגע עסקני הוועד הלא המה הר"ר יהודה ארי' היימליך הי"ו הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער הי"ו און הר"ר בנימין פרידמאן הי"ו.

אריינקומענדיג אינעם זאל ביים דינער איז יעדער אויפגענומען געווארן דורך די עסקנים מיט כבוד הראוי, עס האט זיך פאר יעדן אנטפלעקט א געוואלדיגע מחזה הוד רבה תפארת ווי אזא ריזן פולקעפיגער ציבור בעה"ב און אברכים בליעה"ר זיצן כולם נקבצו באו לך מיטן הייליגן ציהל צו מחזק זיין און ארויסווייזן שטיצע און שעצונג פאר די הייליגע מוסדות מ'זאל קענען אנגיין מיט די עבודת הקודש פון חינוך הבנים והבנות לתורה וליר"ש מיט ווייטערדיגע הצלחה און סייעתא דשמיא.

א רייכע סעודת מלוה דמלכא איז סערווירט געווארן פאר'ן ציבור, און שיינע כלי נגינה מיט מזמרים האבן באשיינט די מסיבה מיט פאסיגע ניגונים וואס האבן שטארק צוגעגעבן צום שיינקייט פונעם מעמד נאה לה' ולתורתו.

אלס יו"ר המגבית האט געדינט דער נואם בחסד עליון און משמח אלוקים ואנשים הרב משה טויסיג הי"ו וועלכער האט אונטערגעהאלטן דעם ציבור מיט שיינע און טרעפליכע רעיונות, דאן האט הרה"ג ר' יקותיאל יצחק בראך שליט"א חבר הנהלת המוסדות ענטפאנגען דעם ציבור מיט שיינע דברי פתיחה לכבוד המגבית.

אינמיטן די מסיבה של מצוה האט די ציבור זיך צוגעהערט צו שיינע דרשות צום ערשט פון הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א וועלכער האט נאך פאסיגע דברי תורה וברכה ארומגערעדט בשבח פון שטיצן די מוסדות הק', דערנאך האט אויפגעטרעטן דער מנה"ר פון די ת"ת הרה"ג ר' אלעזר יונה שטיינמעץ שליט"א מיט וויכטיגע דברי הדרכה און התעוררות אין חינוך הבנים.

צום ענדע איז אפגעראכטן געווארן צווישן די תומכי המוסדות הגרלות אויף ווערדפולע חפצים, דערנאך האט דער יו"ר הרב משה טויסיג משמיע געווען שיינע און פאסיגע דברי חרוזים.

עס איז שוין געווען שפעט ביינאכט ווען די ציבור האט זיך צושפרייט מיט געהויבענע געמיטער פיהל מיט התחזקות און תענוג רוחני נאך מיטהאלטן אזא שיינע אוונט מלא טעם ותוכן, פארן' אהיימגיין האט יעדער ערהאלטן א אנדענק פון די מוסדות א סדר יוצרות המבואר.

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

תלמידי ישיבותינו הק' האבן אינאיינעם אפגעראכטן א שבת מרומם ונעלה אין אתרא קדישא מירון

צווישן די צענדליגער חבורות, גרופעס, התוועדות'ער וואס האט זיך געוווירבלט אין אתרא קדישא מירון אין שבת יתרו קבלת התורה - ווי יעדן שבת אין קיילעכיגער יאר - האט ארויסגעשיינט די 2 אייגנארטיגע חבורות גדולות פון בחורי חמד מסולאים בפז, תלמידי ישיבותינו הק' תלמידי הישיבה קטנה און תלמידי הישיבה גדולה פון דאהי אין בני ברק, וועלכע זענען געקומען לעשות את השבת צום סיום ימי השובבי"ם אינעם מקום מסוגל אתרא קדישא מירון.

די "מירון שובבי"ם שבת" בקרב ישיבותינו הק', איז א הערליכער איינפיר וואס גייט אן די לעצטע עטליכע יאר, און שטייגט כסדר איבער דעם פאריעריגן שבת מיט התעוררות, התחזקות און דערהויבנקייט.

וויבאלד די מערת רשב"י איז פארנומען במשך השבת דורך די טויזנטער פוקדים, האבן ביידע ישיבות געדאווענט באזונדער אין די זאלן וואו זיי האבן געפראוועט די סעודות, וואס איז אריבער שטארק דערהויבן, נאך מנחה האט אויפגעטרעטן מיט אן איינפיר דרשה, אין ישיבה קטנה הרה"ג ר' אברהם ישעי' ווייס שליט"א ר"מ בישיבה"ק, און אין ישיבה גדולה הרה"ג ר' שניאור זלמן ווייס שליט"א ר"מ בישיבה"ק, ווי אויך האבן די תלמידי הישיבה גדולה געהערט א דרשה נלהבה פאר מנחה, האבנדיג אן אורח נכבד אין אן איבערראשונג, זיך טרעפנדיג אין מירון מיט הגה"צ רבי חנוך העניך אשכנזי שליט"א חדב"ן כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א רב דביהמ"ד אבני צדק אין קרית יואל.

במשך ימי השובבי"ם לערנען די בחורים פיל שעות רצופות יעדן דאנערשטאג, און אצינד לרגל דעם מירון שבת האט מען אריינגעהארעוועט א גרעסערע ציפער שעות רצופות אלס פאסיגע הכנה צום גרויסן שבת, אין ישיבה גדולה האט ליל שישי אויפגעטרעטן הרב הגאון ר' יחיאל מיכל פריעדמאן שליט"א מראשי כוללינו מיט א דרשת הכנה, און דערביי געענטפערט שאלות בהל' שבת וואס איז נוגע ווען מ'פארט אוועק פון שטוב, וואס די בחורים האבן געקענט אריינשיקן במשך די וואך.

די ישיבה גדולה בחורים זענען ארויסגעפארן אינאיינעם מיט די מרביצי תורה שליט"א, אין שפיץ פון הרה"ג ר' מרדכי יאזשעף שליט"א מנהל רוחני, און די ישיבה קטנה בחורים מיט זייערע מרביצי תורה אין שפיץ פון הרה"ג ר' יצחק דוד יאקאב שליט"א מנהל רוחני. אויפ'ן וועג האבן די בחורים מקיים געווען דעם "ובלכתך בדרך" האבנדיג ספעציעל געדרוקטע קונטרסים אויף די פרשת השבוע, און מאמרים נשגבים בגודל שביתת שבת בצלו פונעם תנא האלקי רשב"י זי"ע, בייגעלייגט די פייערדיגע דברות קודש וואס מ'האט געהאט די זכיה צו הערן פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א במשך שבת פקודי שנת תשע"ו אין אתרא קדישא מירו.

כס"ד

כ' לסדר "ואנשי קדש תהיון לי" תשע"ח

לכבוד די חשוב'ע חברי הנהלת יטב לב שיחיו

איך בין גישט קיין גרויסער שרייבער, אבער אלץ שטיצער פון די הייליגע מוסדות שפיר איך אז איך מוז ענק שרייבן אפאר ווערטער, ארויסברענגען מיין שטארקע באגייסטערונג פון די מוסדות הק' אין ארץ ישראל.

איך בין פארגאנגענעם וואך געווען אין אר"י אויף א חתונה פון מיינער א נאנטער, און אויף שבת האב איך געוויילט אין מירון וואו דארט איז אפגעראכטן געווארן די שבת שבת ברכות, די תפילות שבת האב איך געדאווענט מיט די בעלי שמחה אין א זאל אויף א באזונדערע פארנעם.

שבת צופרי גאנץ פריה בין איך אריין אין די מערה צו זאגן תהלים, און כ'בין געבליבן געשטוינט זעהענדיג א גאנצע ישיבה פון צענדליגע און צענדליגע בחורים זענען ביקע רקיעים מיטן זאגן תהלים אויפן קול מיט אן זעלטענע התעוררות און ווארימקייט.

ס'האט מיר גלייך אויסגעזעהן סאטמארער בחורים, בין איך צוגעגאנגען א פרעג טוהן איינעם וואספארא ישיבה דאס איז, האט ער מיר געענטפערט אז דאס איז די סאטמארער ישיבה גדולה פון בני ברק, און ער האט מיר אנגעצייגט אויף איינעם אז ער איז דער מנהל רוחני הרב יאזשעף שליט"א.

איך מוז אייך זאגן עס איז מיר געווען א שטאלץ און א כבוד צו זעהן וואספארא לניון של מלך מיר האבן אין בני ברק בחורי חמד וואס די חסידישקייט און יראת שמים שיינט אויף זייערע פנים'ער, זייערע קול תפילה האט אפגעהילעכט אין די גאנצע מערה און פארשאפט ביי אלע ארומיגע א שטארקע קידוש ה'.

ערשט נאך וואס איך האב מיך געדרייט ארויס אין פראנט פון די מערה וואו 'סגעפונען זיך די שטיבלאך האב איך געהערט א פרישע קול אדיר פון יונגע בחורים זאגן תהלים מיט ווארימע קול צאן קדשים, איך בין אריין אין די גרויסע צוויי שטובער זעה איך ווידער א ריזן צאל סאטמארער ישיבה קטנה בחורים זאגן תהלים מיט א השתפכות הנפש און מיט גרויס התלהבות, דארט האב איך שוין גלייך דערקענט דעם מנהל רוחני הרב יצחק דוד יאקאב שליט"א וועלכער פיהרט די ישיבה קטנה אין בני ברק.

עס איז מיר אוממעגליך געגוג צו באשרייבן די תענוג רוחני און אש קודש וועלכע האט מיר דארט באגומען אין דעם מקום המקודש זעהענדיג די מחנה בחורים יראי ה' די ישיבה גדולה און ישיבה קטנה פון מוסדות יטב לב אין ב"ב רעכטן אפ אזאלכע געהויבענע און ווארימע תפילות אין די הייליגע מערה, עס האט זיך ווי פון מיר ארויסגעשריען מיט התרגשות "אשרי העם שככה לו."

השי"ת זאל ענק העלפן און געבן כח אנצוגיין מיט די עבודת הקודש צו קענען שטיצן אזא הייליגע פארנעם מיט הצלחה און הרחבת הדעת.

א בריוו וואס הנהלת מוסדות יטב לב האט ערהאלטן אין אמעריקא בשבח ישיבתינו הקדושה דאהי אין בני ברק - פון איינעם וואס האט מיטגעהאלטן פון די נאנט דעם געהויבענעם שבת פון די בחורי חמד אין את"ק מירון

צו קבלת שבת איז מען ארויף געגאנגען דאוונען ביים מערת רשב"י, און פאר כגונא האט מען געזינגען בר יוחאי כמנהג המקום. נאך מעריב האט מען אינאיינעם געזאגט אין מערה דעם זוהר הק' וואס מ'פירט זיך צו זאגן פאר קידוש. דערנאך איז מען אריבער צו די זאלן, וואו די סעודה איז אריבער מיט גרויס התרוממות, שירות ותשבחות ואמירת דברי תורה ביז טיף אין די נאכט. ביי ישיבה גדולה האט מען געהאט דעם כבוד צו האבן דעם השתתפות פון הגה"צ רבי העניך אשכנזי שליט"א וועלכער האט געפראוועט די באטע מיט ווארעמע ניגונים, דברי תורה וסיפורי צדיקים.

טראצדעם וואס מ'האט זיך געלייגט אין א שפעטע שעה, האבן זיך די בחורים שוין פארזאמלט אין די פריע פארטאג'ס שעות אין די מערת הרשב"י, וואו מ'האט בציבור אויסגעזאגט גאנץ תהילים בהשתפכות הנפש א לענגערע צייט. און מיט אזא הכנה איז תפלת שחרית גאר אנדערש צוגעגאנגען מיט א התעוררות נפלאה, איבערהויפט ביי אהבה רבה וואס מ'האט איינמאל און נאכאמאל איבערגעזינגען דעם "אהבה רבה ניגון" שטייענדיג בשבת קבלת התורה, אין ישיבה גדולה האט פארגעדאווענט שחרית פאר'ן עמוד הגה"צ רבי העניך אשכנזי שליט"א, אריינשלעפנדיג די בחורים אין א שטארקן התעוררות, ובפרט ביי אהבה רבה וואס האט זיך געשפירט ווי א שבועות דאווענען.

די סעודה שבת צופרי איז אריבער שטארק דערהויבן, ווען מ'הערט שיינע דרשות פון די מגידי שיעור און פון די בחורי חמד בגודל מעלת השבת בצילא דמהימנותא פון התנא האלקי רשב"י זי"ע, בפרט אזא שבת פון קבלת התורה, ווי רבי שמעון בר יוחאי זאגט, קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא.

סעודת רעוא דרעווין איז אריבער מיט גרויס געהויבנקייט, וואו מ'האט א לענגערע צייט געזינגען ניגוני התעוררות ודביקות המעוררים לתשובה בימי השובבי"ם, אין ישיבה גדולה האט מען געהערט א ווארעמע שלש סעודות תורה פונעם מנהל הרה"ג ר' מרדכי יאזשעף שליט"א, און אין ישיבה קטנה האט מען איידער די זמירות געהערט דברי כיבושין פון הגה"צ רבי העניך אשכנזי שליט"א חדב"נ, און נאך די זמירות האט מען געהערט די שלש סעודות תורה פונעם מנהל הרה"ג ר' יצחק דוד יאקאב שליט"א.

מוצאי שב"ק האט יעדע ישיבה באזונדער געפראוועט א גרויסארטיגע סעודת מלוה מלכה, און די ישיבה קטנה איז דערנאך ארויף צום חצר הרשב"י וואו מ'האט געפייערט א מעמד הדלקה און זיך משמח געווען לכבוד התנא האלקי רשב"י ביז די שפעטע נאכט שעות, דאן איז מען אהיים געפארן מיט פולע באגאזשן פון חיזוק, קבלות טובות, און השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות.

אנ"ש געפייערט צענטראלע שמחת השבע ברכות אינאיינעם מיט שמחת הבר מצוה בבית הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

א דאפלטע שמחה של מצוה האבן אנ"ש מיטגעלעבט בקול רינה והמון חוגג פארגאנגענעם מוצאי שבת זכור, ווען עס איז אפגעראכטן געווארן מטעם הנהלת המוסדות די צענטראלע שמחת שבע ברכות לכבודו פון הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א לרגל נישואי בתו הכלה ב"ק שתחי'.

די שמחת השבע ברכות איז געווען קאמבאנירט אינאיינעם מיט די שמחת הבר מצוה לרגל הכנס בנו יניק וחכים פרע"ח כמר אהרן ני"ו לעול התורה והמצוות.

דער שיינער אויבן-אן ביי די שמחת שבע ברכות און שמחת בר מצוה בחצרות קדשינו

די געהויבענע שמחה איז פארגעקומען אין היכל ביהמ"ד הגדול אין שיכון מיט די באטייליגונג פון מערערע אדמורי"ם און רבנים פון שטאט וועלכע זענען געקומען אנטייל נעמען אין די שמחה, בראש המסובין האבן באשיינט די צוויי גרויסע זיידעס הגה"צ אבדק"ק סאטמאר-ב"פ שליט"א און האדמו"ר מוויזניץ שליט"א.

א ברייטע סעודה של מצוה איז צוגעשטעלט געווארן פאר'ן גאנצן ציבור און די משוררים דקהילתינו הק' האבן באשיינט די שמחה מיט פאסיגע נגינה.

אינמיטן די שמחה האט אויפגעטרויטן דער בעל שמחה הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א מיט פאסיגע דברי תורה וברכה לרגל המאורע און ער האט אנגעוואונטשן ברכות לרוב פאר כל העם הנאספים.

פאר'ן בענטשן האט אויפגעטרויטן מיט דברי בדחנות הר"ר מרדכי זעלפריינד הי"ו וועלכער האט א לענגערע צייט אונטערגעהאלטן דעם ציבור מיט גראמען בדחנות לרגל שמחת חתן וכלה.

נאכ'ן בענטשן מיט שבע ברכות איז דער גאנצער ציבור אריבערגעגאנגען וואונטשן ברכת מז"ט פאר'ן ראש ישיבה און די חשוב'ע זיידעס שליט"א.

דערנאך האט זיך די ציבור אינאיינעם מיט ראש ישיבה שליט"א ארויסגעלאזט אין לעבעדיגע ריקודין ביז שפעט אין די נאכט.

שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב

די געהויבענע שמחת החתונה בחצרות קדשינו איז ברייט געדעקט שפעטער אין די רייכע ארטיקל "ביקור הקודש"

שיינע און לעבעדיגע יו"ט פורים אפגעראכטן געווארן בקרב קהילתינו הק'

א שיינע און לעבעדיגע יו"ט פורים איז אריבער אויפן ציבור אנ"ש מיט א שמחה און חדוה כי חג ה' לנו.

די קביעות'דיגע חבורות צווישן אברכי אנ"ש האבן זיך געגרייט מיט א הכנה דרבה דורך זיך מתאסף זיין בצוותא יעדע חבורה פאר זיך און געלערנט חסיד'ישע ספרים וועלכע זענען מעורר לקדושת היום.

ווי יעדעס יאהר האבן אנ"ש וועלכע זענען זיך משתתף אין די שיעורי תורה פון יסודי התורה אדער פון תורתך שעשועי וכו' זיך צונויפגענומען יעדע חבורה ביי זייער מגיד שיעור און מרביץ תורה, ווי אויך האבן די מתפללים פון ביהמ"ד ברך משה אין צפון ב"ב זיך צונויפגענומען בשבת אחים גם יחד ביים משפיע רוחני פונעם ביהמ"ד הרה"ג ר' פנחס ברוך לעבאוויטש שליט"א.

באזונדער האבן די אינגעלייט לומדי הכולל שיחיו זיך צונויפגענומען אין שטוב פונעם ראה"כ הרב הגאון ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א וואו זיי האבן דארט א לענגערע צייט פארברענגט מיט ד"ת זמירות ותשבחות און ריקודין של שמחה לכבוד היום.

די בחורי חמד תלמידי ישיבה גדולה האבן זיך ווי יעדע יאהר צונויפגענומען אין די היכל הישיבה גדולה אין זכרון מאיר אינאיינעם מיטן מנהל רוחני הרה"ג ר' מרדכי בנימין אלטער יאזשעף שליט"א און געדאווענט מנחה מיט גרויס התעוררות און דביקות עילאה.

אויך די תלמידי ישיבה קטנה האבן אפגעראכטן א ווארימע תפילת שחרית

פארזעצונג זייט 33

מחיל אל חיל
אויפטוהונגען

צענדליגע אנ"ש שוין אפגעראכטן שמחות אויף ביליג אינעם נייעם זאל "אולם שטערן"

בעלי שמחות דרוקן אויס דאנק און שעצונג פאר הנהלת המוסדות נאכ'ן אפרעכטן שיינע שמחות מיט הרחבת הדעת און צמצום הוצאות

ביים ציבור אנ"ש איז נישט קיין סוד די אנגייענדע שמחות בליעה"ר אין די נייע פראכטפולע זאל אינעם בנין הת"ת "אולם שטערן", צענדליגע שמחות ווי תנאים'ס שבע ברכות מיט ברית'ן און פדיון הבן וכדו' זענען שוין אפגעראכטן געווארן אין דעם נארוואס נייע זאל, ווען יעדער זעהט צו מיט וואספארא פראכט מ'האט צוגעשטעלט דעם זאל כראוי וכיאות.

חברי הנהלת מוסדותינו ב"ב אינאיינעם מיט די חשוב'ע געסט חברי הנהלת מוסדות יטב לב און וועד קרן הבנין ביים מסיבת חנוכת הבית פון "אולם שטערן" קאמבאנירט מיט שמחת שבע ברכות לכבוד הרה"ח ר' יחזקאל ראטער הי"ו חבר הנהלת המוסדות

צענדליגע שמחות זענען שוין ב"ה אפגעראכטן געווארן בין כותלי האולם זינט די שיינע מסיבת חנוכת הבית פונעם זאל וועלכע איז פארגעקומען פארגאנגענעם חודש כסלו העעל"ט קאמבאנירט מיט די שמחת שבע ברכות מטעם הנהלת מוסדותינו לרגל די שמחת הנישואין בבית ידידינו החשוב הרה"ח ר' יחזקאל ראטער הי"ו רוח החיים פון מוסדותינו וקהילתינו הק', מיטן באשיינונג פון די געטרייע חברי הנהלת מוסדות יטב לב פון אמעריקא און עסקני קרן הבנין פון די ת"ת.

דער שיינער אויבן-אן ביי די מסיבת חנוכת הבית ושבע ברכות

אבער אין חכם כבעל נסיון די בעלי שמחות אליין זיי ווייסן אסאך מער וואס די נייע זאל האט אלס אויפגעטהון, וויפל אידיש געלט דאס האט זיי איינגעשפארט אדאנק די ביליגע פרייזן וואס די הנהלת המוסדות האט איינגעשטעלט אין דעם זאל מיט די אייגענע קאך אויף א בליגע פרייז שוה לכל נפש לרווחת ולטובת הציבור.

עס איז איבעריג צו באטאנען די הויכע ניווא פון די אייגענע קאך פונעם זאל וועלכע שטעלן צו די שמחות אויפן שענסטן און בעסטן

פארזעצונג זייט 9

לומדי כוללינו הק' פארענדיגן זמן החורף מיט גרויס הצלחה נאך וואכן און חודשים פון התמדת ויגיעת התורה

שטארקע הצלחה אין לימודי הכולל אדאנק געטרייע עבודת הקודש פון רבני הכולל וראשי חבורות אין שפיץ פון הגאון הגדול ראש הכולל שליט"א

די לומדי הכולל האבן אצינד פארענדיגט די ווינטער זמן נאכ'ן הארעווען א ווינטער פון יגיעת התורה מיט גרויס התמדה.

די גרויסע הצלחה פון כוללינו הק' איז שוין היינט צוטאג ברייט באקאנט פאר'ן גאנצן ציבור בפרט און אויך אין די פרעמדע גאס בכלל, יעדער בר הכי ווייסט צו זאגן פון די הויכע ניווא צו וואס אונזער כולל איז ב"ה צוגעקומען ארויסגעבנדיג שיינע פירות פרי הילולים לה' ולתורתו חשוב'ע דיינים און מורי הוראה מיט שיינע כלי קודש און מרביצי תורה בליעה"ר.

עס איז זיכער אז די גרעסטע טייל פון די הצלחת הכולל איז אדאנק די חשוב'ע און געטרייע רבני וראשי הכולל אין שפיץ פונעם לאנג-יעריגער ראה"כ הגאון הגדול מגדולי פוסקי דורינו רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א ואתו עמו זיינע חשוב'ע תלמידים וועלכע שטייען לימינו מיטן אנפיהרן די לימודי הכולל בראש ובראשונה הרב הגאון ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א וועלכער פיהרט אן דעם גאנצן כולל נאכמיטאג, הרב הגאון ר' יהושע צבי יאזשעף שליט"א מיט הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א וועלכע פיהרן אן דעם כולל פארמיטאג, הרה"ג ר' ישעי' גאלדשטיין שליט"א וועלכער פיהרט אן דעם כולל פארמיטאג אין זכרון מאיר, און הרב הגאון ר' פרץ דושינסקיא שליט"א רב ביהמ"ד דושינסקי רח' כהנמן וועלכער פיהרט אן מיט די כולל פארמיטאג אין היכל ישיבתינו הק'.

הגאון הגדול ראש הכולל שליט"א פארהערט די לומדי הכולל אין הלכות שבת - סימן שי"ח - "הלכות בישול"

ווערן געזעהן ראשי החבורה הרב הגאון ר' יהושע צבי יאזשעף שליט"א און הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א

צענדליגע לומדי הכולל אנגעשלאסן אין ניי-געגרינדעטע חבורת "מחודדים בפיך"

חבורה ווערט אנגעפירט דורך הרב הגאון ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א מראה"כ מיטן ציהל צו חזר'ן אלטע מקצועות אין הלכה און זיך דאס פארהערן מדי חודש בחודשו

ביי די לומדי הכולל שליט"א הערשט א גרויסע אינטערעס און נאכפראגע אויף די ניי-געגרינדעטע חבורה וועלכע אנטשפרעכט בעזהשי"ת צו הייבן די כח התורה וההוראה ביי די לומדים וואס ווען צושטיין דערצו זיך צו פארהערן די אלע אלטע מקצועות אין הלכה וואס זענען געלערנט געווארן במשך די לעצטערע יארן בין כותלי הכולל.

די גרינדונג פון די נייע חבורה בשעטו"מ איז ערשט געמאלדן געווארן דורך דעם געטרייער ראה"כ הרב הגאון ר' יחיאל מיכל פרידמאן שליט"א ביים דרשת נעילת הזמן אין היכל הכולל, און זאפארט האבן זיך שוין איינגעשריבן אינעם חבורה צענדליגע לומדי הכולל מיטן ציהל און שאיפה זיך צושטעלן צו די פארהער'ס אויף די מקצועות אין שו"ע.

חבורת "מחודדים בפיך"

שע"י כולל עצי חיים ד'סאטמאר

קרית יואל - בני ברק

חבורת מחודדים בפיך

למעלת כבוד לומדי הכולל החשובים שיחיו

וסדר הלימוד תהא - מדי חודש בשלושה השבועות הראשונות של החודש יש לחזור פעם אחת סדר הלימוד שנקבע, טור ב"י, שו"ע ט"ז ומ"א, שועה"ר כפי הצורך, ומשנ"ב, ובשבוע האחרון לחזור שנית על כל החומר, ובכל חצי שנה, חודש האחרון יחזרו על כל החומר שנלמד במשך כל הזמן, ובסוף החודש יתקיימו בחינה על כל הנ"ל.

- לחזור מדי יום בזמנו הלימודים שנקבעו.
- אין לחזור לימוד זה בסדרי הכולל.
- סדר הכולל צריך לנצל במלוא הזמן כפי שראוי לחבר במסגרת "מחודדים בפיך".
- הבחינות שיתקיימו מדי חודש, יש לכותבם אך ורק בע"פ כל אחד בעצמו, וכל אחד ישב בשולחן לחוד, והרה"ג ר' שמואל שאול גרינוואלד שליט"א מרבני כוללינו יהא ממונה על כל הנ"ל.

הנהלת הכולל

די מודעה פון די ניי-געגרינדעטע חבורה "מחודדים בפיך" אנגעפירט דורך הרב הגאון ר' יחיאל מיכל אברהם פריעדמאן שליט"א מראשי הכולל

תענוג רוחני ביי לומדי הכולל מיטן נייעם סוקסעספולע פראגראם פון איבערגעבן שיעורי הלכה ברבים

הצלחה'דיגע פראגראם איינגעפיהרט דורך הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א מראה"כ

ביי די לומדי הכולל הערשט א שטארקע שמחת התורה נאך וואס ס'איז לעצטנ'ס איינגעפיהרט געווארן אז איינגעלייט זאגן שיעורים ברבים און זענען מלבן הלכות בצוותא חדא, וואס אויסער דאס אויסשארפן די בקיאות פון די לומדים גיט דאס אסאך צו אז מ'זאל קענען באקומען די כח ההסבר אראפצולייגן א דבר הלכה מיט א לשון לימודים אן קיין פחד און צוריקגעצויגנקייט.

די נייע סדר השיעורים איז פרי עמלו פונעם חשוב'ן ראש חבורה הרה"ג ר' דוד כהן שליט"א מראה"כ וועלכער מוטיגט שטארק די לומדים און ער איז זיי מעודד זיך צו צושטעלן צו די שיעורי תורה ברבים.

הרה"ג ר' ישעי' גאלדשטיין שליט"א מראשי הכולל ביי א שיעור פאר די לומדי הכולל סניף זכרון מאיר

אינהאלטסרייכע קובץ חידושי תורה ערשינען דורך לומדי כוללינו הק' סניף זכרון מאיר

אין שפיץ פון הרה"ג ר' ישעי' גאלדשטיין שליט"א רייכע קובץ פארשאפט תענוג רוחני פאר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אצינד האבן די כולל פארמיטאג סניף זכרון מאיר אונטער אנפירערשאפט פון הרה"ג ר' ישעי' גאלדשטיין שליט"א ארויסגעגעבן א רייכע קובץ חידושי תורה.

די שיינע קובץ אויסער די שיינע חידושי אורייתא וואס ווערט אין איהר ארויסגעברענגט, איז דאס א שיינע הוכחה אויף די געוואלגיע האראוואניע און יגיעת התורה וואס ווערט אריינגעלייגט בין כותלי הכולל ווי די איינגעלייט זענען עמלים בתורה מיט גרויס התמדה און חשקות התורה.

און טאקע אלס אל תמנע טוב מבעליו אין טוב אלא תורה, איז אינמיטן די חתונה הרוממה בחצרות קדשינו אריינגעגאנגען הרה"ג ר' ישעי' שליט"א אל הקודש פנימה צו מרן רבינו הגה"ק שליט"א און איבערגעגעבן דעם קובץ חידושי תורה פון די לומדי הכולל, דער רבי שליט"א האט דורכגעקוקט דעם קובץ וקרן אור פניו הק' מיט א קענטיגע תענוג רוחני אנוואוטשנדיג א ווארימע ברכת התורה.

אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר

פארזעצונג פון זייט 7

פארנעם אונטער די אנפירערשאפט פון די געטרייע עסקנים נאמנים דער עסקן נמרץ הר"ר פסח אהרן גרינוואלד הי"ו ואתו עמו הר"ר חיים מאיר גאלדבערגער הי"ו, אזוי אויך ווערט די קאך געפיהרט אונטער די השגחה מעולה פון הרב הגאון ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א מראשי כוללינו הק'.

באזונדערע תומכים און נדיבים מיט אסאך געלט האט די הנהלת המוסדות געמוזט פארשאפן צו קענען אהערשטעלן דעם קאך מיט אלע אירע צוגעהערן, מ'זאל קענען צושטעלן שיינע שמחות אויף א ברייטע פארנעם.

און טאקע דעריבער האלט מען אין איין הערן די שעצונג און דאנק וואס אנ"ש בעלי שמחות דרוקן אויס פאר הנהלת מוסדותינו הק' אויף די געוואלדיגע אונטערנעמונג וואס זיי האבן אויפגעטהון פאר'ן ציבור מ'זאל קענען איינשפארן גרויס געלט און צוגיין צו א שמחה מיט א רואיגקייט און מנוחת הנפש.

רעדנדיג פונעם זאל איז וויכטיג צו דערמאנען לטובה דעם חשוב'ן נדבן הרה"ח ר' יהודה ורעייתו חי' שרה שטערן ע"ה פון בארא פארק וואס די זאל איז געבויט געווארן פון זייער נדבה וואס זיי האבן געשענקט בחיים חיותם פאר הנהלת מוסדותינו הק', יהא זכרם ברוך.

קרן מיוחד דורך הנהלת קהילתינו הק' האט שוין געהאלפן נאנט צו אכציג יולדות בליעה"ר פון אנ"ש

די קרן מיוחד צאלט אויס עטליכע אפרוה טעג פאר די יולדות אין בתי החלמה

צענדליגע מענער און עלטערן בקרב אנ"ש רופן אויס דאנק און שעצונג פאר הנהלת קהילתינו הק' וועלכע האבן באוויזן צו שאפן פון נדיבי אנ"ש אין חו"ל א ספעציעלע קרן פאר אנ"ש צו אויסצאלן עטליכע טעג אין די בתי החלמה פאר די יולדות שתחי' פון קהילתינו הק'.

די דאזיגע פעולה לטובה גייט שוין אן עטליכע חודשים ווען אין לויף פון די תקופה האבן שוין קרוב צו אכציג יולדות בליעה"ר פון אנ"ש גענאסן פון אט די קרן מיוחד וועלכע האט זיי אויסגעצאלט עטליכע אפרוה טעג אין די בתי החלמה ווי 'אם וילד' וכדו'.

עס איז איבעריג צו שילדערן די וויכטיגקייט און גרויסע הילף וואס די קרן מיוחד טוהט אויף דערמיט פאר די משפחות אנ"ש, ספעציעל היינט ווען די פרייזן אין די בתי החלמה זענען געשטיגן זייעהר הויעך, און די הכנסות ביי די אברכים בעלי שמחות זענען נידעריג און מ'קען זיך דאס נישט אליין ערלויבן מחמת חסרון כיס, דעריבער איז דאס פאר זיי א שטארקע הילף עד אין לשער.

הטיבה ה' לטובים

ביקור הקודש

שילדערונג פון די געהויבענע באזוך פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בקרב קהילתינו הק' לרגל די שמחת החתונה בבית הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

אנשי שלומינו תלמידים וחסידים זענען נאך אונטערן רישומא קדישא פון די קורצע געהויבענע באזוך פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א ווי ער איז געקומען באשיינען די שמחת החתונה פון בת הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א.

יעדן ליגט אין די ביינער ווען מלך ביפיו תחזינה עינינו און מיר האבן זוכה געווען צו צוויי לעכטיגע טעג להתחמם לאורו הבהיר.

די איצטיגע באזוך איז געווען א בחינה פון 'מועט המחזיק את המרובה' ווי יעדע שעה און מינוט איז אויסגענוצט געווארן אויפצוטהון און מרומם זיין די קרן התורה והחסידות צו איבערלאזן זיין הייליגע כח און השפעה בתוככי קהילתינו הק'.

עס איז שווער מיט ווערטער ארויסצוברענגען די התרגשות עילאה וואס האט יעדן באנומען ביי די געהויבענע מעמדות ווי ביי די התעוררות'דיגן אמירת תהלים און פייערדיגע דברות קודש און ריקודין אין מירון, ביי די ריינדע מעמד הקבלת פנים והחופה, צו ביי די אומפארגעסליכע מעמד המצוה טאנץ ברוב עם הדרת מלך.

דעריבער וועלן מיר נאר שילדערן די טרוקענע סדר היום פון די צוויי טאגיגע באזוך מבואו ועד צאתו פון מאנטאג צופרי ווען דער רבי שליט"א האט מופיע געווען בהדרת קדשו ביזן אוועק פארן מיטוואך צופרי.

מאנטאג פר' תצוה

רבינו שליט"א איז אנגעקומען מיטן פליגער ארום 9:30 צופרי און איז אפגעווארט געווארן דורך א חשוב'ע דעלגאציע פון חברי הנהלת מוסדותינו הק' ווי אויך דורך חברי הנהלת מוסדותינו אין ירושלים און בית שמש, אין שפיץ פונעם לאנג-יעריגער מנהל מוסדותינו הרה"ח ר' משה חיים ווייס הי"ו וואס ער איז ערלויבט געווארן ארויפצוגיין ביזן פליגער מקבל צו זיין פני רבינו שליט"א.

תפילת שחרית מיט די בחורי חמד שיחיו

נאך וואס יעדער איז אריבער נעמען שלום איז דער רבי געפארן קיין אלעד וואו ער איז גלייך געגאנגען זיך טובל'ן אין מקוה, דערנאך האט ער ערשיינט אין די וויזניצער זאל וואס הנהלת מוסדותינו האט ספעציעל ארויסגעדונגען פאר די תפילת שחרית פון רבינו שליט"א אינאיינעם מיט די בחורי חמד תלמידי ישיבתינו הק' פון דאבי אין ב"ב און אויך תלמידי ישיבתינו הק' אין ירושלים תובב"א.

פאר'ן דאווענען איז פארגעקומען די שמחת הברית מילה פון בן הנולד ביי הר"ר יעקב ביקסנשפאן הי"ו ווי דער רבי האט געדינט אלס סנדק און מוהל און אנגעוואנטשן ברכות לרוב פאר'ן אבי הבן און פאר די חשוב'ע זיידעס הר"ר חיים ביקסנשפאן הי"ו און הר"ר ישראל ארי' וויינבערגער הי"ו און פאר די עלטער זיידע'ס הרה"ח ר' שלמה דוב ביקסנשפאן הי"ו הרה"ח ר' אברהם שלמה וויינבערגער הי"ו און הרה"ח ר' יצחק יודא סימון הי"ו.

נאכדעם האט דער רבי געלייגט תפילין פאר עטליכע בר מצוה בחורים בני ונכדי אנ"ש פון דאהי אין ב"ב פון ירושלים און ב"ש, צווישן זיי פאר הבחור בן הר"ר שמואל שטרול הי"ו אייניקל פון הרה"ח ר' שלום אליעזר ראטער הי"ו און

אור-אייניקל פון הרה"ח הישיש ר' משה יעקב ראטער הי"ו.

ווי אויך האט דער רבי געלייגט תפילין פאר הבחורים בני: הר"ר שמחה יוסף הירש הי"ו פון ירושלים, הר"ר יעקב אטיק הי"ו חבר הנהלת שיכון קרית יואל אין בית שמש, הר"ר שמשון גרינוואלד הי"ו פון אלעד איידעם פון הרה"ח ר' מרדכי שווארץ הי"ו גבאי בית מדרשינו אין רח' רמב"ם, הר"ר דוד בלוי הי"ו פון אלעד איידעם פון הרה"ח ר' דוד פריינד הי"ו, און הר"ר מרדכי זעבאלד הי"ו פון אלעד. דאס דאווענען איז דערנאך געווען מיט א געוואלדיגן התרגשות.

דערנאך איז אפגעראכטן געווארן די תפילת שחרית מיט גרויס התעוררות ווען די בחורים האבן געפילט פאר א זכיה צו קענען דאווענען בצילא דמלכא און צוקוקן די עבודת הקודש, ביים ליינען האט דער רבי עולה געווען און געבענטשט ברכת הגומל.

נאכ'ן דאווענען איז דער רבי אריין אין א פריוואטן צימער וואו עס האבן באזוכט ביים רבי'ן שליט"א הרה"ג רבי זושא האראוויטץ שליט"א רב דק"ק חסידים אלעד און הרה"ג אב"ד וויזניץ-אלעד שליט"א, און אזוי אויך דער מעיאר פון אלעד ר' ישראל פרוש הי"ו מיט נאך עטליכע עסקנים פון די שטאט אלעד.

נאכ'ן דאווענען איז דער רבי שליט"א געפארן קיין צפת אויף א קורצער אפרוה אין א ספעציעלע אכסניא אין הר כנען.

הוא ימליץ טוב בעדינו אדונינו בר יוחאי

אין די נאכמיטאג שעה'ן איז דער רבי שליט"א אריבער געפארן קיין אתרא קדישא מירון, און ערשיינט בהדרתו ביי די מערת הרשב"י וואו אנ"ש פון איבער גאנץ ארץ ישראל זענען שוין געווען פארזמאעלט צוזאמען מיט די בחורי חמד תלמידי הישיבות, ילדי תשב"ר און נאך, כולם באו נקבצו צום מעמד התעוררות ובקשת רחמים ביים ציון המצוינת פון התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע.

אנקומענדיג איז דער רבי שליט"א גלייך אריין צום "חדר יעקב אבינו" נעבן די מערה, וואו עס זענען געווען פארזאמעלט די ילדי התשב"ר תלמידי הת"ת וועלכע באטייליגן זיך ביי וועכנטליכע חברת תהלים מדי שבת בשבתו, די קינדער זענען געזעצן מיט דרך ארץ אונטער די אויפזיכט פון די חשוב'ע משגיחים אין שפיץ פונעם לאנג-יעריגן מנהל החברת תהלים הרבני הנגיד ר' יצחק אייזיק ווייס הי"ו. די קינדער האבן געזאגט פרקי תהלים, און דער רבי שליט"א האט מיטגעזאגט מיט זיי עטליכע קאפיטלעך מיט גרויס התרגשות.

דערנאך איז דער רבי שליט"א אריין צו די מערה פון רבי שמעון בר יוחאי, און איז איבער אויף די אנדערע זייט, נעבן דעם קבר פון רבי שמעון בן אלעזר, וואו דער גאנצער ציבור איז געווען פארזאמעלט. מ'האט אנגעהויבן מיט תפלת המנחה וואס מ'האט געדאווענט דארט אין די מערה מיט א געוואלדיגן התעוררות. דער בעל תפלה איז געווען הרה"ח ר' נח קליין הי"ו.

דערנאך האט מען אנגעהויבן צו זאגן תהלים, וואס דער רבי שליט"א האט פארגעזאגט מיט א געוואלדיגן התעוררות און מיט בכיות עצומות. דאס תהלים זאגן האט זיך פארצויגן א לענגערע צייט, און יעדע ווילע האט דאס התעוררות זיך פריש גובר געווען מיט א געוואלדיגן התרגשות.

נאכ'ן זאגן די קאפיטלעך פון צ' ביז ק"ז, ווי עס איז דער מנהג, האט דאס התעוררות זיך פריש גובר געווען ביים זאגן דעם יהי רצון, ביי וועלכן דער רבי שליט"א האט ווייטער איינגעריסן מיט געוואלדיגע בכיות אויף ישועותן של ישראל.

נאך יהי רצון האט דער רבי שליט"א א לענגערע צייט געליינט קוויטלעך, ווי אויך איז צוגעגעבן געווארן לידיו הק' די ספר הזכרונות פון אנ"ש וואו מ'האט זיך איינגעשריב ביי די מגבית השנתית לטובת מוסדותינו הק', דערנאך האט מען געדאווענט מעריב דארט אין די מערה.

נאך מעריב איז דער רבי שליט"א ארויס צום חצר פון די מערה, וואו עס איז געווען צוגעגרייט א ספעציעלן בימת הכבוד וואו דער רבי שליט"א האט באשיינט, ולידו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א הגה"צ ראש ישיבת חכמי לובלין שליט"א הגה"צ

אסיפת עסקנים לקראת די באזוך פון רבינו שליט"א
און שמחת החתונה בחצרות קדשינו
ווערן געזועהן ראשי העסקנים הר"ר הערשל האלצער הי"ו
און הר"ר שמעון שווארץ הי"ו

מרן רבינו שליט"א ביים אנקומען אין עירפארט
ווערן געזועהן הרה"ח ר' משה חיים ווייס הי"ו מנהל המוסדות -
און זיין ברודער הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווייס הי"ו

רבינו שליט"א ביי תפילת שחרית אין אלעד
מיט די בחורי חמד תלמידי ישיבותינו הק'

רבינו שליט"א ביים ברית מילה פאר'ן דאווענען

האדמו"ר מסערעדנא שליט"א און נאך רבנים.

מ'האט אנגעהויבן צו זינגן ניגוני התעוררות ודביקות מיט א געוואלדיגן התרגשות, פארגעזינגען דורך די משוררי קהילתינו הק', וואס האט יעדן איינעם שטארק דורכגענומען במשך א לענגערע צייט וויען דער רבי שליט"א ווישט זיך די טרערן.

דאן זענען ארויפגעקומען די פילע חאלאקע קינדער שיחיו פאר וועמען די עלטערן פון אנ"ש גרייטן זיך צו מאכן פאות אין די איצטיגע טעג. דער רבי שליט"א האט ביי יעדעס קינד געשוירן אביסל האר, דערנאך אנגעטון קאפלעך, און געוואונטשן ברכות לרוב פאר די קינדער, פאר זייערע עלטערן און פאר זייערע זיידעס הי"ו.

דאן האט דער רבי שליט"א אנגעהויבן משמיע צו זיין דברות קודש, און האט ארומגערעדט פון דעם גרויסן כח פון התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, וואס זיין כח איז גרויס סיי בנגלה און סיי בנסתר, און קדושתו רב מסתים צו זיין פיות מסטינינו ומקטריגינו, און אין די זעלבע צייט משפיע צו זיין כל טוב לבית ישראל.

דער רבי שליט"א האט באזונדער דערמאנט די שווערע גזירות וואס דרוועט אצינד אויפן ציבור דא אין ארה"ק, וועןן די רשעי עמינו ווילן ליידער פארשלעפן טויזנטער בחורים אין זייערע טריפה'נעם מיליטער. דאס איז אויסער דעם וואס זיי האבן ליידער צוריק זיך פארלייגט אריינצושלעפן די בנות ישראל הכשרות אינעם טריפה'נעם מיליטער, אויף וואס די גדולי ישראל האבן אלע גע'פסק'נט אז ס'איז אסור ביהרג ואל יעבור. דער רבי שליט"א האט דערמאנט אז אין די צייט האפט מען אז דער זכות פון התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי וועט מגין זיין אויף אידישע קינדער, אז די רשעים זאלן נישט האבן קיין שליטה אויף כלל ישראל, ויבא בעל הכרם ויכלה את קוציו, און אזוי האט דער רבי שליט"א ממשיך געווען מיט ווארעמע ברכות פאר'ן גאנצן ציבור.

גלייך דערנאך האט מען זיך מיט א עקסטאז ארויסגעלאזט אין פייערליכע ריקודין לכבוד התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי, מ'האט געזונגען בר יוחאי ואמרתם און אמר ר"ע און מ'האט ממשיך געווען מיט נאך לעבעדיגע ניגוני תפילה ובקשה א לענגערע ווייל מיט א געוואלדיגן התרגשות וואס איז נישט שייך צו שילדערן פאר איינער וואס האט דאס נישט פערזענליך מיטגעלעבט.

נאך די געהויבענע ריקודין האט דער גאנצער ציבור געהאט די געלעגענהייט און זכיה דורכצוגיין אין די מערה צו נעמען שלום פונעם רבי'ן שליט"א, ואף הוא ענה כנגד המברכים דער רבי האט יעדן געגטפערט במאור פניו הק' און האט יעדן אנגעוואונטשן אז מען זאל האבן גע'פועל'ט אלעס גוטס.

נאך א שעה צייט וואס דאס שלום-נעמען האט זיך פארצויגן, האבן די באסעס זיך ארויסגעלאזט אויפן וועג צוריק אהיים, און מרן רבינו שליט"א איז צוריק צו די אכסניא אין צפת, וואו דער רבי שליט"א איז פארבליבן אויף איבערנאכט.

רבינו שליט"א ערשיינט צו אמירת תהלים
פון ילדי התשב"ר אין מירון
אנגעפירט דורכ'ן מנהל חברת תהלים
הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווייס הי"ו

רבינו שליט"א ביי די פייערדיגע ריקודין
אין חצר מערת הרשב"י

דארט אין די אכסניא זענען ערשינען די עסקנים הדגולים פון "מרכז עזרה ויעוץ" די עסקנים פון אלע אפיסעס, פון ירושלים, בני ברק, בית שמש און פון צפת, וועלכע האבן איבערגעגעבן פאר'ן רבי'ן שליט"א אן איבערזוכט פון די פארצווייגטע פעולות אפצוראטעווען בחורים פון אלע שיכטן און קרייזן, פון ארייגפאלן אינעם טריפה'נעם מיליטער. דער רבי שליט"א האט איבערגעשמועסט מיט די עסקנים די תחבולות רשע אויף וואס די רשעים צילן ליידער, און די פעולות וואס קען אונטערגענומען ווערן, לוחם צו זיין קעגן די גזירה.

דינסטאג פר' תצוה

אין די פריה פארטאג'ס שעה'ן ארום האלב פיהר האט שוין דער רבי שליט"א זיך געזעצט לערנען אין די אכסניא, און שפעטער מיט א שעה נאכ'ן זיך טובל'ן אין מקוה, איז דער רבי שליט"א ארויס אויפן אור-אלטן בית עלמין אין צפת, אין באגלייטונג פון געציילטע גבאים, און האט פוקד געווען די קברי צדיקים פון די גדולי עולם, דער הייליגער בית יוסף, דער אריה"ק, דער הייליגער רמ"ק, דער הייליגער רבי שלמה אלקבץ, וואו דער רבי שליט"א האט מתפלל געווען א לענגערע צייט מיט גרויס דביקות.

פון דארט איז דער רבי שליט"א צוגעגאנגען צו די מערות פון רבינו משה אלשיך זי"ע, פון הייליגן באר מים חיים זי"ע, און דערנאך פון זקינו הגה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצ"ל אבדק"ק טאלטשאווא ואבדק"ק צפת, און צום סוף האט דער רבי שליט"א פוקד געווען מקום מנוחתו פון התנא האלקי רבי פנחס בן יאיר.

נאך אנדערהאלבן שעה אויפן ציון הק' איז דער רבי שליט"א צוריק צו תפלת שחרית בבית האכסניא. פאר'ן דאווענען האט דער רבי שליט"א געלייגט תפילין פאר הב' בן הר"ר יצחק אייזיק ראטה הי"ו און אייניקל פון הרה"ח ר' פסח ראטה הי"ו חבר הנהלת מוסדותינו און הרה"ח ר' אברהם משה לאנדא הי"ו מרביץ תורה אין ת"ת, און אור-אייניקל פון הרה"ח ר' חנני' יו"ט ליפא ראטה הי"ו.

נאכ'ן דאווענען האט דער רבי שליט"א געפראוועט א מסיבת לחיים מיט'ן בר מצוה בחור, און דאן איז אנגעקומען אויף א באזוך הרה"ג ר' משה שמואל ליבערמאן שליט"א ראה"כ זרע ברך אין צפת מיט וועמען עס האט זיך אנטוויקעלט א שיינער שמועס אין הלכ' שחיטה.

שפעטער איז דער רבי שליט"א אריבער געפארן קיין אבנית זיך משתטח זיין ביי די ציוני הק' פון אביי ורבא וואו דער רבי שליט"א איז אריין ביז טיף אין די מערה און געזאגט תהלים נאכדעם האט מען געזונגען ניגוני התעוררות אויף לימוד התורה ווען דער רבי שליט"א איז מאריך בתפילה ובתחנונים, נאכדעם האט דער רבי מיטגעזונגען די ניגון פון והערב נא מיט גרויס התעוררות.

פארלאזנדיג די ציון האט דער רבי שליט"א זיך אויסגעדריקט מיט פרייליכע התרגשות אז דאס איז די ערשטע מאל וואס ער איז זוכה צו פוקד זיין די ציונים פון אביי ורבא, דער רבי האט דערמאנט אז דער טאטע רביה"ק בעל ברך משה

זי"ע איז יא אמאל דא געווען אבער ער האט שוין לאנג ערוואַרטעט צו קומען אהער און יעצט איז ב"ה עלתה בידו.

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

שפעטער נאכמיטאג נאך תפילת מנחה איז דער רבי שליט"א ארויסגעפארן פון צפת און אנגעקומען קיין פתח תקוה, צו באשיינען די גרויסע שמחת החתונה בחצרות קדשינו, די חתונה פון הכלה תחי' טאכטער פון הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א עב"ג החתן המופלג בן הגה"צ ראש ישיבת תורת חסד שליט"א פון לאנדאן יע"א וואס איז אפגעראכטן געווארן ברוב פאר והדר מיט דאס השתתפות פון אנ"ש תלמידים וחסידים פון איבער גאנץ ארה"ק.

די חתונה איז אפגעראכטן געווארן מיט גרויס כבוד און פראכט כראוי לשמחת בית צדיקים אין די פראכטפולע זאלן פון "רויאל גארדן" אין פתח תקוה וואס איז ספעציעל אהערגעשטעלט געווארן דורך די עסקני מוסדותינו וקהילתינו שיחיו צו קענען אקאמאדירן דעם ריזיגן ציבור צו קענען מיטהאלטן די שמחה הגדולה.

פאר די מענער איז אויפגעשטעלט געווארן א ריזיגער אויג-כאפנדע שאטער וועלכע איז געווען אויסגעשטעלט אויף א מאיעסטעטישע פארנעם מיט הויכשטאקיגע פארענטשעס און צוויי-שטאקיגע ברייטע בימת הכבוד.

צו די באשטימטע צייט האט זיך אנגעהויבן דער שטראם פונעם ציבור אנ"ש צו מיטהאלטן די חתונה הגדולה ווען אנקומענדיג האט יעדער באוואונדערט די עבודת הקודש וואס הנהלת מוסדותינו מיט אירע געטרייע עסקנים האבן אראפגעלייגט נישט שוינענדיג כח און געלט אהער צושטעלן אזא פאסיגע און ריזיגע פלאץ פאר די שמחת החתונה און פאר די מעמד החופה.

מעמד הקבלת פנים

א קורצע צייט נאך וואס דער חתן הי"ו מיט די בעלי שמחה שליט"א זענען אנגעקומען אין זאל צום קבלת פנים, איז אויך דער רבי שליט"א ערשינען און די ציבור האט איהם מקבל פנים געווען בשירה ובזמרה, דאן האבן די קאפעליע משוררים דקהילתינו געזונגען ניגוני התעוררות ודביקות מיט גרויס התרגשות און ווארימקייט.

אינצווישן האט מען געהערט די דברי בדחנות פון הר"ר משה ארי' היילברון הי"ו פון בית שמש וועלכער האט מיט פאסיגע ווערטער ארויסגעברענגט דאס געהויבנקייט פן דעם מאמענט ווען מען גרייט זיך מקבל פנים צו זיין די גרויסע אבות וואס קומען אראפ פון גן עדן.

אינמיטן די מעמד הקבלת פנים זענען צוגעגאנגען צום רבי'ן די מנהלים רוחניים פון ישיבה גדולה און ישיבה קטנה פון דאהי אין ב"ב און אויך פון ירושלים און זיי האבן געצייגט א ליסטע מיט נעמען פון די בחורי חמד שיחיו וועלכע האבן מקדיש געווען טויזנטער שעות רצופות אין לימוד התורה אלס הכנה דרבה צום ביקור הקודש פונעם רבי'ן שליט"א.

דאן האט דער רבי שליט"א משמיע געווען דברות קודש, און זיך געשטעלט אויפן פסוק שמחתי באומרים לי בית ה' נלך וואס דער רבי שליט"א האט אויסגעטייטשט אויף ענייני נישואין, ובפרט אויף דעם וואס די זיידעס פון עולם העליון קומען אראפ צו די שמחה, און ברענגען מיט השפעות טובות, סיי ברוחניות און סיי בגשמיות. מיט גרויס התרגשות האט דער רבי שליט"א דערמאנט זכות אבות פון אביו רביה"ק הברך משה זי"ע אז עס איז זיכער אז אצינד בעת השמחה געפונט זיך דער רבי דא און בענטשט אלע נאספים מיט כל מיני ברכות, און דער רבי שליט"א האט געוואונטשן ברכות לרוב פאר'ן גאנצן ציבור בכל מיני השפעות טובות.

מ'האט דאן מסדר געווען די כתובה. די עדי כתובה זענען געווען: הרבני הנגיד ר' צבי עקיבה ברייטשטיין הי"ו יו"ר הנהלת מוסדותינו הק' אין בית שמש, און הרבני הנגיד ר' יעקב פעלדמאן הי"ו.

רבינו שליט"א מתפלל אין מערת אביי ורבא

די אויבן-אן ביים מעמד הקבלת פנים

אונטערנעמונג'ס קארטל פון די תקנות פון מיידל שולע לקראת בואו פון רבינו שליט"א

רבינו שליט"א ביים פארהערן תלמיד ישיבתינו הק' הבחור החשוב כמר אליעזר דוב ענגעל הי"ו אויף נאנט צו 2000 בלאט גמרא
ווערט געזוהען דער זיידע הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל הי"ו גבאי בית מדרשינו אין זכרון מאיר

אינצווישן איז דער ציבור ארויס צו די חופה וואס איז אפגעראכטן געווארן אויף דעם גרויסן שטח פארנט פונעם זאל, וועלכע איז געווען שווארץ פון דעם גרויסן ציבור בליעה"ר. אינצווישן איז מען געגאנגען צום באדעקן, און דער רבי שליט"א האט געבענטשט דעם חתן כנהוג.

מעמד החופה

אינדרויסן ביי די חופה האט מען געזונגן ניגוני התעוררות ודביקות מיט א געוואלדיגן התרגשות במשך א לענגערע צייט, און דאס התעוררות איז געווען גאר שטארק.

די מעמד החופה איז אנגעפירט געווארן מיט גרויס געניטשאפט דורך הרה"ג ר' יקותיאל יצחק בראך שליט"א חבר הנהלת מוסדותינו הק', ווי ער האט אויסגערופן מרן רבינו שליט"א מיט סידור קידושין, און דער רבי האט מכבד געווען דערמיט גיסו דער זיידע וויזניצער רבי שליט"א. די עדי קידושין זענען געווען הרבני הנכבד הרב חיים דוד לויפער הי"ו מראשי קהילתינו הק' אין בארא פארק און הרה"ג ר' שמואל לעוו שליט"א מו"ץ בקהילתינו הק' אין לאנדאן און ר"מ אין ישיבת תורת חסד, און די עדי יחוד זענען געווען הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל הי"ו און הרה"ח ר' מנחם שלמה פרידמאן הי"ו.

נאך די חופה האט דער רבי שליט"א אנגעוואונטשן ברכות לרוב פאר'ן גאנצן ציבור, און מ'האט זיך ארויסגעלאזט אין א ריקוד נלהב לכבוד השמחה ווען דער ציבור טאנץ אנטקעגן די בימת החופה אהין און צוריק.

גלייך דערנאך האט דער ציבור זיך פארזאמעלט אינעם גרויסן זאל וואו די סעודה איז מוסטערהאפטיג סערווירט געווארן פאר'ן גאנצן ציבור. דער רבי שליט"א איז דערוויל אריין אינעם חדר מיוחד אינעם זאל וואו דער רבי שליט"א האט געדאווענט מעריב.

לבית יעקב אלו הנשים

נאך מעריב איז פארגעקומען ביים רבי'ן שליט"א א אסיפה פון אלע מנהלות פון די מיידל שולע און פון די סעמינאר, ביי וועלכן דער רבי שליט"א האט זיי משמיע געווען דברי הדרכה און התחזקות און איבערגע'חזר'ט די יסודות פון צניעות און חינוך וואס איז נוגע אלע תלמידות פון די הייליגע מוסדות.

ביי די אסיפה האבן די מנהלות פון די שולע איבערגעגעבן פאר'ן רבי'ן שליט"א קוויטלעך פון די נעמען פון די תלמידות וועלכע האבן זיך אונטערגענומען צו מוסיף זיי גדרים וסייגים אין צניעות לקראת די געהויבענע באזוך פונעם רבי'ן שליט"א.

דאן האט דער רבי שליט"א שטארק מחזק געווען די מנהלות פאר'ן זיך איבער געבן מיט מסירות נפש פאר די הצלחה פון די תקנות איבער די גדרי הצניעות, און די מנהלות האבן פארגעלייגט פאר'ן רבי'ן שליט"א די תקנות און דער רבי האט זייער הנאה געהאט און זיי געוואונטשן ווארימע ברכות.

סעודת החתונה

דאן איז דער רבי שליט"א ערשינען צו די סעודת החתונה וואו מען האט ענטפאנגען דעם רבי'ן שליט"א בקול רנה והמון חוגג, דאן האט דער רבי זיך געוואשן צום סעודה של מצוה און אפגעראכטן שולחנו הטהור לכבוד השמחה אינאיינעם מיטן גאנצן ציבור, במשך די גאנצע חתונה האבן משמח געווען מיט ערליכע נגינה די משוררים דקהילתינו צוזאמען מיט די בארימטע בעלי מנגנים הר"ר יואל קליין הי"ו און הר"ר משולם גרינבערגער הי"ו.

במשך די גאנצע צייט פון די חתונה זענען כסדר אנגעקומען נאך רבנים ואדמורי"ם וואס זענען געקומען מפאר זיין בראש השמחה, און מקבל פנים צו זיין פני מרן רבינו שליט"א, צווישן זיי האבן זיך אנגעזען: הגאון האדיר ראב"ד ירושלים שליט"א, הגאון הגדול רבי משה יהודא לייב לאנדא שליט"א אב"ד עירינו בני ברק, האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א, האדמו"ר מדושינסקיא שליט"א, הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א מרבני עירינו און נאך אדמורי"ם מצאנז קלויזענבורג, ערלוי, דזיקוב וויזניץ, וואסלוי.

פאר'ן בענטשן האט דער רבי שליט"א פארלאזט דעם זאל וואס מ'האט דאן אנגעהויבן צוצוגרייטן צום געהויבענעם מצוה טאנץ. עס האט דאן באזוכט ביים רבי'ן שליט"א דער מעיאר פון בני ברק ר' חנוך זייבארט הי"ו ווי עס איז פארפירט געווארן א שיינע שמועס איבער הרחבת גבולי הקדושה.

גלייכצייטיג זענען געווארן אריינגעלאזט אידן אל הקודש פנימה לעצה ולברכה אזאלכע וואס האבן געדארפט וויכטיג זיך אדורכרעדן מיט ספעציעלע שאלות און וויכטיגע הזכרות, ווי יעדער איז געווארן אויפגענומען דורכ'ן רבי'ן שליט"א מיט א מאור פנים, און איז ארויסגעגאנגען מיט געהויבענע געפילן מלא חיזוק.

תורה שבעל פה

דערנאך האט דער רבי שליט"א פארהערט בע"פ הבח' החשוב כמר אליעזר דוב ענגעל ני"ו ממובחרי תלמידי ישבתינו הק' זוהן פון הר"ר נחמן צבי ענגעל הי"ו און אייניקל פון הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל הי"ו גבאי בית מדרשינו אין זכרון מאיר, וועלכער האט זיך געשטעלט צום פארהער אויף נאנט צו 2,000 בלאט גמרא רש"י מיט תוס', דער רבי האט א לענגערע צייט איהם פארהערט ווען עס איז קענטיג אויף פניו הק' די תענוג רוחני און חדוותא דאורייתא הערנדיג די תשובות ברורות אויף אלע שאלות.

עס איז געווען מערקווירדיג אז טראץ עס זענען געברענגט געווארן אויפן טיש אלע גמרות און מסכתות פונעם פארהער, האט דער רבי שליט"א זיי אפילו נישט געעפנט נאר דורכגעגאנגען איין מסכתא נאך די צווייטע מיט א ריכטיגע 'תורה שבעל-פה', דאן האט דער רבי שליט"א געוואונטשן ברכות לרוב פאר'ן נבחן ני"ו און פאר זיינע עלטערן שיחיו.

מעמד המצוה טאנץ

דאן איז דער רבי שליט"א צוריק ערשינען אין זאל צום בענטשן און צום מצוה טאנץ. מיטן בענטשן איז מכובד געווארן דער זיידע הגה"צ אב"ד קהילתינו ב"פ שליט"א. מיט די ברכות ראשונות איז מכובד געווארן האדמו"ר מסטאניסלאוו שליט"א פון לאנדאן, און מיט ברכה אחריתא הרב חיים יושע באב"ד שליט"א מאטרטיקוב פון בארא פארק.

נאכן בענטשן האט מען זיך גענומען צום געהויבענעם מצוה טאנץ. דער בדחנא דמלכא הר"ר יואל הערשקאוויטש הי"ו האט מייסטערהאפטיג אויסגערופן דעם רבי'ן שליט"א און די אנדערע זיידעס און מחותנים צו די ריקודין של מצוה.

קודם איז מכובד געווארן מיט די ריקודין דער זיידע פונעם חתן הרה"צ רבי יצחק באב"ד שליט"א מטארטיקוב-לאנדאן, און דערנאך האט מען אויפגערופן דעם רבי'ן שליט"א ווען די גראמען פאר זיך איז געווען א מסכתא שלימה פון רייכע רעיונות באגלייט מיט תנועות פון התעוררות. פאר'ן טאנצן האט מען א לענגערע צייט ממשיך געווען מיט ניגוני התעוררות מיט גרויס התרגשות. דאן האט מרן רבינו שליט"א געפראוועט דעם עבודת הקודש מיט א געוואלדיגן כח הקדושה זיך הייבנדיג אין די הייער מיט גרויס התרוממות, ויניעו אמות הסיפים פון דעם התרגשות וואס עס האט יעדן ארומגענומען.

נאכ'ן ענדיגן די ריקודין לפני הכלה, האט מען ממשיך געווען מיט ניגוני התעוררות, ווען מען האט געזונגן דעם באקאנטן ניגון וואס מען זינגט ביי טל און גשם, וואס האט ביי יעדן ארויסגעברענגט טרערן פון התרגשות של שמחה. דאן האט דער רבי שליט"א ממשיך געווען די ריקודין מיטן חתן, און באזונדער מיטן אבי הכלה הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א ביי וועלכן דער רבי שליט"א האט שפעטער אריינגענומען די גאנצע משפחה, און שפעטער אלע נכדי מרן רביה"ק

הברך משה זי"ע.

דערנאך האט מען ממשיך געווען מיט די ריקודין של שמחה, ביים מצוה טאנץ פון די געהויבענע זיידעס וויזניצ'ער רבי שליט"א און פון בארא פארק'ער רב שליט"א, און דאן פון די חשוב'ע מחותנים ראש ישיבתינו שליט"א און פון ר"י תורת חסד שליט"א און דערנאך פון די חתן וכלה.

שפעטער פארטאג'ס האט דער ציבור פארלאזט דעם זאל נאכ'ן מיטלעבן אזא געהויבענע פרייליכע נאכט וואס וועט אויף לאנג געדענקט ווערן ביים ציבור.

גדול יהי' כבוד הבית לה' ולתורתו

נאך די חתונה איז דער רבי שליט"א אריבערגעפארן קיין בני ברק. צום ערשט איז דער רבי שליט"א צוגעפארן צום נייעם גיגאנטישן בנין פון די מיידל שולע אויף רח' השל"ה וואס בויעט זיך אצינד מיט גרויס הצלחה און אנטשפרעכט צו זיין א בית גדול לה' ולתורתו.

דער רבי שליט"א האט מיט גרויס תענוג זיך צוגעהערט צו א לענגערן באריכט פונעם בוי מייסטער הרה"ח ר' יצחק אייזיק ברב"ז ווייס הי"ו וועלכער האט איבערגעגעבן אלע פרטים פון די אנטוויקלונגען פון דעם בנין. דאן איז דער רבי שליט"א אריין אין דעם זייטיגן חצר און באטראכט פון די נאנט דעם הערליכן געביידע מיט די זעקס פון די ניין שטאקן וואס שטייען שוין אויפגעבויעט על תילה בנויה, פון וואס דער רבי שליט"א האט זייער שטארק נהנה געווען.

פון דארט איז דער רבי שליט"א צוגעפארן לבית האכסניא אין שטוב פון הרה"ח ר' משה חיים ווייס הי"ו מנהל מוסדותינו וואו דער רבי שליט"א האט אויפגענומען אנ"ש ביז קרוב לעלות השחר.

מיטוואך פר' תצוה

מיטוואך גאנץ אינדערפרי איז דער רבי שליט"א געגאנגען אין מקוה, און איז דערנאך אריבער אויף ניחום אבלים צו די חשוב'ע משפחת ווירצבערגער שיחיו בני הרה"ח ר' שלמה זלמן ז"ל מחשובי אנ"ש, וועלכע זענען געזיצן שבעה על פטירת אמם החשובה ע"ה.

זיצנדיג ביים ניחום אבלים האבן די חברי הנהלת מוסדותינו דערמאנט פאר'ן רבי'ן שליט"א אז די חשוב'ע נפטרת ע"ה האט געהאט די זכיה צו מנדב זיין א חדר אין בנין הת"ת ווען מ'האט צוגעבויט נייע כיתות, ווי אויך האט זי לעצטנס מנדב געווען א שיינע סכום פאר די נייע בנין פון די מיידל שולע און זיך דארט אויך איינגעקרישט א זכות עולם.

יציאת צדיק מן העיר

דערנאך איז דער רבי שליט"א ארויסגעפארן צום לופטפעלד, ווי ער איז ארויסבאגלייט געווארן דורך הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א און אזוי אויך דורך חברי הנהלת מוסדותינו און עסקני קהילתינו שיחיו, ווי דער רבי שליט"א האט זיך געזעגנט און מאציל געווען מברכותיו הק'.

דער רבי שליט"א איז ארויף אויף דעם פריוואטן פליגער וואס איז אפגעדינגען געווארן, מיט וועלכן עס זענען מיטגעפארן א מנין מצומצם פון מקורבים ונאמני בית אויפן וועג צום ווייטערדיגן המשך פון דעם מסע קודש, פוקד צו זיין קברי אבות וקברי צדיקים אין סיגעט לרגל די מעמד יציקת הבורות פון די פראכטפולע מקוה וואס ווערט געבויט אינעם בנין החדש פונעם ביהמ"ד וואס ווערט אצינד געבויט דארט אין די שטאט.

די ביקור הקודש האט איבערגעלאזט א רישומא קדישא אין די הערצער פונעם ציבור אנ"ש תלמידים וחסידים ולאורו נסע ונלך עד ביאת גוא"צ במהרה.

כי גדול בקרבן קדוש ישראל

רבינו שליט"א ביי די עבודת הקודש ביים מצוה טאנץ

רבינו שליט"א אנקומענדיג פארטאג'ס באזוכן די נייע בנין פון די מיידל שולע

ביים הערן באריכט פונעם בוי-מייסטער פון די געביידע העסקן הר"ר יצחק אייזיק (ברב"ז) ווייס הי"ו

רבינו שליט"א ביים ניחום אבלים ביי משפ' ווירצבערגער ווערט געזעהן זיין איידעם הרה"ח ר' פסח ראטה הי"ו חבר הנהלת המוסדות

ועל זקני שארית

הגה"ח רבי יעקב שלום פריינד זצ"ל

בעמח"ס דורות ישרים

חג הפסח שנת תרפ"ב לפ"ק - כ"ג ניסן שנת תשס"ב לפ"ק

הגאון החסיד רבי יעקב שלום זצ"ל איז געבוירן געווארן אום פסח תרפ"ב אין די שטאט סאסרעגן צו זיין פאטער הגאון הצדיק רבי ישראל זצ"ל אב"ד סאסרעגן וועלכער איז שוין אויפגענומען געווארן בימי בחרותו אלס רב אין שטאט, און צו זיין מוטער הצדקנית מרת מרים רחל ע"ה א טאכטער פון הגה"צ רבי משה דוד סופר זצ"ל א זוהן פונעם גאון הגאונים לוחם מלחמת ה' בעל מחנה חיים זצוק"ל, איידעם פון הגה"ק רבי הלל פאלאק זי"ע תלמיד מובהק פון מרן הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע וועלכער האט אים אינאיינעם מיט זיין חבר הגה"ק רבי הלל קאלאמיי'ער זי"ע גערופן די "קודש הילולי"ם".

זיין פאטער הגה"צ רבי ישראל זצ"ל איז געווען גאר שטארק בידידות מיט מרן הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע ווי טראץ וואס די גאנצע שטאט זענען געווען פון א אנדערע קרייז, איז ער אבער געווען פון די גרויסע אנהענגער'ס און האט זיך מכניע געווען כעבדא קמא מרי פאר'ן הייליגן עצי חיים זי"ע.

זיינע שטאט'ס לייט האבן אים אלס דערקוטשעט פארוואס ער פארט אלס צום עצי חיים זי"ע אין די צייט ווען ער האט אסאך עלטער'ע רבי'ס און רבנים, האט ער געענטפערט אז אמאל ווען ער איז געווען א אסיפת רבנים אין גראסווארדיין ווי די גדולי ישראל האבן געוואלט איינפירן אז די מזרחי זאל נישט האבן קיין שייכות מיט די קאנצעליי, און איינער פון די ראשי הקהילה האט זיך אנגערופן און געפרעגט ווי שטייט אין די הלכה אז מ'דארף זיך אפטיילן פון די מזרחי, ווי אלע רבנים האבן געזוכט פון ווי א ראי' צוברענגען, האט זיך דער עצי חיים זי"ע אנגערופן מיט א פשטות אז ער זאל נאכקוקן אין "שו"ע אורח חיים סימו שמ"ו אינעם מגן אברהם" ווי די רבנים זענען ערשטוינט געווארן פון די קלארע תשובה.

אין די שפעטער'ע יארן ווען רבי יעקב שלום זצ"ל איז געפארן קיין אמעריקא צו די חתונה פון זיין עלטסט'ן אייניקל האברך החשוב הר"ר חיים הערש פריינד הי"ו פון די טובי הקהל דקהיט"ל אין בארא פארק, אריינקומענדיג צו כ"ק מרן רבינו בעל הבר"מ זי"ע איז דער רבי אים אנטקעגן געלאפן און ארומגענומען ווי ער האט דעמאלט'ס דערציילט פאר'ן רבי'ן דעם עפיזאד, און דער רבי זי"ע האט עטליכע מאל איבערגעלערנט אינאיינעם מיט אים דעם מגן אברהם מיט גרויס התפעלות.

אלס קינד האט ער געלערנט אין די תלמוד תורה אין סאסרעגן, אזוי אויך האט ער קונה געווען תורה פון זיין גרויסן פאטער אין די ישיבה אין סאסרעגן ווי ער האט געשעפט מלא חפניים תורה ויראת שמים.

*

ווי עס איז אדורך א קורצע תקופה האט אים זיין פאטער אוועקגעשיקט קיין טאשנאד צו הגה"ק מהר"ם בריסק זצ"ל ווי ער איז געווארן פון די נאנט'סטע און באליב'סטע תלמידים ביים מהר"ם בריסק זצ"ל, זיך ארויסשטעלנדיג אלס איינער פון די לייבן אין ישיבה זייענדיג א מתמיד עצום און זיצענדיג על התורה ועל העבודה יומם ולילה.

דארט אין טאשנאד האט ער גענאסן פון גאר א ספעציעלע נאנטשאפט וחיבה יתירה נודעת לו מבית רבי, ווי יעדן שבת האט אים דער מהר"ם

בריסק זצ"ל גערופן ער זאל ביי אים עסן די סעודות שב"ק, א זאך וואס איז געווען זעלטן אין טאשנאד.

גלייכצייטיג האט דער מהר"ם בריסק זצ"ל אים אפגעשריבן צוויי תשובות וועלכע זענען געדרוקט אינעם שו"ת מהר"ם בריסק ווי ער שרייבט אים אין איינע פון די תשובות "נהניתי מאד משכלך הישר".

פון דארט איז ער דערנאך אריבער לערנען קיין ס. אויוואר ביי הגה"צ המפורסם רבי יוסף משה מייזליש זצ"ל (א שוואגער פון זיין ברודער הגה"צ בעל אלופי יהודה זצ"ל, ווי ביידע זענען געווען איידעמער ביי הגה"צ בעל כנסת יחזקאל זצ"ל).

דא אין ישיבה האט ער זיך ווידער ארויסגעשטעלט מיט זיין געוואלדיגע התמדה און ערליכקייט ווי ער איז געווען דער שיין און לעכטיגקייט פון די גאנצע ישיבה.

און טאקע איבער אט די לעכטיגע טעג אין די ישיבה אין אויוואר פלעגט רבי יעקב שלום זצ"ל, זיין גאנץ לעבן שמועסן און רעדן מיט גרויס בענקשאפט ווי ער פלעגט דערציילן פאר'ן יונגן דור מיט געגועים איבער די לעכטיגע טעג אין די ישיבה זאגנדיג "די שענסטע יארן מיינע איז געווען אין די ישיבה".

אין די שפעטער'ע יארן ווען רבי יעקב שלום זצ"ל האט שוין געדינט אלס ר"מ אין ישיבת מהרי"ט אין בני ברק, איז אמאל אנגעקומען זיין רבי רבי יוסף משה זצ"ל אין א"י, און ער איז אריינגעקומען אין די ישיבה, דערנאך ווי ער האט אים דערקענט האט ער זיך אנגערופן צו די ארומיגע "רבי יעקב שלום איז דאך מיין גאון אין הלכות סת"ם".

א קורצע תקופה האט ער אויך געלערנט ביי זיין ברודער דער ס. מיקלאש'ער רב זצ"ל.

*

ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזה, ווען די פולווער פון די וועלט'ס קריג האט אנגעפאנגען צו שמעקן און מ'האט פארשיקט די אידן צו די ארבעט'ס לאגער'ן אין די מונקאטשאבאר'ס האט ער זיך בדרך נס ארויסגעדרייט ווי ער האט זיך געמאכט ווי ער איז נישט נארמאל, און בניסי ניסים האט מען אים באפרייט פון צו ארויסגיין צו די ארבעט'ס לאגערן.

דאן איז ער פארבליבן מיט זיין פאטער אין סאסרעגן און א צייט דערויף איז ער אינאיינעם מיט אים דעפארטירט געווארן קיין אוישוויץ ווי ער איז אריבער צרות יגון ואנחה.

אין משך פון זיין גאנצן לעבן האט ער קיינמאל נישט געוואלט רעדן פון אט די ביטערע טעג, ווי ער פלעגט אלס מורא האבן אז מ'וועט ח"ו האבן קשיות אויפ'ן השגחת הבורא, און אפילו ווען אמאל האט איינער פון די קינדער געוואלט אנפאנגען צו רעדן פון דעם, פלעגט ער באלד פארדרייען דעם שמועס.

ביים ארויסבאגלייטן מרן רביה"ק זי"ע פון בנין הת"ת אין זכרון מאיר ווערט געזעהן אונטער'ן רבי'ן אויף די רעכטע זייט

אום חודש אייר תש"ה איז ער אנגעקומען קיין פעלד - האפינג און פון דארט איז ער אריבער קיין בוכענוואלד, ווערנדיג ניצל מיט ניסי ניסים אויף יעדן טריט און שריט.

אידן וועלכע האבן מיט אים מיטגעלעבט די ביטערע יארן אין אוישוויץ, און דערנאך אין די א. ד. ערטער ווי ער איז אנגעקומען, דערציילן איבער זיין געוואלדיגן מאור פנים און שטענדיגן שמייכל, ווי אפילו אין די שווערסטע מצבים, ווען אידן זענען שוין אריינגעפאלן אין יאוש רח"ל האט מען אבער געוואוסט אז "הרב פריינד" וועט שוין האבן א גוט ווארט, און ער פלעגט טאקע מחזק זיין דארט אידן מיט הייליגע חסיד'ישע ווערטער און דברי חיזוק וועלכע האט אריינגעבלאזן א רוח חיים אין די עצמות היבשות.

ווי עס איז אדורך א קורצע תקופה איז ער צוריקגעקומען צום עיר מולדתו די שטאט סאסרעגן ווי טראץ וואס ער איז נאך געווען א בחור בעפאר די חתונה, האט מען אים מכבד געווען מיט א דרשה פאר הונדערטער אידן אודים מוצלים מאש אין די גרויסע שטאט'ישע שול, ער האט דאך געהאלטן א לאנגע דרשה באגלייט מיט דברי חיזוק והתעוררות, וועלכע האט צונומען אלע הערצער און עס איז געווען בכיות נוראות בעת די דרשה, וואס ווי די עלטערע אידן דערציילן: "די ווענט האבן דאן מיטגעוויינט".

*

כשהגיע לפרקו האט ער חתונה געהאט בזיווו"ר מיט די טאכטער פון הרב החסיד ר' דוד שטאוב ז"ל מחשובי חסידי מונקאטש.

אין יאר תש"ח איז ער ארויפגעפארן קיין ארץ ישראל, ווי ער איז אנגעקומען מיט נאך אסאך ערליכע און חשוב'ע אידן וועלכע זענען אלע פארשיקט געווארן אין די מחנות אין ציפערן (קפריסין), ווי די ענגלענדער האבן יענע צייט נישט אריינגעלאזט די פליטים.

אין ציפערן איז אים געבוירן געווארן זיין עלטסטער זוהן הרה"ח ר' ישראל הי"ו, א האלבע יאר דערויף איז ער ארויף קיין ארץ ישראל און זיך באזעצט אין חליסא אין חיפה אינאיינעם מיט נאך עטליכע צענדליג ערליכע אידן יראים ושלימים.

אין חיפה האט ער זיך זייער געמוטשעט על המחיה ועל הכלכלה, ווי ער האט ממש נישט געהאט קיין ברויט צו עסן אין שטוב, און ער

איז אינאייעם מיט נאך עטליכע ערליכע אידן אריין ארבעטן אין די פאסט אפיס אין שטאט.

באלד ווי ער האט געהאט דעם ערשטן געלעגנהייט נאך דריי יאר, איז ער אריבער געקומען קיין בני ברק אנקומענדיג ענדע פונעם יאר תשי"ב.

דא אין בני ברק איז ער ווייטער געווען א נהנה מיגיע כפיו און איז ווידער אריינגענומען געווארן אין די פאסט אינעם דערנעבנדיגן רמת גן.

אין יענע יארן ווען דער ביהמ"ד אין זכרון מאיר געגנט, האט זיך געעפנט, איז ער מיט נאך עטליכע מתפללים אוועק פון זייער אלט'ן ביהמ"ד און אריבער דאווענען אינעם ביהמ"ד

אנהויבנדיג די הרבצת התורה אין מוסדותינו הק'
אלס מלמד אין תלמוד תורה אין בנין ביהמ"ד רח' רמב"ם

ווי ער איז אינאיינעם מיט הרה"ח רבי הערש אלימלך געלבמאן ז"ל אויפגענומען געווארן אלס גבאי אינעם ביהמ"ד, ווי ער איז אויך געווארן דער "בעל תוקע" אינעם ביהמ"ד.

אזוי אויך האט ער געגרינדעט דעם שיעור וועלכע הרה"ח רבי שמעון דאסקאל ז"ל פלעגט פארלערנען פארטאג'ס בעפאר'ן דאווענען.

אין משך פון די צייט פלעגט ער ארומגיין אינאיינעם מיט רבי הערש אלימלך ז"ל מיט א זאק אויפ'ן רוקן צוזאמצונעמען ספרים פאר'ן ביהמ"ד.

ווי עס איז אדורך א קורצע צייט איז ער אמאל אריבער אין די גאס און א איינגעשטעלטע אינעם פאסט אפיס, האט אים געגריסט, רבי יעקב שלום זצ"ל, זייענדיג א אפגעהיטענער איד מיום הוולדו, איז דערציטערט געווארן און איז באלד אריבערגעלאפן צום הייליגן חזון איש זצ"ל, וועלכער האט אים באפוילן אפצולאזן די פאסט ארבעט און ווערן א מרביץ תורה פאר אידישע קינדער, זאגנדיג: "איר זאלט פאטשקענען נאר מיט תורה אפילו מיט קליינע קינדער".

*

אין יענעם יאר האט רביה"ק מסאטמאר זי"ע אנגעפאנגען איינצוזייען די ערשטע קערנדלעך פון די ברייט פארצווייגטע מוסדות התורה ביי אונז אין בני ברק, און ווי נאר די תלמוד תורה איז געגרינדעט געווארן, איז רבי יעקב שלום זצ"ל באלד אריינגענומען געווארן אלס מלמד דרדקי פאר קליינע קינדער, ווי פון יענעם יאר און ווייטער איז ער אלס געשטיגן און ארויף אינאיינעם מיט זיינע תלמידים פון איין קלאס צו די צווייטע, ביז ווען ער איז אנגעקומען צו די ישיבה קטנה, ישיבה גדולה און איז אויפגענומען געווארן אלס ר"מ אין ישבתינו הק' 'ישיבת מהרי"ט'.

רבי יעקב שלום זצ"ל איז געווען א ממהר לבא ומאחר לצאת קומענדיג יעדן צופריא אין די ישיבה נאך בעפאר די בחורים קומען און ווארטנדיג אויף די תלמידים, ווי ער האט יעדן באגריסט מיט א גוט מארגן.

איבער אט די טעג אין ישיבה דערציילן און רעדן די הונדערטער תלמידים מיט געוואלדיגע בענקשאפט און נאסטאלגיע, ארויפברענגענדיג זכרונות פון אמאל, ווען ער פלעגט פארלערנען זיינע טיפזיניגע שיעורים וועלכע איז געווען געפלאכטן מיט א געוואלדיגער חן און איבערגעגעבנהייט.

ביי זיינע שיעורים פלעגט ער אויך זייער אסאך מחדש זיין אייגענע חידושי תורה אין זיינע שיעורים ווי ער פלעגט אויך צושרייבן ביי די חידושי תורה פון די בחורים, אזוי אויך געפונט זיך אין די ישיבה, ספרים וועלכע זענען צוגעצייכנט מיט זיינע שיינע און ערליכע הערות.

ווי אויך איז רוב פון זיינע ספרים אינדערהיים אנגעשריבן מיט פילע הערות און מ"מ, אויסער זיינע אייגענע חידושים וואס ער האט זיך אפגעשריבן אויף איינצעלנע פאפירן.

ביי רבי יעקב שלום זצ"ל איז נישט פארהאן געווען א מושג פון שוואכע קעפ, אויב איז געווען א בחור וועלכער האט נאך נישט געקענט אזוי גוט די סוגיא האט ער זיך פערזענליך אפגעגעבן מיט אים בכל לבבו ונפשו.

זיינע שיעורים פלעגט ער זיך אנגרייטן יעדן שבת קודש זיך אנגרייטן דעם שיעור ווי דערנאך ווי ער האט שוין געזען אז ער איז שוין גענוג קלאר איז ער דאן אום מוצ"ש אריבער צו הרה"ג המפו' רבי שלמה הירשלער זצ"ל אינעם כולל חזון איש ווי ער האט אים פארגעלייגט זיינע אלע ספיקות און קשיות ביז ער איז געקומען קלאר און פעסט צום שיעור.

*

א ספעציעלן קאפיטל פאר זיך איז געווען זיינע הערליכע דברי מוסר געפלאכטן מיט דברי חיזוק און שיינע רעיונות, היורדים לחדרי בטן, די תלמידי הישיבה האבן געוואוסט אז ווען רבי יעקב שלום זאגט זיין מוסר שמועס דאן זיצט מען ווי צוגענאגלט צו די בענק האלטנדיג געשפאנט די גאנצע ישיבה אין משך פון די גאנצע דרשה.

אין ישיבה פלעגן די תלמידים אלס צוזאגן אז זיינע דברי מוסר זענען געגנצליך איבעריג, דערנאך ווי מ'האט אים אנגעקוקט זייענדיג א "קדוש מבואו ועד צאתו", ווי זיין עבודת הבורא איז געווען ממש מיט מסירות נפש ווי ער פלעגט דאווענען מיט א ברען און פייער אז יעדער האט געוואוסט אז א דאווענען אדער א קאפיטל תהילים קען מען זעהען און הערן ביי רבי יעקב שלום ווי ביי איינעם פון די פריער'דיגע רבי'ס און צדיקים, ווי אויסער זיין ליכטיגע צורה וועלכע האט יעדן באנומען, האט ער געפלאמט און געקאכט ווי א פייער, און דאס האט אים געהאלטן אין די שווערסטע מצבים, ווי ער האט זיך אמאל אויסגעדרוקט צו זיין איידעם הרה"ג רבי נפתלי צבי בראדי שליט"א אז איך זאג: לולי "תפילתך" שעשועי אז אבדתי בעניי, און ווי ער שרייבט אין זיין צוואה, "שבח וזמרה לך צור מלכי וקדושי ית"ש שיסרתני קצת בעוה"ז, ובע"ה אוכל להגיד, לולא פסוקי דזמרא ותפילה בציבור שעמדו לי, א"י איך הייתי יכול להמשיך..."

אזוי אויך האט ער געדינט אלס "בעל תפילה" אין ביהמ"ד און בפרט ערב ראש השנה ביי די סליחות ווי ער האט מעורר געווען דעם גאנצן ציבור מיט זיין זיסן און פייער'דיגן קול, און בפרט ביי דעם פיוט "שלוש עשרה מידות"

פלעגט ער זאגן מיט בכיות נוראות וואס האט מיטגעשלעפט דעם גאנצן עולם.

אזוי אויך רעדן די תלמידים מיט נאסטאלגיע איבער זיין עבודהביים תפילין לייגן, ווי מ'האט ממש געזען ביי אים התפשטות הגשמיות, שטייענדיג פאר'דביקות'ט מיט א געוואלדיגן ברען און פייער כחד מקמאי.

א עקסטערע עבודה האט ער געהאט ביי יעדע ברכה ווי ער האט קיינמאל נישט געמאכט א ברכה אן א הוט און רעקל, אמאל איז ער געפארן מיט א פליגער און ער האט זייער שטארק געדארפט טרונקען אבער ער האט נישט געוואלט נעמען א טרונק ווייל די רעקל ליגט אים פארפאקט און ער קען נישט מאכן געהעריג א ברכת שהכל.

אזוי אויך בעט ער זיך אין זיין צוואה צו זיינע קינדער: "נא ונא הזהרו מאד בברכת הנהנין... ותזכרו הרבה פעמים עלי הדל אם אנו עושים ברכות לאט לאט בקול ובכוונה בשמחה והתבוננות קצת אנו שואלים מתנה מאבינו שאהב כ"כ אותנו, ואנו רוצים לעזור לו..."

*

א עקסטערע עבודה איז געווען ביי אים די עבודת השמחה ווי ער פלעגט אלס רעדן אז מ'טאר נישט זיין קיין כפוי טובה פאר'ן באשעפער אז טראץ וואס מ'גייט אריבער שווערע צייטן דארף מען זיך אבער האלטן, זאגנדיג: אז דערפאר שטייט געשריבן אין פ' בחוקותי קודם די פרשה פון "תוכחה" און דערנאך די פרשה פון "ערכין" ווייל אויב גייט מען אדורך בשלום די שארפע תוכחה מיט שווערע מצבים אין לעבן, דאן קען מען "אפשאצן" און וויסן וואס ער איז.

אזוי אויך האט ער געהאט א ספעציעלן ענין אין די מצוה פון משמח זיין חתן וכלה ווי ער האט געטאנצן און געשפרונגען אפילו אין די עלטערע יארן ביי יעדע חתונה אדער שבע ברכות מיט אוממענטשליכע כוחות, יעדער איז געשטאנען און צוגעקוקט ווי ער לויפט ארום ווי א יונגער בחור מיט מסירות נפש ממש ווי ער האט פארגעסן פון די גאנצע וועלט, עס האט געקענט זיין אין די שוואכ'סטע און שווער'סטע צייטן אבער א "הכל יודוך" אדער א "תהא השעה הזאת" האט אים אויפגעלעבט און ער פלעגט מיט די גאנצע כוחות טאנצן און שפרינגען עד כלות הנפש.

רבי יעקב שלום זצ"ל האט מקיים געווען מיט אלע הידורים דעם 'הוי מקדים שלום לכל אדם' ווי ער פלעגט יעדן איינציגן גריסן א גוט מארגן און א גוט יאר, אויפהייבענדיג זיינע צוויי הענט צו יעדן איינציגן און אפילו א קינד אדער א בר מצוה בחור, ווי צומאל ווען אידן האבן אים געפרעגט פון ווי קענט איר מיר, האט ער געענטפערט מיט זיין באליבטן און שטענדיגן שמייכל: וואס מיינט פון ווי, מיר האבן דאך געלערנט אינאיינעם, ווי... ביים בארג סיני...

טראץ וואס ער איז נעבעך אליין אריבער שווערע מצבים מיט אייגענע יתומים אין שטוב פלעגט ער אבער ארומגיין משמח זיין אנדערע צובראכענע און עלנדע יתומים, ווי ער פלעגט זיי אלס גיין באזוכן אין זייערע הייזער און געבן א גוט ווארט אדער כאפן א טענצל מיט די יתומים וועלכע האט אויפגעלויכטן די גאנצע שטוב.

אין רחוב האדמו"ר מצאנז איז דא א בית יתומים פון ספרדישע קינדער, פלעגט ער יעדן עטליכע וואכן ארויפגיין און רעדן פאר די קינדער דברי חיזוק און טאנצן מיט זיי א לענגערע צייט.

*

אין אונזער קהילה אין בני ברק, דרייט זיך כמעט יעדער עלטערער אינגערמאן מיט א תורה'דיגע ווערטל אין טאש, וואס ער האט געהערט פון רבי יעקב שלום ע"ה ווי ער האט פאר יעדן איינציגן געהאט זיין ווערטל און גוט ווארט, און יארן לאנג פלעגט דאס אריינגיין אין זכרון, ער פלעגט אריינדרייען זיינע ווערטלעך מיט דברי מוסר היורדים לחדרי בטן, ווי ער פלעגט אלס צו זאגן "תוכו כברו" אז דו ווילסט וויסן וואס איז דער "תוכו" פונעם מענטש, דאן זאלסטו קוקן "כברו" אויף זיינע קינדער..."

אזוי אויך ביי יעדע בר מצוה ווי ער פלעגט קומען פלעגט ער זאגן פאר'ן בר מצוה בחור'ל "רבי ישמעאל אומר "בשלש עשרה" ביי די דרייצן יאר, "מידות" איז די ערשטע זאך מידות טובות, און דערנאך "התורה נדרשת בהם".

גלייכצייטיג אזי ער געווען א געוואלדיגער פה מפיק מרגליות ווי ער האט געקענט רעדן א לענגערע צייט אבער יעדער אזי געבליבן זיצן ווי צוגענאגלט צו די בענק, שלינגענדיג מיט דארשט יעדעס ווארט.

רבי יעקב שלום זצ"ל האט זיך מורא'דיג אפגעגעבן מיט'ן כבוד ביהכנ"ס ווי ער פלעגט טאג טעגליך אויפשטיין אום 3:00 פארטאג'ס און זייער אסאך מאל געקומען אין סאטמאר'ן ביהמ"ד און צונויפנעמען די ספרים און זיי מסדר זיין, ווי אויך פלעגט ער אלס האבן ביי זיך פעקלעך מיט קלעב פאפיר מיט וואס ער פלעגט צוקלעבן די צוריסענע ספרים אין ביהמ"ד.

גלייכצייטיג ווען ער פלעגט טרעפן א סידור אדער א ספר אין ביהמ"ד וועלכע דער בעה"ב האט פארלוירן, פלעגט ער דאס צוטראגן צו יענעם אינדערהיים וועלנדיג מקיים זיין די מצוה פון השבת אבידה.

*

אין יאר תשל"ו איז ער אריבער א שווערע יאר מיט די פטירה פון זיין אשת נעורים ע"ה און ער איז דאן ארויס פון די ישיבה ווי ער איז געווארן א מרביץ תורה אין ביהמ"ד אנפאנגענדיג צו זאגן טאג טעגליך צוויי מאל א שיעור פארמיטאג אינעם מונקאטש'ער ביהמ"ד און נאכמיטאג אינעם גרויסן סאטמאר'ן ביהמ"ד האבנדיג די גרעסטע שיעור אין די קהילה.

אט דער שיעור פלעגט ער אויך אנפאנגען מיט א מוסר שמועס א פערטל שעה, ווי ער האט אויך געזאגט א ווערטל פון א צדיק אדער א אייגן ווארט און דערנאך האט ער זיך גענומען צום שיעור פון די גמרא בעמקות נפלאה.

דער שיעור האט טראץ זיין שוואכקייט דעם לעצטן יאר ווען ער האט שוין געליטן אויף די ביטערע מחלה ל"ע אנגעהאלטן מיט מסי"נ ממש.

תשל"ז האט ער נאכאמאל חתונה געהאט מיט זיין'ס א קאזין, א טאכטער פון הרב החסיד ר' אליעזר פאלאק זצ"ל ביז תשמ"א ווען זי איז נפטר געווארן.

אין יאר תשמ"ג האט ער חתונה געהאט בזיווג שלישי מיט זיין געטרייע רעבעצין תחי' וועלכע האט זיך אפגעגעבן מיט אים בלב ונפש ביז די לעצטע מינוט.

אין די לעצטע יאר האט מען ביי אים אנטדעקט די ביטערע מחלה ל"ע אבער טראץ וואס ער איז געווען קראנק און שוואך האט ער זיך אבער נישט נאכגעלאזט און ער איז נאך געקומען מיט מסי"נ אין ביהמ"ד.

*

דעם לעצטן פסח ב' דחוה"מ איז ער אריינגעפירט געווארן אין שפיטאל, ווי ער

האט כסדר גערעדט פונעם זכות וואס ער האט זוכה געווען צו עסן מצה, זאגנדיג מיט ווייטאג ווער ווייסט אויב "מצות יאכל במקום קדוש..." אויבן אין הימל... אין שפיטאל האבן די אייניקלעך געמאכט מנינים צום דאווענען, אזוי אויך זענען צענדליגער גדולי ישראל שליט"א געקומען די גאנצע צייט.

ווען הגאון הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל איז אים געקומען באזוכן האט ער זיך אנגערופן צום פארזיצער פון שפיטאל: "דא האנדלט איר מיט א צדיק יסוד עולם".

אין משך פון די צייט זענען אויך געקומען זיינע פילע תלמידים און ידידים ווי ער האט זיך געהעריג מיט א רואיגקייט געגרייט צום יום הגדול דער יום המיתה געזעגנדיג זיך פון יעדן איינעם מיט א ווערטל און א דבר מוסר.

אזוי אויך איז אים געקומען באזוכן הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א, ווי ער האט אים איבערגעזאגט זיינ'ס א ווארט "ואתה אמרת היטב" אויב דו זאגסט אויף אלעס אז עס איז גוט, דאן "היטיב עמך" וועט דער באשעפער גוט'ס טוהן מיט דיר, האט ער מוסיף געווען דאס איז דער פשט "הטיבה ה'" פאר וועמען?, לטובים!, פאר די וואס נעמען אלעס אן לטובה".

אין די לעצטע טעג האט ער גערעדט פאר די משפחה נאכ'ן זונגען עטליכע ניגונים ווי ער האט נאך געמאכט זיינע באוואוסטע תנועות, האט ער געזאגט בין הדברים "החזירנו בתשובה שלימה" אז דער עיקר תכלית פון א מענטש איז אז די לעצטע מינוט זאל זיין בתשובה, "החזירנו" ווען דו נעמסט צוריק די נשמה זאל דאס זיין "בתשובה שלימה".

ביז ווען ער אויסגעהויכט זיין ריינע און לויטערע נשמה במעמד פון זיין משפחה, תלמידים וידידים, אינעם טאג פון די יארצייט פון זיין ברודער בעל אלופי יהודה זצ"ל פון סאסרעגן און זיין פעטער הרה"ח ר' פישל סופר הי"ד וועמען ער האט באערדיגט ביי די לאגער אין דייטשלאנד.

די לוי' איז ארויס פרייטאג אינדערפריא פון זיין שטוב פון דארט האט מען אים געפירט צום ביהמ"ד אין שיכון.

טראץ וואס ער האט געשריבן אין די צוואה אז מ'זאל אים נישט מספיד זיין האט אבער הגאון הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל זיך געזעגנט מיט קורצע ווערטער זאגנדיג צווישן אנדערן: "איך האב געזען די צוואה פון הצדיק הגדול רבי יעקב שלום ווי ער שרייבט מ'זאל אים נישט מספיד זיין, פונדעסטוועגן דאך איז דאס א מצב פון הכל מספידין עליו, אין אלע גאסן איז מען אים מספיד בפרט אזא איד וואס איז געווען א יחיד במינו באהבת תורה ויראת חטא, דער גרויסער אוהב ישראל און ממליץ טוב על ישראל", אויספירנדיג "איך זאג דיר צי אז דו ווערסט נישט האבן קיין חיבוט הקבר, אלע טויערן וועלן געעפנט ווערן פאר דיר, ווערסט אנקומען ביז'ן כסא הכבוד".

פון דארט האט מען אים געפירט דורך די ישיבת מהרי"ט ווי מ'האט אים באערדיגט אינעם בית החיים אין זכרון מאיר פאניעוויזש.

ער האט איבערגעלאזט זיין חשוב'ע רעבעצין תחי'. זיינע זוהן הרה"ח ר' ישראל הי"ו, הרה"ג ר' דוד הי"ו.

זיינע איידעמער העסקן הנמרץ הרה"ח ר' מנחם מענדל רובין הי"ו, הרה"ג רבי נפתלי צבי בראדי הי"ו מרביץ תורה בקהילתינו ומוסדותינו הק', וואס האט מיט די הילף פון די גאנצע משפחה משקיע געווען א געוואלד כוחות צו אוועקשטעלן א לעבעדיגע מציבת זכרון אויף זיין שווער, מיטן צוזאם שטעלן די הערליכע ספרים 'דורות ישרים' ב' חלקים וואס האט אין זיך מסודר זיינע בליציגע רעיונות, און זיינע תולדות.

אייניקלעך און אור אייניקלעך כולם אהובים וברורים, און טויזנטער סאטמאר'ע תלמידים איבער דער גארער וועלט וועלכע וועלן אים געדענקען אויף אייביג.

ת.נ.צ.ב.ה.

הגה"ת רבי משה חיים דוד הלוי יוזשעף זצ"ל

י"א שבט שנת תרפ"ט - כ"ה ניסן שנת תשס"ה לפ"ק

הגה"ח רבי חיים דוד זצ"ל איז געבוירן געווארן י"א שבט תרפ"ט אין די שטאט קירעלהאז צו זיין פאטער הנגיד המפורסם הרה"ח ר' יו"ט הלוי זצ"ל פון די ראשי קהילה אין שטאט, ביי וועמען אלע גדולי הדור וועלכע זענען אנגעקומען אין שטאט זענען איינגעשטאנען. רבי יו"ט ז"ל האט זיך זייער אסאך מסתופף געווען בצל הקודש פון הגה"ק בעל מנחת אלעזר זי"ע פון מונקאטש און ביי מרן רבינו הק' מסאטמאר זי"ע. ר' יו"ט ז"ל איז געווען א זוהן פון הגה"ח ר' יצחק זצ"ל וועלכער איז געווען א גאר געהויבענער איד און האט געשטאמט פון גדולי עולם ווי הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע און הגה"ק בעל מגלה עמקות זי"ע ולמעלה בקודש, און האט זוכה געווען זיך צו משדך זיין מיט די שענסטע רבני'שע און חסיד'ישע משפחות, ער איז געווען א מחותן מיטן בעל ליקוטי מהרי"ח זצ"ל און די אייניקלעך פון הגה"ק בעל מראה יחזקאל זי"ע און נאך.

זייענדיג אלט זעקס יאר האט ער באקומען א שווערע לונגען אנטצינדונג און מ'האט אים דאן געמוזט אריבערפירן קיין סעליש אויף צרכי רפואה. אויפן וועג איז זיין פאטער אריין מיט אים צו הגה"ק בעל

חקל יצחק זצ"ל פון ספינקא און ער האט אים דאן צוגעגעבן דעם נאמען "חיים".

זייענדיג אלט אינגאנצן צעהן יאר, האט מען פארשיקט זיין פאטער ז"ל צו די צוואנגס ארבייט און אזוי ארום איז געפאלן אויף דעם קליינעם חיים דוד דער גאנצער לאסט פון די שטוב. און האט זיך דאן אונטערגענומען צו העלפן זיין מוטער מיטן אנפירן די ריזיגע שטיין-האקעריי, און די ריזיגע געשעפטן און פילע וועלדער און פעלדער וואס איז געווען אין זיין פאטערס אייגענטוהם.

טראץ וואס ער איז פארנומען געווארן על המחיה ועל הכלכלה האט ער אבער אויסגענוצט יעדע פרייע צייט און ווייטער מיטגעהאלטן די שיעורים כסדרן. און האט אויך ארויסגעשטעלט אלס דער ארי שבחבורה. ווען מ'האט דאן געלערנט די שווערע סוגיא פון "בכור שנפל לבור" אין מסכת ביצה, האבן אים די עלטערע בחורים געשטעלט דער ערשטער אין די רייע ביים פארהער ווייל ער איז געווען דער "בכור" צו וויסן די ערשטע און די בעסטע אויף אלע שווערע שאלות אין די סוגיא.

*

די גוטע יארן האט נישט צו לאנג אנגעהאלטן און אין יאר תש"ד ווען די צרות האבן זיך אנגעפאנגען, האט מען פארשיקט אלע אידן פון שטאט בעפאר פסח אין די ארבייטס לאגער. זיין משפחה, אזויווי זיי האבן געהאט א שטארקע ווארט ביי די רעגירונג זייענדיג רייכע אידן האט מען זיי געלאזט ביז נאך פסח און מאנטאג נאך שביעי של פסח האט מען זיי פארשיקט אויף סעליש.

אנקומענדיג אין די לאגער האט ער אויסגעוועהלט ענדערש צו גיין מיט זיין פאטער - טראץ וואס ער האט געקענט גיין צו א גריגנערע קינדער לאגער - דא אין לאגער האט ליידער דער רשע מענגעלע ימ"ש פארשיקט זיין מוטער און די געשוויסטער אינאיינעם מיט א קינד בעפאר די ברית אויף לינקס ל"ע און ער מיט זיין פאטער זענען פארשיקט געווארן אויף רעכטס צו די ארבייט.

דאן זענען זיי אנגעקומען צו די מאנאוויטש-בונא לאגער. אבער ווי עס איז אדורך א קורצע צייט איז זיין פאטער - נישט קענענדיג אויסהאלטן דעם צער - שווער קראנק געווארן און איז אריינגענומען געווארן אינעם שטאטישן שפיטאל. ר' חיים דוד ע"ה פלעגט יעדע נאכט אריבערקריכן אויף אן הויכן צוים און זיין פאטער פלעגט צוקומען צום פענסטער און גערעדט מיט אים, ביז ווען איינמאל האט מען אים געכאפט און מ'האט אים געגעבן שרעקליכע שלעק. אבער ווי עס איז אדורך א קורצע צייט אום כ"ו טבת איז ער אנגעקומען אין שפיטאל און האט געזעהן ווי מ'פירט ארויס זיין פאטער, און ער האט דאן געהערט אז זיין פאטער האט אויסגעהויכט זיין נשמה ליוצרה ובוראה.

דאן איז ער צוריק צו די קינדער לאגער, און ער איז דאן געפירט געווארן אין בהמות וואגאנען גאנצע זעקס טעג אן קיין עסן און טריקנען וואו ליידער 95 פראצענט זענען אויסגעגאנגען אבער ער האט דאס מיט חסדי שמים איבערגעלבט.

*

אום זומער תש"ה ביים באפרייאונג איז ער אנגעקעמען צום בערגן בעלזן לאגער, דארט האט ער באקומען די טיפוס קרענק און פון דארט איז ער געפארן קיין האנאווער אין דייטשלאנד פון דארט קיין פילץ און דארט האט ער זיך ארויפגעכאפט אויפן דאך פון א באן וועלכע איז אנגעקומען ביז זיין היימשטאט אין קירעלהאז. אבער אנקומענדיג האט ער קיינעם נישט געטראפן, ביז ווען ער איז געוואויר געווארן אז זיין פעטער הגה"צ רבי יצחק אייזיק ראטה זצ"ל געפונט זיך אין די שטאט טעמעשוואר און ער איז דאן אריבערגעפארן צו אים.

רבי חיים דוד זצ"ל פלעגט אלס דערציילן איבער יענעם ערשטן ראש השנה אין טעמעשוואר ווען כ"ק מרן רבינו הגה"ק בעל ברך משה זי"ע איז דאן אויך אנגעקומען אין טעמעשוואר און דער רבי זצ"ל האט דאן געדאוונט פארן עמוד די תפילות אום ר"ה און פון די גאנצע געגנט איז זיך דאן צוזאמגעלאפן א ריזיגער ציבור און דער רבי זצ"ל האט דאן געדאוונט מיט גרויסע בכיות וואו עס האט געהערשט א גרויס התעוררות.

אין טעמעשוואר איז ער אריין לערנען אין די ישיבה פון הגה"צ רבי משה יונה וויינבערגער זצ"ל. טראץ זיין שוואכקייט און ביטערע איבערלעבנישן האט ער זיך אבער ארויסגעשטעלט אלס מתמיד

די בנין פון סאטמארער תלמוד תורה "מחזיקי תורה" אין נתניה

עצום, און זיין ראש ישיבה האט זיך דאן אויסגעדרוקט אז "ער איז א בחור יוצא מן הכלל" און איז געשטיגן אין תורה ויראת שמים מיט גרויס התמדה.

ביים קומענדיגן ווינטער זמן האט אים זיין פעטער הגה"צ רבי אייזיק ז"ל געשיקט לערנען קיין אראד צום טשעקער רב הגה"צ רבי אהרן צבי בריסק זצ"ל דער זוהן פון הגה"ק מהר"ם בריסק זצוק"ל וועלכע איז באוואוסט געווען מיט זייער דרך הלימוד פון די בארימטע טאשנאדער ישיבה.

דארט אין ישיבה איז ער שטארק נתקשר געווארן צו זיין רבי'ן מיט א געוואלדיגע אהבה. וחיבה יתירה נודעת לו מבית רבי, ווערנדיג דער תלמיד חבר און איינער פון די פירער פון די ישיבה שטייענדיג לימין קדשו פון זיין רבי'ן וועלכער האט געדארפט אסאך ארומפארן צו ערלעדיגן פאפירן פאר די בחורים זיי זאלן קענען אוועקפארן פון די קאמעניסטישע לאנד, און דאן איז רבי חיים דוד ז"ל געשטאנען בראש הישיבה און געגעגעבן זיינע שיעורים פאר די

רביה"ק בעל ברך משה זי"ע איז משמיע דברי חיזוק
פאר די תלמידי הת"ת פון נתניה - ביי זיין באזוך אין בני ברק שנת תשנ"ד

יונגערע בחורים.

הרב הגאון רבי חיים שלום קליין שליט"א פון ב"ב דערציילט אז ער, וואוינענדיג אין טעמעשוואר האט ער אמאל נאך די מלחמה געהערט זאגן אן הלל פון דעם יונגן בחור'ל חיים דוד און דאס איז אים אריין טיף אין די ביינער, עד היום הזה ווען ער קומט צו הלל דערמאנט ער זיך פון יענעם השתפכות הנפש און התעוררות.

ווען ער איז אלט געווען אינגאצן ניינצן יאר האט ער זוכה געווען צו באקומען א לענגערע תשובה פון הגאון הגדול המפורסם רבי יצחק צבי סופר זצ"ל דער בעל "מספר הסופר" אין די סוגיא פון "נוטפין וזוחלין".

אין יאר תש"י איז זיין רבי זצ"ל ארויפגעפארן קיין ארץ ישראל און ער האט דאן איבערגעלאזט די גאנצע הנהגה פון ישיבה אויף דעם יונגן בחור'ל חיים דוד צוזאמען מיטן אראדער רב הגה"צ רבי שמעון זאב מילער זצ"ל.

ווינטער אין יאר תשי"א איז ער ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל און איז דאן אריין לערנען אין די ישיבה מהרי"צ דושינסקיא, אבער אויפן פאלגענדן ווינטער האט אים זיין באליבטער רבי הגה"צ מטשעקע זצ"ל צוריקגערופן צו זיך קיין נתניה אן איז דאן אריין לערנען אין די ישיבה ווערנדיג ווידעראמאל דער יד ימינו פון זיין גרויסן רבי'ן. צו וועמען ער איז געבליבן צוגעבינדן כל ימי חייו, און האט אויך זוכה געווען צו זיין דער דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים געבנדיג די גאנצע שטאף צו די ספרים "תשובת מהר"ם בריסק" און "מהר"צ בריסק" וואס ביי אים האט זיך אפגעשפיגלט דער טאשנאדער דרך הלימוד.

*

ר"ח ניסן אין יאר תשי"ד כשהגיע לפרקו האט ער חתונה געהאט מיט זיין חשוב'ע רעבעצין הצנועה"ח האשה החשובה המפורסמת במעשי'ה הטובים תליט"א די טאכטער פון הרב החסיד רבי שלמה זלמן קליין זצ"ל פון דעעש - ירושלים. רבי שלמה זלמן זייענדיג א ש"ס איד האט ער אים פארהערט אויסנווייניג אין די סוגיא פון רבי חנינא סגן הכהנים, אבער אינמיטן פארהער האט ער זיך אנגערופן אז ער מוז שטיין בלייבן נישט קענענדיג מיטהאלטן דאס עמקות פון דעם יונגן בחור.

באלד נאך די חתונה האט ער ווייטער פארגעזעצט מיט זיין הרבצת התורה אין די ישיבה אין נתניה און האט אויך געזאגט טיפזיניגע שיעורים אין שולחן ערוך א. א. וו.

זיצנדיג אין ישיבה און איבערגעבנדיג די שיעורי תורה האט ער אריינגעפרעגלט תורה ויראת שמים אין זיינע פילע תלמידים, וועלכעד דערציילן איבער זיין געוואלדיגע התמדה און הבנה אז עס איז כמעט נישט געווען במציאות מ'זאל אריינקומען צו אים און אים נישט טרעפן ביי די גמרא אדער חסיד'ישער ספר.

די הונדערטער און מעגליך טויזנטער תלמידים זענען געווארן מקושר צו אים מיט א געוואלדיגע אהבה ווי זיי זאגן אז עס ליגט זיי עד היום אין די ביינער דאס נאנטקייט און זיינע שיעורים סיי אין גפ"ת און סיי אין הדרכה און הלכה.

*

אין יאר תשי"ב ווען מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע איז דאן געווען אויף זיין דריטן באזוך אין ארה"ק איז דאן געגרינדעט געווארן די הייליגע תלמוד תורה "מחזיקי תורה" ד'סאטמאר אין נתניה. עס האבן דאן געוואוינט עטליכע חשוב'ע תלמידים און חסידים פונעם רבי'ן זי"ע די חסידים מופלגים הרה"ח ר' ישראל בריעף ז"ל, הרה"ח ר' סענדער טישלער ז"ל מגדולי תלמידי מרן הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע, הרה"ח ר' יצחק ווערצבערגער ז"ל, הרה"ח ר' שלמה זלמן טיגערמאן ז"ל, הרה"ח ר' יחזקאל פריעדמאן ז"ל און הרה"ח ר' ישראל מרדכי פרידעמאן ז"ל. דער רבי זי"ע איז דאן אריינגעקומען אויף א באזוך אין נתניה און עס איז דאן באשלאסן געווארן צו גרינדן די ת"ת וועלכע איז געווען איינע פון די אכצן ת"ת וואס דער רבי האט דאן געגרינדעט מיט די הילף פון הגה"ח רבי חיים אלי' שטערנבערג זצ"ל. עס איז דאן בשאלאסן געווארן אז דער רבי זי"ע וועט אריינשיקן יעדן חודש דורך הרה"ג רבי בנציון יאקאבאוויטש ז"ל הונדערט דאלער פאר די אויסגאבן פון די ת"ת.

באלד נאך די חתונה פון רבי חיים דוד ז"ל איז ער אויפגענומען געווארן אלס דער פארהערער אין ת"ת, אבער אין לויף פון די צייט האבן זיך רובם פון די א. ד. אידן אוועקגעצויגן פון נתניה און עס איז געבליבן די גאנצע עול

מרן רבינו שליט"א וואונטשט אן פאר די תלמידי הת"ת פון נתניה
ווערט געזעהן הר"ר יעקב יאזשעף הי"ו בנו יקירו פון ר' חיים דוד

אויף ר' ישראל מרדכי פרידעמאן ז"ל וועלכער האט דאן צוגענומען צו הילף רבי חיים דוד ז"ל. זייט דעמאלטס האט ער אנגעפאנגען צו פירן די ת"ת מיט א געוואלדיגע איבערגעגעבנקייט און מסי"נ שלעמלק"פ. און פון יענעם טאג איז ער געווארן מקושר בלו"נ צו מרן רבינו הקוה"ט זי"ע.

אריינקומענדיג אין די הנהלת התלמוד תורה האט ער אנגעפאנגען מיט א פלייס צו ארבעטן און זיך אריינגעווארפן אינעם עבודת הקודש טאג און נאכט האט ער ארומגעקלעטערט נאך געלט פאר די ת"ת.

עס איז נישטא די פאסיגע ווערטער ארויסצוברענגען וואס רבי חיים דוד זצ"ל האט אוועקגעגעבן און מקדיש געווען פאר די תלמוד תורה וואס יעדער סאטמארער חסיד קען מעיד זיין זעענדיג ווי רבי חיים דוד שלעפט זיך ארום יומם ולילה און שלעפט צוזאם א פרוטה נאך א פרוטה פאר די הייליגע מוסדות פון רבינו הק' זי"ע נישט וועלנדיג נהנה זיין קיין שום פרוטה פון מקורות זרים ח"ו און והא ראיה אז אין אלע אנדערע אכצן שטעט זענען ליידער אלע סאטמארער תלמודי תורה אונטערגעגאנגען, און דאס איז געווען בלויז ווייל עס איז נישט געווען קיין רבי חיים דוד וועלכער זאל דאס אנהאלטן. און מיט רעכט קען געזאגט ווערן אז "יעדעס איינציג קינד אין ת"ת מחזיקי תורה דסאטמאר אין נתני' איז אן אוד מוצל מאש פון די ציוני'סטישע נעגל" וועלכע לעכצן און ווארטן שוין יארן לאנג אויף דעם געלעגנהייט ווען זיי וועלן קענען אריבערשלעפן די סאטמארער קינדער אונטער זייער חינוך הכפירה און א דאנק רבי חיים דוד זענען זיי פארבליבן ערליכע היימישע אידן.

אין לויף פון נאנט צו פופציג יאר וואס רבי חיים דוד ע"ה האט געפירט די תלמוד תורה איז נישט געווען אזא מושג פון נישט באצאלן פונקטליך אום ראש חודש די געהאלט פאר די מלמדים, און געווען איז דאס אפילו אין די שווערסטע צייטן צו ר' חיים דוד האט יא געהאט צו צאלן אדער האט ער נישט געהאט איז ער געלאפן זיך אנבארגן מיט הלוואות און זיך אונטערגענומען שווערע ביטערע חובות אבי אז די מלמדים זאלן באקומען זייער געהאלט צייטליך ער פלעגט אלס זאגן: "איך וויל אז די מלמדים זאלן קומען פונקטליך מוז איך צאלן פונקטליך". און טאמער האט זיך געמאכט אז ער איז נשיט געווען ר"ח אין שטאט האט ער געגעבן די געלט פון פאראויס. אזוי אויך האט ער מיט די צייט געשטוישט דעם באנק אקאונט אויף א באנק וואס איז אפן ביז 2:00 אזייגער כדי די מלמדים זאלן נאך אניאגן ארויסצונעמען די געלט אום ר"ח נאכן ענדיגן דאס לערנען.

אויסער וואס ער האט זיך אפגעגעבן מיטן חלק הגשמי פון די תלמוד תורה האט ער זיך אועקגעגעבן זיין גאנצן לעבן פארן חלק הרוחני און פלעגט ביי די שווערע סדרות אריבערקומען אין ת"ת יעדן זונטאג אינדערפרי און גוט אדורכגעלערנט מיט די מלמדים די גאנצע סדרה פון די וואך כדי זיי זאלן קענען איבעגעבן פאר די תלמידים דעם ריכטיגן פשט אין די פרשה.

רבי חיים דוד ז"ל זעלבסט האט אסאך משפיע געווען מהודו והדרו אויף די מלמדים און די תינוקות של בית רבן, קומענדיג יעדן פרייטאג ערש"ק פארהערן די תלמידים אין ת"ת, און אויף דעם האט ער זיך ממש מוס"נ געווען, עס האט געקענט צומאל זיין אז ער האט זיך דאנערשטאג געפונען אויסערן שטאט פלעגט ער אבער צוריקקומען פרייטאג פארטאגס צום פארהער און דאן איז ער צוריקגעפארן אויף שבת צו זיינע קינדער. ווען ער פלעגט זעהן אז א קינד האט מצליח געווען אין זיינע לימודים פלעגט אים צמאל קומען טרערן אין די אויגן זעענדיג אז פירותיו נאים און ער פלאגט זיך נישט אומזינסט, דער בילד פלעגט אריינברענגען גרויס התרגשות אין די תלמידים און האט זיי געהאלפן צו שטייגן מעלה מעלה.

נאכן פארהער האט ער משמיע געווען מפי לקחו פאר די תלמידים הקרויין בנים זייענדיג באוואוסט מיט זיינע פייערדיגע און חסיד'ישע שמועסן וואו ער האט יעדן באנומען און באצויבערט. אזוי אויך פלעגט ער צו יעדע צייט צוזאמנעמען די מלמדים און האט זיי מדריך געווען וויאזוי א מחנך דארף אויסקוקן און וויאזוי אריינצולייגן תורה ויראת שמים אין די צאן קדשים.

*

רבי חיים דוד ע"ה איז געווען א מוהל מוחה נאנט צו א יובל שנים און האט זוכה געווען

מרן רבינו שליט"א נאכ'ן דאווענען ביים פארהערן די
תלמידי הת"ת פון נתניה

אריינצוברענגען בבריתו של אאע"ה איבער 50,000 אידישע קינדער וואס וואלט ווערד געווען אוועקצוגעבן אן עקסטערן ארטיקל.

די מלאכת המילה האט ער זיך אויסגעלערנט ביית ברית פון זיין צווייטן זוהן אין יאר תשי"ז און זייענדיג דער גרויסער מחמיר און מהדר נאך א מוהלות פלעגט ער זיך ארויסלאזן קילאמעטערס ווייט אין היצן און אין פראסטן אנצוקומען צו א ברית מילה.

ער האט קיינמאל נישט געבעטן קיין געלט פאר ערליכע אידן שומתו"מ, צו מכניס זיין בכריתו של אאע"ה, אן עקסטערע מערכה האט ער געפירט איבער די מצוה פון "מציצה בפה" וואס ער האט אויך מל געווען אפילו קינדער פון פרייע אידן וועלכע האבן נישט געוואלט דעם מציצה אויפן אלטן שטייגער אבער ער פלעגט זיך איבערדעקן מיטן טלית און מאכן די מציצה כהלכה. אין ליכט פון דעם האט ער געליטן אסאך רדיפות אבער ער האט נישט מוותר געווען.

עס איז אמאל געווען ווען עס זענען ארויפגעקומען הונדערטער רוסישע אידן האבן די רבנים זיך דאן צוזאמגענומען און דן געווען אז עס איז א גרויסע סכנה צו מאכן מציצה בפה פאר די ערוואקסענע קינדער און א טייל האבן דאן גע'פסק'נט אז מ'זאל מאכן מציצה בפה בלויז ביי ניי געבוירענע קינדער ווייל חמירא סכנתא מאיסורא. אבער ר' חיים דוד ע"ה האט נישט געוואלט משנה זיין זאגנדיג אז שומר מצוה לא ידע דבר רע און האט שטארק לוחם געווען דערקעגן.

אן עקסטערן פרק איז געווען די ברית'ן וואס ער פלעגט אדורכצופירן אום שבת ביי פרייע אידן ווען צומאל איז דאס געווען פארבינדן מיט חילול שבת בפהרסיא וואו די

משפחה פלעגן אראפכאפן בילדער האט ער דאן באקומען א לאנגע תשובה פון הגאון האדיר בעל שבט הלוי זצ"ל אז עס איז בעסער אפצושטופן די ברית זאל זיין שלא בזמנו ווי איידער צו מאכן בילדער אום שבת.

גלייכצייטיג האט ער אויסגעארבעט אז טאמער האט זיך געמאכט א ברית אום שבת זאל מען מאכן דעם ברית אינדערהיים און די סעודה זאלן זיי מאכן מוצאי שבת און טאמער יענער האט געוואלט א בילד פלעגט ער צוריקקומען מוצ"ש און איבערמאכן דעם שפיל פון שטיין נעבן דאס קינד אבי יענער זאל נישט מחלל שבת זיין...

הגה"ח רבי יעקב שלום פריינד זצ"ל פון בני ברק פלעגט זאגן במליצות לשונו: "ר' חיים דוד מחייב את נתניה" אז טאמער וועט איינער טענה'ען אויבן אין הימל אז אין אזא טמא'נע שטאט קען מען נישט אויפציען קיין ערליכע דורות וועט מען ברענגען רבי חיים דוד וועלכער האט אויפגעצויגן ערליכע דורות אין שטאט". און טאקע פירותיו יעידו ויגידו אויפשטעלנדיג אן ערליכן דור פון מרביצי תורה און גרויסע תלמידי חכמים און ראש וראשונים לכל דבר שבקדושה.

טראץ וואס אין נתניה זענען געווען פארשידענע מאדערנע אידן וועלכע זענען געווען פארכאפט אין ציונות האט ער זיך אבער קיינמאל נישט דערשראקן פאר זיי און האט זיך געשלאגן מיט יעדע נייע פירצה אין שטאט לבל ישלטו בה זדים און ספעציעל מיט יעדן ריח פון ציונות אדער קעגן די תורה.

*

אין יאר תשל"ו ווען רבי חיים דוד ז"ל איז געפארן אויף א ברית אין א דארף 'גן שמואל' האט ליידער פאסירט א גרויסע אומגליק ווען אן אראבישע קאר איז ארויפגעפארן אויף זיין ליניע און האט אריינגעקראכט אין אים און ער איז געווארן שטערבליך פארוואונדעט אויף אזוי ווייט אז די פייער לעשערס האט געמוזט ארבעטן נאנט צו א שעה אויפצוזעגן דעם קאר. ער איז דאן אריינגעפירט געווארן אינעם שפיטאל אין חדרה וואו ער איז אדורך א שווערע אפעראציע פון נאנט צו אכט שעה און עס איז דאן געווען כפסע בין החיים ובין המוות.

שפעטער האט זיך זיין צושטאנד פארערגערט און מ'האט אים ער"ח אלול געדארפט אריבערפירן אין דעם גרויסן רמב"ם שפיטאל אין חיפה אבער אזויווי דער מצב האט זיך שטארק פארערגערט האט מען מבטל געווען דעם פלאן.

בשעתו איז זיין שוואגער הרה"ח ר' נח קליין שליט"א פון וויליאמסבורג אריבערגעפארן קיין קרית יואל צו רביה"ק זי"ע און האט אנגעפאנגען צו וויינען אז ער טוט פאר'ן רבי'נס מוסדות. דער רבי האט דאן גענומען דאס קוויטל און האט פארווארפן דעם קאפ אויף צוריק און זיך אנגערופן "ס'איז באו מים עד נפש מ'זאל אים צוגעבן א נאמען משה כי מן המים משיתוהו".

יענעם ער"ח אלול ביי יוכ"ק האט זיך צוזאמגענומען א גרויסער ציבור אין סאטמארער ביהמ"ד און דאן האט מרן הגה"ק דער ירושלימער רב זי"ע אים צוגעגעבן דעם נאמען "משה". און לפלא יענעם מיטאג נאך יוכ"ק האט זיך זיין מצב פארבעסערט און מ'האט אים אריבערגעפירט צום רמב"ם שפיטאל וואו ער איז געווען דריי וואכן אבער ער איז נאך אלס נישט צוריקגעקומען צו זיין באוואוסטזיין.

נאך א קורצע צייט האט מען אים צוריקגעפירט קיין חדרה און דארט איז דער ירושלימער רב זי"ע אים געקומען באזוכן ווען צום גרויס וואונדער האט ער דאן געעפנט די אויגן און געזאגט פאר'ן רב ז"ל: איך פיל מיך נישט גוט אז איר פארט אויף צום רבי'ן זאלט איר מיר מזכיר זיין" און אין א קורצע צייט האט ער זיך צוריקגעכאפט.

*

רבי חיים דוד זצ"ל האט יארן לאנג געדינט אלס בעל תפילה און ש"צ אינעם לויף פונעם יאר און אין די הייליגע טעג און ימים טובים, זיין דאווענען און עבודת הבורא איז געווען ממש מיט מסירות נפש, ער פלעגט דאווענען מיט א ברען און פייער אז יעדער האט געוואוסט אז א פייערדיגע דאווענען קען מען זעהן ביי רבי חיים דוד ווי ביי איינעם פון די פריערדיגע רבי'ס און צדיקים, האט ער געפלאמט און געקאכט ווי א פייער, ווען רבי חיים דוד ע"ה פלעגט צוגיין צום עמוד, האט ער ווי פארגעסן פון די גאנצע וועלט עס האט געקענט זיין אין די שוואכסטע און שווערסטע צייטן אבער א "כתר יתנו לך" אדער א "ה' ימלוך לעולם ועד" ביי קבלת שבת האט אים אויפגעלעבט און ער פלעגט מיט די גאנצע כוחות שרייען עד כלות הנפש ממש.

גלייכצייטיג איז רבי חיים דוד זצ"ל געווען א בעל קורא מומחה איבער 45 יאר און איז געווען באוואוסט מיט זיין אויסערגעוועהנליכע דיקדוק אין יעדן טראפ און טעם, בפרט איז געווען באוואוסט זיין מגילה ליינען צו וואס פילע בעלי קורא'ס זענען געקומען הערן זיין ליינען און זיך אויסגעלערנט דעם שיינעם נוסח.

די לעצטע צוויי חדשים מימי חייו האט ער געליטן אויף א שווערן לונגען אנטצינדונג, די לעצטע עטליכע טעג האט זיך זיין מצב פארערגערט אבער ער האט אנגעהאלטן מיט זיין צלילות הדעת, שבת קודש כ"ה ניסן תשס"ה לפ"ק אינמיטן נאכט האט ער צוריקגעגעבן זיין ריינע און לויטערע נשמה ליוצרה ובוראה במעמד פון עטליכע משפחה מיטגלידער איבער א מנין און געזאגט נשמת און די פסוקי היחוד אין עלטער פון 76 יאר.

ביי די לוי' וועלכע איז ארויס פון ביהמ"ד סעקעלהיד וואו ער האט זיך קובע געווען מקום לתפלתו אין די לעצטע יארן, און שפעטער פון ביהמ"ד הגדול "ויואל משה" דסאטמאר אין שיכון קרית יואל אין בני ברק, דאן האט מען געפירט די מיטה קיין ירושלים צום ביהמ"ד "אהל רחל" ד'סאטמאר ווי עס האט מספיד געווען הגאון הגדול רבי משה הלברשטאם זצ"ל דומ"ץ העדה החרדית. דאן האט מען געפירט די מיטה ביז צום הר הזיתים וואו ער איז נטמן געווארן.

מיט די פטירה פון הגה"ח רבי חיים דוד זצ"ל האט זיך געענדיגט א גלארייכע תקופה אין די סאטמארער מוסדות אין ארץ ישראל. די קהילה האט נאך געהאט א איד וועלכער איז געווען פון די גרעסטע לייבן פון מרן רבינו הקוה"ט זי"ע, שטייענדיג בראש המוסדות אין נתניה מיט מסי"נ נאנט צו א יובל שנים עד זיבולא בתרייתא.

ת. נ. צ. ב. ה.

זכור אהבת קדומים

זכרונות פון חשוב'ע אידן מעבר לים פון זייער ימי הילדות אין קהילתינו הק' דא אין בני ברק

הרה"ח ר' חיים העללער הי"ו
מראשי קהלתינו הק'
פון וויליאמסבורג

נעתק מספר בזכרינו את ציון ח"ב העומד לצאת לאור בקרוב ע"י הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ב

פאָלגנד שטעלן מיר פאָר די זכרונות פון ידידינו עוז, הרבני הנגיד המפואר איש ח"י ורב פעלים, מוה"ר חיים הלוי העללער הי"ו, מראה"ק דקהלתינו הק' אין וויליאַמסבורג, וועלכער איז שוין לאַנגע יאָרן אַריינגעטון בעבודת הקודש, עוסק צו זיין מיט פעולות נמרצות לטובת אונזערע הייליגע מוסדות יטב לב בארה"ק.

שוין לאַנגע יאָרן וואָס אנ"ש זענען באַקאַנט מיט ר' חיים העללער אַלס אַ ריכטיגער מכבד את ה' מגרונו מיט זיינע האַרציגע און הערליכע תפלות ביים עמוד, וואָס איז אַלץ אַ געשמאַק מיטצוהאַלטן. איבערגייענדיג די רייכע זכרונות פון ר' חיים הי"ו, באַקומט דער "מכבד את ה' מגרונו" אַ פרישן באַגריף, מיט דעם זעלטענעם אוצר פון זכרונות און סיפּורים וואָס ער האָט פערזענליך מיטגעלעבט, סיי אַלס תלמיד אין אונזערע מוסדות און סיי אַלס פיליעריגער עוסק בצרכי ציבור בכלל, ובפרט לטובת מוסדותינו הק'.

ר' חיים הי"ו איז אַ זון פון הרה"ח ר' אברהם יודא העללער ז"ל מחשובי אנ"ש אין בני ברק, וועלכער איז אויך געווען אַ מכבד את ה' מגרונו און האָט לאַנגע יאָרן געדינט אַלס בעל קורא בבית מדרשינו אינעם זכרון מאיר געגנט אין בני ברק, און אַן איידעם ביי הרה"ח הנדיב ר' ישראל דוד ווייס ז"ל פון קרית יואל, וועלכער איז זעלבסט געווען אַן עסקן נמרץ לטובת אונזערע הייליגע מוסדות יטב לב בארה"ק.

במשך דעם שמועס ווערט דער ליינער געפירט הין-און-צוריק, אָנגעהויבן מיט זכרונות פון זיינע יונגע יאָרן ווען ער איז זעלבסט געווען אַ תלמיד פון אונזערע הייליגע מוסדות אין בני ברק, בעיקר איבער זיינע איבערלעבענישן בצל הקודש פון מרן רביה"ק הדברי יואל זי"ע ביי זיינע באַזוכן אין ארה"ק, און פון דאָרט מיט זיינע זכרונות שוין פון די יאָרן ווען ער איז אָנגעקומען קיין ניו יאָרק, ווען ער איז שפּעטער אַריינגעצויגן געוואָרן אַלס עסקן, און נאָך שפּעטער אַלס חבר הנהלה פון אונזערע הייליגע מוסדות, איבער וואָס ער דערציילט גאָר אינטערעסאַנטע פּרטים, ובפרט פון וואָס ער האָט פערזענליך מיטגעהאַלטן אָפענע כמעט-אומגלויבליכע ישועות וואָס אידן האָבן געזען בזכות פון שטיצן אונזערע מוסדות יטב לב.

מיר גיבן איבער די זכרונות כמעט בלשונו פון ר' חיים הי"ו, אָבער איין זאַך איז וויכטיג מקדים צו זיין. צומאָל ווען מ'שרייבט נאָך זכרונות וואָס מ'הערט פון אַ צווייטן, איז מען מקדים אַז וויפיל מ'פּרובירט עס צו שילדערן לעבעדיג אויפ'ן פּאַפּיר, קומט עס פּאָרט נישט צום אופן וויאַזוי מ'האָט דאָס געהערט, מיט די תנועות און קנייטשן, וואָס קענען נישט געצייגט ווערן אויף טרוקענע פּאַפּיר. קיינמאָל איז דאָס - דאַכט זיך - נישט געווען אַזוי אַקטועל און ווירקליך ווי ביי דעם שמועס וואָס מיר האָבן געהאַט מיט ר' חיים הי"ו. במשך דעם שמועס איז עטליכע מאָל אויסגעקומען אַז מיט זיין גאָלדענע שטימע האָט ר' חיים פאָרגעשטעלט די באַ'חנ'טע הייליגע תנועות פון מרן רביה"ק זי"ע, ביי די תפלות, ביי די זמירות, ביי די ניגונים, און נאָך. ס'איז פשוט אַ שאָד אַז אויפ'ן פּאַפּיר קענען מיר דאָס נישט פאָרשטעלן אַזוי לעבעדיג און אַזוי אָריגינעל ווי מיר האָבן דאָס געהערט פון ר' חיים הי"ו.

פּאָרט אָבער זענען די זכרונות זעלבסט אויך גאָר אינטערעסאַנט און אויטענטיש, און מיר זענען זיכער אַז אונזערע חשוב'ע תומכים שיחיו וועלן שטאַרק הנאה האָבן דערפון.

אָט וואָס ר' חיים דערציילט:

מיט איין אויטאָ...

ווען איך בין געווען אַ קינד האָבן מיר געוואוינט אין אַ דערפל "בני ראַם", וואָס איז געווען באַוואוינט מיט לויטער חסיד'ישע אידן, וועלכע האָבן זיך דאָרט באַזעצט נאָכ'ן אַרויפקומען קיין ארץ ישראל נאָך דער מלחמה. האַרט דערנעבן איז געווען דאָס שטעטל "מסמיע", וואו עס האָבן אויך געוואוינט בלויז חסיד'ישע אידן. דער חילוק צווישן בני ראַם און מסמיע איז געווען, אַז בני ראַם איז געווען מער אויף אַ דאָרפישן שטייגער וואו מען האָט געהאָדעוועט בהמות או"וו, און מסמיע איז נישט געווען אַזאַ דאָרף נאָר ענדערש אַ קליין שטעטל. דער ספּינקער רבי הגה"ק רבי נחמן כהנא זצ"ל[1], איז געווען רב אויף דיביידע ישובים.

דער ספינקער רבי רבי נחמן כהנא זצ"ל

1 **דער ספינקער רבי פון בני ברק הגה"צ רבי נחמן כהנא זצ"ל, איז געווען אן אדם גדול, ער האט משמש געווען ברבנות נאך אין דער אלטער היים, אין קארלסבורג און אין הערמענשטאט, רומעניע. שפעטער איז ער אנגעקומען קיין ארץ ישראל וואו ער האט קודם געדינט אלס רב אין בני ראם, און שפעטער האט ער זיך געצויגן קיין בני ברק, וואו ער האט מייסד געווען די ספינקער קהלה על שם אבותיו הק' און איז געווען פון די אנערקענטסטע רבנים. רוב רובם פון די מורי הוראות אין דער שטאט זענען געווען זיינע תלמידים. ער איז**

ר' יודל קרויס ע"ה באגלייט ארויס דעם רבי'ן זי"ע פון די אכסניא אין בני ברק, פון רעכטס צו לינקס: ר' יודל קרויס ז"ל, רבינו זצ"ל, ר' שלמה בערקאוויטש ז"ל, ר' צבי (ב"ר מענדל) ראטה ז"ל

דאָרט אין מסמיע האָט דער רבי זי"ע מייסד געווען אַ תלמוד תורה, "מחזיקי תורה"[2], וואו איך האָב געלערנט אַלס קינד.

דאָס ערשטע מאָל ווען כ'האָב געזען דעם רבי'ן זי"ע, איז געווען אין יאָר תשי"ב, ווען ער האָט באַזוכט אין ארץ ישראל. איך בין נאָך געווען אַ קליין אינגל און איך האָב כמעט גאָרנישט מיטגעהאַלטן פונעם באַזוך. אַזויפיל געדענק איך אַז דער רבי האָט דעמאָלט באַזוכט ביי אונז אין בני ראַם. ס'איז נאָכנישט געווען דער גרויסער עולם ווי שפּעטער, און די גאַנצע סוויטע פונעם רבי'ן איז באַשטאַנען פון... איין קאַר. איך געדענק ווי דער רבי איז אָנגעקומען מיט אַזאַ אַלטפאַרצייטישן ברוין-ווייסע קאַר. אין דער קאַר זענען געזעסן דער רבי, דער גבאי ר' יוסף אשכנזי ז"ל, ר' ליפּא שוואַרץ ז"ל דער מנהל, און ר' חיים אלי' שטערנבערג ז"ל, וועלכער האָט אָנגעפירט מיט די תלמוד תורה'ס וואָס דער רבי האָט איבעראָל מייסד געווען.

עטליכע יאָר שפּעטער, שנת תשט"ו, ווען דער רבי האָט נאָכאַמאָל באַזוכט אין ארץ ישראל, בין איך שוין געווען אַביסל עלטער. מיר האָבן נאָך געוואוינט אין בני ראַם, אָבער דער רבי איז שוין נישט געקומען אַהין באַזוכן. די פּאָר סאַטמאַרער אידן וועלכע האָבן דאָרט געוואוינט, זענען - ווי פאַרשטענדליך - געפאָרן קיין ירושלים אויף שבת, מיטצוהאַלטן דעם שבת צוזאַמען מיטן רבי'ן. דער גאַנצער עולם איז געפאָרן מיט אַן אויטאָבאָס אויף שבת. איך האָב אויך געוואָלט פאָרן, אָבער זייענדיג נאָך אַ קליין קינד האָט מיין טאַטע מיך נישט מיטגענומען. איך האָב דאָרט געלערנט אין חדר צוזאַמען מיט מיין ידיד ר' חיים יוסף ווירצבערגער הי"ו[3]. זיי האָבן אויך דעמאָלט געוואוינט אין בני ראַם, און ער האָט אויך געוואָלט מיטפאָרן. איך געדענק אַז מיר זענען געווען זייער ברוגז אַז מ'נעמט אונז נישט מיט...

ווי דערמאַנט בין איך נאָך געווען אַ קינד, אָבער אַזויפיל געדענק איך אַז עס האָט זיך דעמאָלט זייער גערודערט מיט דער פייערדיגער דרשה וואָס דער רבי האָט געזאָגט אין בני ברק פאַר'ן ליינען, איבער דעם איסור פון גיין צו די בחירות[4]. איך האָב עס נישט פערזענליך מיטגעהאַלטן, אָבער איך געדענק ווי די גאַנצע שטאָט האָט געקאָכט מיט דער דרשה.

שכן טוב

אין די שפּעטערע יאָרן האָבן מיר זיך געצויגן קיין בני ברק. מיר האָבן געוואוינט אויף רחוב השל"ה 14, נישט ווייט פון דער דירה פון הרה"ח ר' יודל קרויס ז"ל[5], אַזוי האָב איך זיך באַקענט מיט דעם איד מער פון דער נאָענט. פון ר' יודל קען מען זייער אַסאַך דערציילן. ער איז געווען אַן אמת'ער עבד נאמן פאַר'ן רבי'ן זי"ע. עס איז נישט געווען אַ זאַך וואָס דער רבי זאָל נאָר וועלן אָדער גאָר נאָר טראַכטן עס צו טון, און ר' יודל זאָל נישט זיין גרייט דאָס דורכצופירן. על פי יצאו ועל פיו יבואו. אַלץ איז ער גרייט געווען און אַלעס האָט ער דורכגעפירט, ובפרט אין די ערשטע יאָרן. דער רבי האָט אים זייער ליב געהאַט.

ס'איז באַקאַנט די מעשה וויאַזוי דער רבי זי"ע האָט מייסד געווען די מיידל-שולע פון אונזערע מוסדות אין בני ברק. ס'איז געווען ערב יום כיפּור אינדערפרי שנת תשט"ז, ווען דער רבי האָט געהייסן די שטוב-מענטשן אַז מ'זאָל רופן ר' יודל קרויס קיין בני ברק, אים צו זאָגן אַז ער קען נישט צוגיין צום הייליגן טאָג יום כיפּור אָן דעם וואָס ער זאָל האָבן אַן אייגענע מיידל-שולע אין בני ברק וואו מ'זאָל לערנען נאָר אויף דער אידישער שפּראַך. טראָץ וואָס ס'איז געווען אַזאַ פאַרנומענער טאָג ווי ערב יום כיפּור, האָט ר' יודל נישט קיין סאַך געטראַכט. תיכף ומיד איז ער אַרויס אויף דער גאַס און אָנגעהויבן צו זוכן אַ פּלאַץ. ער האָט טאַקע געטראָפן אַ פּאַסיגן מקום, דער ערשטער בנין אויף רחוב ירושלים פּינת ר' יוחנן בן זכאי, וואָס דאָס האָט ער אָפּגעדונגען. דערנאָך האָט ער איינגעשריבן אַכט מיידלעך, און גלייך האָט ער גערופן דערציילן דעם רבי'ן אַז מ'האָט געעפנט אַ מיידל-שולע. דער רבי האָט דאַן אויפגעלעבט און ער האָט זיך אָנגערופן, "אַזוי האָב איך שוין מיט וואָס צוצוגיין צו כל נדרי."

דאָס איז געווען אונזער שכן ר' יודל קרויס, וואָס אַז איך האָב אים דערמאַנט האָב איך אַביסל דערציילט ווער ער איז געווען.

ר' יודל האָט געוואוינט אויף רחוב ווילקאמירער און דערנעבן איז געווען די דירה פון הגאון האדיר רבי שמואל הלוי וואָזנער זצ"ל גאב"ד זכרון מאיר בעל

נפטר געווארן ב' דחג הסוכות תשל"ז לפ"ק.

2 אזוי האט געהייסן דער נעץ פון תלמוד תורה'ס וואס דער רבי זי"ע האט מייסד געווען אין די בראשית-יארן איבער גאנץ ארץ ישראל. שפעטער האבן אלע תלמוד תורה'ס באקומען דעם נאמען "יטב לב", על שמו פונעם רבי'ן זי"ע.

3 ר' חיים יוסף הי"ו איז מחשובי תושבי וויליאמסבורג, א זון פון הרה"ח ר' אלכסנדר ז"ל, חבר הנהלת כולל אהבת ציון לעדת זיבנבערגן לצדקת רבי מאיר בעל הנס, וועלכער האט דאן געוואוינט אין בני ראם און שפעטער אין בני ברק, וואו ער איז געווען מותיקי אנ"ש. שפעטער האט ר' סענדר זיך געצויגן קיין וויליאמסבורג וואו ער האט געוואוינט ביז צו זיין פטירה.

4 ווי עס איז שוין אסאך אויסגעקומען צו דערציילן, האט דער רבי דאן משמיע געווען די פייערדיגע דרשה אין וועלכער ער האט מיט מסירות נפש אויסגעשריגן דעם איסור קעגן די בחירות הטמאות, וואס איז דאן געווען עולה על הפרק, זייענדיג אין דער תקופה פאר די בחירות. דער רבי האט שוין פאר דעם געהאט אויסגעשריגן מיט דרייסטקייט דעם איסור קעגן די בחירות אין זיין דרשה וואס ער האט געזאגט אין ירושלים עיה"ק, און פון אלע זייטן האט מען געשאסן חצים ובליסטראות קעגן דעם רבי'ן צוליב זיין ארויסזאגן דעם דעת תורה האמיתי אן קיין פחד. אין בני ברק האט דער רבי ממשיך געווען מיט זיין מלחמה לה', און ער האט מיט קול חוצב אויסגעשריגן אז ער דערשרעקט זיך פון קיינעם, און ער איז גרייט אפילו אויף מסירת נפש ממש, א זאך וואס האט דאן אנגעמאכט א געוואלדיגן שטורעם איבער גאנץ ארץ ישראל.

5 ר' יודל קרויס ז"ל איז געווען אן עבד נאמען פאר'ן הייליגן רבי'ן זי"ע, צו וועמען ער איז געווען אדוק ומקושר מיט א קשר אמיץ וחזק. אין די מכתבים פון רבי'ן זי"ע איז געדרוקט א היבשע פאר בריוון וואס דער רבי האט געשריבן צו ר' יודל ז"ל. ער איז געווען דער שליח נאמן לשולחו פון רבי'ן זי"ע מייסד צו זיין אונזערע הייליגע מוסדות אין בני ברק, און אין די ערשטע יארן פון די מוסדות איז ער געווען דער בריח התיכון ועמוד התוך וועלכער האט ממש אלעס געטון פאר'ן התייסדות און אויפבלי פון די הייליגע מוסדות.

שבט הלוי[6]. אונזער דירה איז געווען אויף דער אַנדערער גאַס און פון הינטן האָט מען געקענט דורכגיין פון איין הויז צום צווייטן; די הויפן זענען געווען צוזאַמען, אַזוי איז מיר אויסגעקומען אַלס קינד אַסאַך צו פאַרברענגען מיט די קינדער פונעם בעל שבט הלוי זצ"ל ווען זיי זענען נאָך געווען יונג. מיר האָבן געהאַט אין אונזער חצר אַ פלוימען-בוים און נאָך אַ בוים פון אַן אַנדער סאָרט פרוכט. די קינדער פון הרב וואָזנער זצ"ל פלעגן קומען רייסן ביי אונז פרוכט, פאַרשטייט זיך מיט רשות, און אַזוי האָבן מיר אַסאַך פאַרברענגט.

והחזירנו בתשובה שלימה

דאָרט אין בני ברק האָב איך מיטגעהאַלטן דעם קומענדיגן באַזוך פונעם רבי'ן זי"ע בשנת תשי"ט. איך האָב דעמאָלט געלערנט אין דער תלמוד תורה יטב לב אויף דער רמב"ם גאַס, און פון יענעם באַזוך האָב איך היבש שיינע זכרונות.

דער רבי ז"ל איז אָנגעקומען קיין ארץ ישראל אינמיטן פרשת חקת. געדענק איך ווי אַ טאָג איידער דער רבי איז אָנגעקומען, האָט דער חשוב'ער מלמד הרה"ח ר' שמואל ווידער ז"ל[7] צוזאַמגענומען די גאַנצע תלמוד תורה, און ער האָט גערעדט צו אונז זייער האַרציג. ער האָט אונז געזאָגט: "חשוב'ע טייערע אינגלעך. וויסן זאָלט איר אַז דער צדיק הדור גייט מאָרגן אָנקומען. מ'דאַרף אים מקבל פנים זיין און מ'דאַרף זען תשובה צו טון, ווייל דער צדיק הדור וועט דערקענען אַלע אונזערע עבירות אויפ'ן פנים." ר' שמואל האָט זיך דאַן צואוויינט און ער האָט אונז ווייטער געזאָגט: "וויאַזוי טוט מען תשובה? תשובה טוט מען ווען מ'וויינט זיך אויס מיט טרערן. מיט די הייסע טרערן וואַשט מען זיך אָפּ דעם פנים, און נאָכדעם קען מען גיין מקבל פנים זיין דעם רבי'ן. אויב מ'וועט נישט תשובה טון קינדערלעך, זאָלט איר וויסן אַז דער רבי וועט דערקענען אַלע עבירות אויפ'ן פנים." אַזאַ דרשה האָט ער אונז געהאַלטן, און עס פאַרשטייט זיך וואָספאַראַ רושם עס האָט איבערגעלאָזט אויף אונז. יעדער פון אונז האָט תשובה געטון לויט זיינע השגות.

דער רבי האָט געזאָלט אָנקומען מיט דער שיף ערגעץ אין די שפּעטע נאָכמיטאָג-שטונדן[8], און דער גאַנצער עולם האָט זיך געגרייט אַרויסצופאָרן קיין חיפה מקבל פנים צו זיין דעם רבי'ן ביים באָרטן. דעמאָלט איז מען נאָכנישט אַזוי געפאָרן מיט קיין באָסעס, נאָר מיט לאַסט-מאַשינען, ווען פון הינטן איז געווען אַ לאַנגער ליידיגער טרעילאָר אויף וואָס מען איז אַרויף דורך עטליכע טרעפּ פון פאָרנט. מ'האָט דאָרט אַריינגעלייגט עטליכע בענק, און אַזוי איז מען געפאָרן. עס האָט געהייסן אַז מ'וועט דינגען צוויי צי דריי לאַסט-מאַשינען און מיט דעם וועט מען פאָרן מקבל פנים זיין דעם רבי'ן.

געדענק איך אָבער, אַז דער מנהל הרה"ג רבי בנציון יאַקאָבאָוויטש ז"ל[9] האָט געזאָגט אַז ניין. ער האָט געזאָגט אַז אין אַמעריקע ניצט מען די סאָרט לאַסט-מאַשינען אויף צו ליפערן בהמות פון איין פלאַץ צום צווייטן, און אַז מ'וועט מיט דעם אָנקומען וועט דער רבי מיינען אַז מ'טראָגט דאָ חמורים... אויף זיין איניציאַטיוו האָט מען געדונגען געהעריגע באָסעס, וואָס מיט דעם איז מען אַרויסגעפאָרן מקבל פנים זיין דעם רבי'ן. ס'האָט טאַקע געקאָסט מער געלט, אָבער לכבוד דעם רבי'ן איז דער עולם גרייט געווען צו צאָלן.

קעגנגעפאָרן דעם רבי'ן

מיר תלמוד תורה קינדער זענען געפאָרן צוזאַמען און מיר זענען אָנגעקומען קיין חיפה נאָכמיטאָג. צו דער באַשטימטער צייט איז דעם רבי'נס שיף אָנגעקומען, אָבער למעשה האָט די שיף נישט געקענט אַנקערן ביז עטליכע שעה שפּעטער, ווייל עס איז שוין דאָרט געשטאַנען אַן אַנדער שיף וואָס איז פריער אָנגעקומען, און ס'איז נישט געווען קיין פּלאַץ אַריינצובריינגען נאָך אַ

דער מלמד
הרה"ח ר'
שמואל ווידער
ז"ל מיט זיינע
תלמידים

6 דער בעל שבט הלוי זצ"ל האט נאך אלס אינגערמאן גע'שמ'ט מיט זיין גאונות. ער איז ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל הארט פאר'ן אויסברוך פון די צווייטע וועלט קריג, און אויף דער איניציאטיוו פון הגה"ק בעל חזון איש זצ"ל האט ער זיך געצויגן קיין בני ברק, וואו ער איז אויפגענומען געווארן אלס רב אין די זכרון מאיר געגענט. ער האט זיך באקאנט געמאכט אלס איינער פון די גדולי הפוסקים, און איז שטארק נתקרב געווארן צו מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע וועלכער האט אים שטארק מקרב און מחבב געווען. ווען נאר אימער עס איז אויסגעקומען אז ער האט געוויילט בצלו פונעם רבי'ן זי"ע האט ער פארברענגט מיטן רבי'ן לאנגע מאמענטן מיט טיפע תורה'דיגע פלפולים ונושאים בהלכה. דער בעל שבט הלוי זצ"ל האט אנגעהאלטן דעם קשר ידידות נאמנה מיט מרן רביה"ק הברך משה זי"ע און שפעטער מיט יבלחט"א מרן רבינו הגה"ק שליט"א, עד זבולא בתרייתא.

במשך אלע יארן איז דער בעל שבט הלוי זצ"ל געווען גאר שטארק מקושר צו אונזערע הייליגע מוסדות אין בני ברק, ווי עס קומט כסדר אויס צו הערן אין די זכרונות פון אנ"ש וואס האבן דאס מיטגעלעבט. אויך אין די שפעטערע יארן ווען דער בעל שבט הלוי זצ"ל איז שוין אויסגעשטיגן דער "פוסק הדור" בה' הידוע, האט ער אנגעהאלטן זיין געוואלדיגן קשר צו אונזערע הייליגע מוסדות וואס ער האט אלץ מחבב געווען מיט א ידידות נאמנה עד יומו האחרון.

7 ר' שמואל ז"ל איז געווען פון די ערשטע מלמדים אין אונזערע בני ברק'ער מוסדות. ער איז געווען גאר א טייערער איד, און ער האט איינגעפירט געניטע הנהגות בדרכי הלימוד מיט די תשב"ר, וואס איז שטארק באוואונדערט געווארן דורך יעדן איינעם.

8 דער רבי זי"ע איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל אום זונטאג פרשת בלק, ו' תמוז. אין ספר ראשית ביקורי"ם (עמוד פד) ווערט דערציילט, אז אריגינעל האט געהייסן אז די שיף וועט אנקומען קיין ארץ ישראל אום צוויי אזייגער נאכמיטאג. אבער היות אויפן וועג איז די שיף דורכגעפארן די שטאט נאפאלי אין איטאליע, וואו פילצאליגע אנ"ש פון איבער גאנץ אייראפע זענען דארט ארויסגעקומען מקבל פנים זיין דעם רבי'ן, און צוליב דעם גרויסן אנלויף פון מענטשן האט די שיף נישט געקענט ווייטער פארן, איז עס ערשט ארויסגעפארן היבש שפעטער ווי געפלאנט. דעריבער איז די שיף אנגעקומען ערשט אכט אזייגער פארנאכטס אין חיפה.

9 הר"ר בנציון יאקאבאוויטש ז"ל איז געווען דער פיליעריגער מנהל פון אונזערע הייליגע מוסדות אין בני ברק און פון די סגל חבורה פון די נאנטע מקורבים ביי מרן רביה"ק זי"ע. ער איז געווען דער בונה ומקים און דער עמוד התווך פון אונזערע הייליגע מוסדות אין בני ברק. אלע תלמידים פון אונזערע בני ברק'ער מוסדות דערציילן פון אים מיט א געוואלדיגער הערצה.

די ת"ת קינדער פאַרן ארויס מקבל פנים זיין דעם רבי'ן זי"ע

שיף. דעם רבי'נס שיף איז געבליבן אפשר דריי קילאָמעטער אין וואַסער, און דער עולם האָט אָנגעהויבן צו דינגען קליינע שיפלעך כדי אַרויסצופאָרן אַריינציר אין וואַסער אָנצוקומען צו דער גרויסער שיף, צו קענען דאָרט מקבל פנים זיין דעם רבי'ן. דאָס דינגען די שיפלעך איז אָנגעפירט געוואָרן דורך הרה"ח ר' שלמה זלמן ווירצבערגער ז"ל[10].

אונז קינדער האָט מען נישט געלאָזט גיין אויף די שיפלעך. ס'איז נישט געווען די שיפן וואָס מ'זעט היינט, נאָר אַזעלכע צובראָכענע שיפלעך, ווי פאַר דריי-הונדערט יאָר צוריק...

איך בין אָבער געווען אַ געוואַגטער יונגל און מיר האָט זייער געברענט שוין צו קענען זען די הייליגע צורה פונעם רבי'ן, דעריבער האָב איך אויך זייער געוואָלט קעגנפאָרן דעם רבי'ן. ס'האָט געקאָסט פופציג פּיאַסטער צו פאָרן מיט אַ שיפל, האָב איך מיר פאַרשאַפט דאָס געלט, כ'האָב געקויפט אַ קאַרטל, איך בין אַריינגעשפרונגען אין אַ שיפל און איך בין מיטגעפאָרן.

אויף די שיפלעך האָט מען אַריינגעלייגט אַזעלכע הויכע שטעקנס מיט ליילעכער צוגעטשעפּעט דערויף. איין זייט פונעם ליילעך איז געווען צוגעטשעפּעט צו איין שטעקן, און די צווייטע זייט אָנגעהאָנגען אויף אַן אַנדער שטעקן. יעדע ליילעך האָט געהאַט אַן אויפשריפט פון אַ פסוק, ווי: "אור זרוע לצדיק", "ברוך הבא בשם ה'", "צדיק כתמר יפרח", און נאָך. איין שטעקן האָט מען אַריינגעלייגט אין איין שיף און דער אַנדערער שטעקן אין אַ צווייטער שיף דערנעבן. ווען מ'איז אַרויסגעפאָרן אויפ'ן וואַסער האָבן די שיפן זיך צושפרייט און מיט דעם האָבן זיך די ליילעכער אויך צושפרייט פון אויבן, און מען האָט געקענט ליינען די אויפשריפטן. אַזוי איז מען געפאָרן אין וואַסער.

ביים פאָרן האָבן די קליינע שיפלעך זיך אַזוינס געשאָקעלט אין וואַסער, אַז ס'איז ממש געווען אַ סכנה. כ'האָב שוין חרטה געהאַט פאַרוואָס איך בין מיטגעפאָרן. מ'האָט געשריגן, "שטייטס דאָ", "שטייטס דאָרט"; "דו שטיי דאָ", "דו שטיי דאָרט", כדי די שיף זאָל זיין באַלאַנסירט, אָבער ס'האָט זיך געוואַקעלט פון אַלע זייטן, אַזש איך האָב געמיינט אַז דאָס איז עס. מ'איז אָבער שוין געווען

דער רבי זי"ע אראפקומענדיג פונעם שיף,

דער רבי זי"ע אראפקומענדיג פונעם שיף, רעכטס ווערט געזען הגה"ק הרמ"א פריינד זצ"ל שפעטערדיגער גאב"ד ירושלים אפווארטנדיג דעם רבי'ן

אַריינגעפאָרן טיף אַריין אין ים; מ'האָט שוין נישט געזען די יבשה און איך האָב שוין נישט געקענט אַרויסגיין. ענדליך איז מען אָנגעקומען צו דער גרויסער שיף. אַלע קליינע שיפלעך האָבן זיך אויסגעשטעלט אויף דער זייט פון דער גרויסער

שיף. דער רבי איז געווען אויבן אויף אַ פּאָרטש פון דער גרויסער שיף אינאיינעם מיט די משמשים און די מיטפאָרער. אַלע שיפלעך האָבן זיך אויסגעשטעלט קעגן דעם רבי'נס פנים און מ'האָט געטאַנצט פון אויבן און פון אונטן. עס איז געווען אַזאַ מין התרגשות וואָס איך קען דאָס גאָרנישט אַראָפּלייגן. איך געדענק ווי דער רבי ז"ל האָט אונז געוואונקען מיט דער האַנט. איך וועל דאָס קיינמאָל נישט פאַרגעסן!

ס'איז געוואָרן שפעט. דער רבי האָט זיך געשטעלט דאַווענען מנחה אויבן אויף זיין שיף, און מיר האָבן זיך געשטעלט דאַווענען מנחה צוזאַמען מיטן רבי'ן אויף די שיפלעך פון אונטן. איך געדענק נאָך דעם הויכן שמונה עשרה וואָס מ'האָט אַראָפּגעהערט פון אויבן. דער גאַנצער עולם האָט נאָכגעזאָגט קדושה און אמן פונעם בעל תפלה אויבן.

דער באַקאַנטער הקפה-ניגון

די גאַנצע צייט האָט מען געזינגען זייער התרגשות'דיג. מ'האָט געזינגען אַלע סאָרט ניגונים וואָס איז שוין דעמאָלט געווען צושפרייט, ווי "אור זרוע לצדיק" און די פּאָר ניגונים וואָס מ'האָט דעמאָלט געקענט. אויך האָט מען דעמאָלט געזינגען דעם "הקפה ניגון" פון יענעם יאָר וואָס מיר האָבן זיך שוין געהאַט אויסגעלערנט, און במשך די גאַנצע צייט וואָס דער רבי איז דאָרט געווען האָט מען נישט אויפגעהערט צו זינגען דעם ניגון.

אגב, איך האָב געהאַט די זכי' מערערע מאָל צו דאַווענען קבלת שבת פאַר'ן עמוד ביים רבי'ן זי"ע. אויף דעם ערשטן שבת ווען מען האָט געעפנט און באַנייט דעם בית המדרש הגדול אין קרית יואל, האָב איך געהאַט די זכי' צו דאַווענען קבלת שבת פאַר'ן עמוד, און איך פלעג אַלעמאָל זינגען דעם אויבנדערמאַנטן הקפה-ניגון אויף "לא תבשו". אויך אין די שפּעטערדיגע יאָרן ביי ממלא מקומו דער רבי בעל ברך משה זי"ע, ווען איך האָב געדאַווענט קבלת שבת פאַר'ן עמוד, פלעג איך זינגען דעם ניגון.

נאָך ביז צום היינטיגן טאָג ווען איך דאַוון פרייטאָג-צו-נאַכטס פאַר'ן עמוד, זינג איך דעם ניגון אויף "לא תבשו". עס גיט מיר אַריין אַזאַ חיות ווען איך זינג נאָר דעם ניגון. עס דערמאַנט מיך פון די זיסע זמנים וואָס מיר האָבן דעמאָלט געהאַט מיטן רבי'ן זי"ע. יבלחט"א דער רבי זאָל זיין געזונט האָט מיר שוין כמה פעמים געזאָגט אַז ווען איך זינג דעם ניגון איז ער מיר מכיר טובה. עס דערמאַנט אים די פייערדיגע הקפות וואָס ער האָט יענעם יאָר מיטגעהאַלטן ביים רבי'ן זי"ע.

לאָמיר צוריקגיין צום שיף. דער עולם האָט דאָרט געטאַנצט אַ לאַנגע צייט, ביז מ'האָט אויסגערופן אַז די גרויסע שיף גייט זיך אָנהייבן צו רוקן. ווילאַנג די שיף איז געשטאַנען, איז עס געווען העכער אין וואַסער, אָבער ווען עס פאָרט איז רוב פון דער שיף טיפער אין וואַסער. די גרויסע שיף האָט פלוצים זיך געגעבן אַ לאָז אַראָפּ טיפער אין וואַסער אַריין, און דורכדעם האָט אָנגעהויבן צו גיין אַזעלכע וואַלן וואָס זענען געקומען אין אונזער ריכטונג. מיר זענען דאָך געווען אויף קליינע האַלב-צעפאַלענע שיפלעך און די גרויסע וואַלן האָבן געשטופּט אונזערע קליינע שיפלעך, אַזש מיר האָבן געשפּירט אַז יעדע מינוט קומט מען ח"ו אָן אונטערן וואַסער. ענדליך זענען מיר געפאָרן פאַראויס. ווי נאָר מ'איז אָנגעקומען צום באָרטן האָב איך געגעבן אַ שפּרונג אַרויס, און איך האָב מיך געפריידט אַז איך בין

10 ר' שלמה זלמן איז געווען מחשובי אנ"ש אין בני ברק, א חשוב'ער מכבד את ה' מגרונו, זייענדיג א הערליכער בעל תפלה, נערץ ומכובד בפי כל.

וואו אלס דער באן האט זיך אפגעשטעלט אונטערוועגנס זענען זיך צוזאמגעלאפן מאסן אידן מקבל פנים זיין דעם רבי'ן

שוין אָנגעקומען צוריק אויף דער יבשה. איך האָב געוואָלט גומל בענטשן אויפ'ן פלאַץ... איך גלייב נישט אַז עס געווען דאָרט נאָך אַ אינגל, אָבער דערנאָך האָב איך נישט געהאַט קיין שום חרטה.

נאָכדעם האָב איך געזען ווי דער רבי קומט אַראָפּ פון שיף. ס'איז דאָ דאָס באַקאַנטע בילד ווי דער רבי קומט אַראָפּ פון די שטיגן; דער גבאי ר' יוסף אשכנזי האַלט אָן דעם רבי'ן און די רביצין ע"ה איז הינטערן רבי'ן. דאָס איז פון תשי"ט. דאָס בילד שטייט מיר נאָך פאַר די אויגן לעבעדיג וויאַזוי זיי קומען אַראָפּ פון דער שיף.

נאָכדעם האָב איך - ווי פאַרשטענדליך - שוין נישט געקענט צוקומען צום רבי'ן. דער רבי איז געווען אַרומגענומען מיט עסקנים און פּאָליציי.
דער רבי איז אַריינגעפאָרן קיין חיפה וואו ער האָט איבערגענעכטיגט. ער איז איינגעשטאַנען דאָרט ביי ר' ישעי' וואָלף גראָס[11] ז"ל. ערשט דעם אַנדערן טאָג אום איינס אַזייגער מיטאָג, ווען דער רבי האָט געענדיגט דאַווענען שחרית, איז מען געפאָרן מיט דעם ספּעציעל-אָפּגעדינגענע באַן קיין ירושלים.

מ'האָט שוין געהאַט אַביסל טועם געווען פון זען דעם רבי'נס צורה און איך בין שוין געווען זייער איבערגענומען. איך בין נישט געבליבן אויף איבערנאַכט אין חיפה. איך בין צוריק אַהיימגעפאָרן מיטן חדר. אָבער מיין טאַטע ע"ה איז יאָ געבליבן נעכטיגן אין חיפה.

קבלת פנים אין תל אביב

צומאָרגנס האָב איך געוואָלט וואָס פריער אויפשטיין. מ'האָט געפילט דעם יום טוב אויף דער גאַס. מ'האָט געשפּירט אין די לופטן אַז דער הייליגער רבי איז בתוכינו.

אין די מיטאָג-שטונדן איז דער רבי אַרויסגעפאָרן פון חיפה אויפ'ן וועג קיין ירושלים מיט דעם ספּעציעלן באַן, מיט וואָס נאָר היימישע אידן זענען געפאַרן צוזאַמען מיטן רבי'ן. ביי יעדער סטאַנציע האָט אָפּגעוואַרט אַ געוואַלדיגער עולם וואָס האָט מקבל פּנים געווען דעם רבי'ן, און נאָך מענטשן האָבן זיך מיטגעכאַפּט קיין ירושלים מיטצוהאַלטן דאָס קבלת פּנים. אויפ'ן וועג האָט מען זיך אויך אָפּגעשטעלט אין נתני'. דאָרט איז געווען אַ געוואַלדיגער עולם אין שפּיץ פון ר' חיים פריעדמאַן[12] ז"ל, וועלכער איז געווען פון די גרויסע עסקנים פאַר'ן קבלת פּנים.

שפּעטער איז מען אָנגעקומען קיין תל אביב, און מיר אַלע בני ברק'ער ת"ת קינדער זענען דאָרט אַרויסגעגאַנגען צו דער סטאַנציע מיט ספּעציעלע פענער אין דער האַנט מקבל פּנים צו זיין דעם רבי'ן. איך געדענק ווי אַ גרויסער עולם האָט דאָרט אָפּגעוואַרט דעם רבי'ן, בראש פונעם בני ברק'ער רב הגאון רבי יעקב לאַנדאַ זצ"ל[13], דער בעל שבט הלוי הגאון רבי שמואל הלוי וואָזנער זצ"ל, און נאָך רבנים. ווען די באַן איז אָנגעקומען, איז געוואָרן אַזאַ געדרענג, אַז מ'האָט פּשוט נישט געקענט צוקומען צום רבי'ן. פאַר'ן רב הרב לאַנדאַ האָט מען נאָך ווי-נישט-ווי געמאַכט פלאַץ אַז ער זאָל קענען צוקומען צום רבי'ן, אָבער הרב וואָזנער'ן האָט מען אויפגעהויבן און מ'האָט אים אַריינגענומען דורך אַ פענסטער. אינעווייניג האָט מען אים צוגעפירט צום רבי'נס קאַראַוואַן. שפּעטער האָב איך געהערט אַז די צוויי רבנים, הרב לאַנדאַ און הרב וואָזנער, האָבן אויפ'ן גאַנצן וועג ביז ירושלים פאַרברענגט מיטן רבי'ן.

בכלל געדענק איך ווי ווען די באַן איז אָנגעקומען, איז עס געווען אָנגעשטאָפּט עד אפס מקום ממש. מ'האָט געהאַט אָפּגעדונגען אַ באַן פון בערך פופצן אָדער צוואָנציג וואַגאָנען, און עס זענען דאָך כסדר צוגעקומען נאָך און נאָך מענטשן, אַזוי אַז מ'האָט זיך שוין ממש נישט געקענט רירן אויף די וואַגאָנען. נעבן אַלע פענסטער האָט מען געזען ווי מענטשן שטייען צודריקט. מ'האָט זיך אָנגעכאַפּט אויף די פענסטער און מ'איז געקראָכן אויף די דעכער, און אַזוי איז מען געפאָרן קיין ירושלים עיה"ק זינגענדיג די ניגונים פון "אשרי העם שככה לו", "ימים על ימי מלך תוסיף", "אור זרוע לצדיק" און נאָך.

דאָרט אין תל אביב וואו מיר בני ברק'ער תלמידים האָבן אָפּגעוואַרט דעם רבי'ן, האָט די באַן זיך אויפגעהאַלטן בערך דרייסיג מינוט און מ'האָט פּרובירט צוצוקומען שלום נעמען פונעם רבי'ן. איך געדענק דעמאָלט זייער אַן אינטערעסאַנטע זאַך וואָס איך האָב אויפגעפּאַסט, ווי אַלע פּאָליציאַנטן האָבן זיך פּשוט געריסן ביי די קעפּ צו קענען צוקומען שלום-נעמען פון רבי'ן. די פּאָליציאַנטן זענען דאָך ליידער געווען פרייע אידן, אָבער זיי האָבן געשטאַמט פון היימישע משפּחות. אינדערהיים זענען זיי געווען פרומע אָפּגעהיטענע מענטשן, נאָר אין ארץ ישראל זענען זיי ליידער געוואָרן פריי. אָבער אַז דער רבי איז געקומען צו פאָרן, האָבן זיי זיך געפריידט צו אים. מ'האָט אים אויפגענומען מיט אַזאַ כבוד. דער רבי איז דאָך געווען אַזוי פאַרפּיינטעט ביי זיי, ער איז געווען באַקאַנט אַלס דער גרויסער "שונא ציון", אָבער ווי נאָר דער רבי איז אָנגעקומען האָבן זיי זיך צוגעשטופּט צו קענען שלום נעמען. איך האָב געהערט ווי זיי רעדן צווישן זיך. איינער האָט געזאָגט מיט באַגייסטערונג, "איך האָב געקענט אָנכאַפּן דעם רבי'נס האַנט." אַ צווייטער האָט געזאָגט, "איך האָב אפילו געקענט געבן אַ קוש." א.א.וו. ס'איז ממש געגאַנגען בלוט פון זייער געשטופּעריי, אָבער זיי האָבן נישט אויפגעגעבן.

דאָס איז געווען אונזער קבלת פּנים פאַר'ן רבי'ן. מיר תלמוד תורה קינדער זענען נישט געפאָרן ווייטער קיין ירושלים. מיר זענען דעמאָלט צוריקגעפאָרן קיין בני ברק.

פארזעצונג קומענדיגן חודש אי"ה

---

11 ר' ישעי' וואלף איז שוין דערמאנט געווארן אין ערשטן ספר בזכרינו את ציון ח"א.

12 ר' חיים ז"ל איז געווען פון די חשוב'ע אנ"ש, און האט ספעציעל עוסק געווען לטובת אנ"ש וועלכע האבן געוואוינט אין נתני'.

13 דער בני ברק'ער רב הגאון רבי יעקב לאנדא זצ"ל, איז געווען דער זון פון הגה"צ רבי משה יודא לייב זצ"ל אבדק"ק קורניץ, און איז געווען שטארק מקושר צו הרה"ק מהרש"ב מליובאוויטש זי"ע פון ווען ער האט אסאך מקבל געווען. ער איז געווען דער רב און פוסק אינעם הויף פונעם ליובאוויטשער רבי'ן דער מהרש"ב זי"ע. בשנת תרצ"ד איז ער ארויף קיין ארץ ישראל, און עטליכע יאר שפעטער איז ער אויפגענומען געווארן אלס ערשטער אפיציעלער רב אין בני ברק, אן אמט וואס ער האט אויסגעפירט מיט א געוואלדיגן תקיפות עד יומו האחרון ביום כ"ו שבט תשמ"ו. ער איז געווען שטארק נאנט צו מרן רביה"ק הדברי יואל זי"ע, און ער האט אלץ באוואונדערט דעם רבי'נס סייעתא דשמיא און גרויסע השפעה וואס האט דערגרייכט ביז ווייט. זיין זון איז יבלחט"א הגה"צ רבי משה יודא לייב שליט"א ממלא מקומו אלס רב אין בני ברק.

משה רעיא מהימנא

צום יומא דהילולא רבא פון

מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

כ"ו ניסן

לכבוד די הילולא קדישא פון מרן רבינו הק' בעל הברך משה זי"ע האבן מיר געבעטן רשות פאר די מחברים פון די הערליכע ספרים 'משה היה רועה' מיר זאלן קענען איבערשרייבן א אינטרעסאנטער היסטארישער פרק, ווען דער רבי ז"ל איז געווען אויף א באזוך אלס 'סיגעטער רב' אין אונזער שטעטל דאהי אין ב"ב שנת תשכ"ג לפ"ק, ותשואות חן להם.

דער באזוך אין בני ברק תשכ"ג

א באשרייבונג איבער דעם באזוך איז געדרוקט אין ספר זכור ימות עולם, פון הרה"ג ר' בן ציון יאקאבאוויטש ז"ל (מאמר נ' אות ב' ג') וואס מיר וועלן ערשט מעתיק זיין ווארט ביי ווארט:

"כ"ק מרן (שליט"א) זצ"ל נפשו אוותה להשתטח על ציון המצויינת של התנא האלקי הרשב"י זי"ע ביומא דהילולא יום הבהיר ל"ג בעומר והגיע לארצינו הקדושה בחודש אייר שנת תשכ"ג לפ"ק ונתקבל בלוד בפאר והדר ברוב עם כדמתחייבנא לכבודה של תורה, היה זה ביקורו הראשון בארץ ישראל ת"ו.

בשב"ק אח"ק שבת את שבתו בבני ברק והתאכסן בבית הר' חיים צבי שווארץ ז"ל, התפילות בליל שב"ק וביום שב"ק התקיימו בבית מדרשינו בבני ברק, וגם עריכת שלחן הטהור התקיים בבית המדרש זה. ואחר קבלת שבת עד עריכת השלחן היה נח בבית החסיד ר' משה דוד טעללער ז"ל.

ביום השבת אחר תפילת שחרית בישר צדק בקהל רב כאשר בית המדרש מלא על כל גדותיו, בפלפולא חריפתא מקושר ומשולב לדרוש כמקובל מאבותיו הק' זצ"ל. והנה כבר אמר המלך החסיד פקודי ה' ישרים משמחי לב, את לבב כל הקהל הקודש ושתו בצמא את דבריו הבנויים על יסודות איתנים.

אמונים אשר נאספו באו ונקבצו הי' אנ"ש מכל רחבי המדינה, ובראשם רבני ערים ומושבות. כפי שנשאר חקוק בזכרוני באו הרבה רבנים חשובים. ואחרי התפילה הזמנתי את כ"ק מרן אדמו"ר (שליט"א) זצ"ל לקידושא רבה בביתי יחד עם מחו' הגה"צ אב"ד דקהלתינו זצ"ל ועם הרבנים הגאונים שבאו מרחבי המדינה.

הבית נתמלא באורה של תורה כאשר רבנים גאונים יושבים ועטרותיהם כתר תורה על ראשיהם ומעטרים פתורא בשיחת חולין של ת"ח הצריכה לימוד, ובמילי דחסידותא, והיות השולחן נתמלא בשיעשועין דאורייתא נמשך המסיבה הרבה יותר מהרגיל. ביז דא פונעם שילדערונג מספר הנ"ל.

כולם באו ונקבצו

דער רבי איז אנגעקומען קיין בני ברק מיטוואך פארנאכטס און איז באלד צוגעפארן צום נייעם "שיכון סאטמאר - קרית יואל" וואו ער האט געהאט די אכסניא אין שטוב פון הרה"ח ר' חיים הערש שווארץ ע"ה, דער בעל אכסניא פון רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע.

אנשי שלומינו האבן שוין קוים ארויסגעקוקט אויף די מינוט ווען זיי זאלן קענען מקבל פנים זיין דעם רבי'ן ביי זיך אין שטאט. ווען דער רבי איז אנגעקומען קיין בני ברק איז שוין געווען פארזאמלט דער גאנצער היימישער ציבור וואס

מרן רבינו ז"ל גייענדיג אין צענטער פון שיכון
ביי זיין באזוך אין שנת תשמ"ג
לידו ווערט געזעהן הרה"ח ר' סענדר בנעט ז"ל

האט דעם רבי'ן ענטפאנגען מיט גרויס עקסטאז און פייערליכקייט.

מיטן ריסקעווער רב זצ"ל

דער רבי איז באלד אריבערגעגאנגען צום דערנעבנדיגן הויז וואו עס האט געוואוינט ידיד נפשו דער מרא דאתרא כ"ק הגה"צ דער ריסקעווער רב זצ"ל, מגדולי תלמידי מרן העצי חיים זי"ע מיט וועמען דער רבי איז געווען געבינדן בקשרי ידידות פון די יארן וואס זיי פלעגן אינאיינעם זיצן טעג און נעכט ביי דיני תורה ווען ער האט נאך געוואוינט אין וויליאמסבורג. דער ריסקעווער רב האט דעם רבי'ן מקבל פנים געווען מיט גרויס ידידות.

דער רבי האט זיך קובע געווען מקום תפילתו במשך די ימות החול צו מנחה מעריב אינעם בית המדרש'ל וואס דער ריסקעווער רב האט געהאט נעבן זיין שטוב. יעדן טאג זענען אריבערגעקומען עטליכע בחורים פון די ישיבה משלים זיין צו מנין.

מרן רבינו זי"ע ארויסגייענדיג פון בנין הישיבה
ביי זיין באזוך אין שנת תשנ"ד

דרשת פתיחת הזמן

דער ריסקעווער רב זצ"ל איז אויך געשטאנען אין שפיץ פון די בארימטע "ישיבת מהרי"ט", וואו עס האבן געלערנט איבער הונדערט בחורי חמד מופלגים בתורה וביראה, און וואוסנדיג אז דער רבי וועט אין די טעג באזוכן אין בני ברק האט דער ריסקעווער רב זיך אפגעהאלטן פון צו זאגן די דרשת פתיחת הזמן אין די ישיבה ביז צום טאג ווען דער רבי וועט זיין אין די שטאט, כדי די בחורים זאלן זוכה זיין צו הערן פונעם רבי'ן די דרשה.

דער רבי האט אנגענומען דעם כיבוד, און מיטוואך נאכט איז ער אריבער אין גרויסן בית המדרש אין שיכון סאטמאר צוזאמען מיטן ריסקעווער רב.

דער ריסקעווער רב האט קודם אויפגעטרעטן מיט די דרשת פתיחת הזמן, און ער האט א לענגערע צייט גערעדט פאר די בחורים דברי מוסר וחיזוק, און דאן האט ער פארגעשטעלט פאר די בחורים דעם גרויסן גאסט דער סיגוטער רב, און אים מכבד געווען צו זאגן די דרשת פתיחה פאר די בחורים.

דער רבי האט דאן גענומען דאס ווארט, און מיט גרויס התרגשות האט ער משמיע געווען א שטארקע דרשה פאר די בחורים וואס האט אויף זיי איבערגעלאזט א שטארקן רושם.

עס דערציילט הרה"ג ר' חיים שלום קליין שליט"א מרבני הקהלה, אז אין די ישיבה האט מען דעמאלטס געלערנט פרק המפקיד, האט דער רבי ארומגערעדט בדרך אגדה אז די נשמה איז דאך א פקדון וואס דער רבש"ע האט געגעבן צו באהאלטן ביי א מענטש, ווי מ'זאגט דעם לשון ביי ברכת התורה 'ואתה משמרה בקרבי'. און ער האט ער דאס אריינגעטייטשט אין די משנה "המפקיד אצל חבירו" מיינט מען די נשמה וואס ליגט ביי אונז אלס פקדון, ונגנבו או שאבדו, מיינט אז עס איז ח"ו נפגם געווארן, ווענדט זיך ווי אזוי מ'איז דאס מתקן ווי די משנה איז ווייטער מסביר.

מיר צוטירן ווייטער ווי הרה"ג ר' בן ציון יאקאבאוויטש ז"ל שילדערט דעם מעמד:

אח"כ הוזמן כ"ק מרן שליט"א לישיבה, ובמעמד זה נאם הגה"צ הראש ישיבה אב"ד דקהלתינו זצ"ל את נאום הפתיחה של התחלת הזמן. כי ידענו שמרן שליט"א עומד לשכון כבוד בקהלתינו, על כן חכינו עליו, ואחריו נאם כ"ק מרן שליט"א.

סדר הלימוד של אותו זמן התחיל בפרק המפקיד, ועל הסוגיא בריש פרקין סבבו שני דברי הפתיחה בפילפולא חריפתא משולב בדרוש ובהטפת מוסר בנועם המליצות.

ביי די רבני העיר

רבינו זי"ע באשיינט חנוכת הבית
פון בית מדרשינו אין שיכון שנת תשמ"ג
ווערט געזעהן הגאון הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל
ביי זיין דרשה

דאנערשטאג האט דער רבי אפגעהאלטן א באזוך אין שטוב פון הגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנער זצ"ל גאב"ד זכרון מאיר בעמח"ס שבט הלוי.

ביינאכט איז דער רבי אריבער אויף א באזוך ביים וויזשניצער רבי'ן בעל אמרי חיים זצ"ל, וועלכער איז דאן געווען שוואך נאך א מחלה ל"ע, ער האט דעם רבי'ן זייער ווארעם אויפגענומען מיט גרויס הערצה.

במשך די טעג זענען די בני ברק'ער רבנים געקומען באזוכן דעם רבי'ן און דער רבי איז געגאנגען צוריק באזוכן די רבנים. דער היימישער ציבור האט געווארט אין לאנגע שורות צו קענען אריינגיין זיך געזעגענען און נהנה זיין בעצה ותושיה. ווען ביי די טיר זיצט הרה"ח ר' אברהם יוסף ווידער ע"ה און שרייבט די קוויטלעך פארן ציבור.

רבינו זי"ע באזוכט אין תלמוד תורה
ביי די קלענערע כיתות ביי זיין באזוך אין שנת תשנ"ד
ווערט געזעהן לאנגיעריגער מלמד
הרה"ח ר' צבי אלימלך געלבמאן ז"ל

דער רבי האט אין בני ברק אויך באזוכט ביי ש"ב הגה"צ רבי ברוך האלבערשטאם זצ"ל דער גארליצער רבי.

בתוך הבאים איז אויך געקומען די אלטע טשערנאבלער רביצין, די טאכטער פון הרה"ק רבי ישעי'לע טשעחויבער זצוק"ל, און רביצין פון הגה"צ רבי חיים יצחק טווערסקי זצ"ל מלויעוו-טשערנאבל, וואס זי איז געווען פון די לעצטע ארגינעלע צאנזער אייניקלער וואס האבן נאך דעמאלטס געלעבט. דער רבי האט איר אויפגענומען ביותרת הכבוד ווי עס פאסט זיך פאר אזא מיוחסת בת קדושים.

שבת קודש אין בני ברק

שבת קודש פר' אחרי-קדושים איז דער רבי געווען אין בני ברק, דער שבת איז אפגעראכטן געווארן ברוב פאר והדר בקרב קהל חסידים. עס זענען אויך געקומען צו פארן חסידים פון אנדערע מקומות, צווישן זיי האט זיך ארויסגעזעהן די באטייליגונג פון הגה"צ רבי מנחם זאב שטערן זצ"ל אב"ד גבעת שאול.

דער רבי האט געדאווענט אין ביהמ"ד אין שיכון.

רבינו זי"ע באזוכט אין תלמוד תורה
ביי די גרעסערע כיתות ביי זיין באזוך אין שנת תשנ"ד
ווערט געזעהן ביים מייק
המלמד הרה"ח ר' יעקב מיכאל היילברון הי"ו

א גרויסער ציבור האט איבערגעפולט דאס ביהמ"ד על כל גדותי', עד כדי כך אפילו ארום דעם רבי'ן איז מען געשטאנען מיט א שטארקע געדרענג.\ און דער טיש איז געווען אין בית המדרש אויף רחוב רמב"ם.

דער ריסקעווער רב זצ"ל איז געקומען צו גיין דעם גאנצן וועג פונעם שיכון, ביז צום ביהמ"ד אויף רחוב רמב"ם, כדי צו מיטהאלטן דעם רבי'נס טיש.

שבת אינדערפרי איז דער רבי געגאנגען אויף קידוש אין שטוב פון הרה"ג ר' בנציון יאקאבאוויטש ז"ל מנהל המוסדות. און שפעטער איז צוגעשטעלט געווארן א קידושא רבא בבית האכסניא ביי ר' חיים הערש שווארץ ע"ה.

בקרב קהל חסידים

רבינו זי"ע באזוכט אין מיידל-שולע
ביי זיין באזוך אין שנת תשנ"ד
ווערט געזעהן הרה"ח ר' יוסף יהושע גרין הי"ו
חבר הנהלת המוסדות

דער רבי האט זיך דארט באגעגנט מיט אסאך היימישע אידן, תלמידים פונעם קדושת יו"ט, און פונעם עצי חיים, טייל פון זיי וואס ער האט נאך געקענט פון דער אלטער היים, און לאנגע שווערע יארן זענען אריבערגעגאנגען זינט מ'האט זיך געזעהן דאס לעצטע מאל. אנדערע זקנים וואס ער האט נאך פריער נישט געקענט, נאר הערנדיג אז א צווייגעלע פון די סיגוטער דינאסטיע איז געקומען קיין ארץ ישראל זענען זיי געקומען מקבל פנים זיין דעם רבי'ן און שלום נעמען, ווען זיי דערציילן דערביי פון זייערע זכרונות פון יענע לעכטיגע תקופות וואס זיי האבן זיך געשיצט בצל הקודש.

ווי דערמאנט אין ח"ב זענען אויך אריינגעקומען צום רבי'ן די צוויי טעכטער פון ידיד נפשו הרה"ג ר' יוסף נייהויז ע"ה הי"ד פון זענטא, מיט וועמען דער רבי האט עוסק געווען בתורה אין לאגער. ווען זיי האבן זיך פארגעשטעלט פארן רבי'ן האט דער רבי אויסגעבראכן אין א געוויין, דערמאנענדיג זיך פון זייער געהויבענעם פאטער, און פון יענע מצבים ווען ער איז נפטר געווארן ממש פארן באפרייאונג.

צווישן די אלטע זכרונות וואס איז אויפגעקומען פארן רבי'ן איז געווען ווען עס איז אריינגעקומען די אלמנה פון הרה"ח ר' עמרם בינדער ע"ה פון זענטא, וועלכע האט געבערענגט פארן רבי'ן פארשידענע חפצים וואס איר מאן האט נאך געטראפן אין זענטא.

דער מופת פונעם קדושת יו"ט זי"ע

אין די שפעטערע יארן האט דער רבי דערציילט ביי א דרשה אז ביי יענעם באזוך אין ארץ ישראל האט ער זיך באגעגנט מיט א איד א חשוב'ער תלמיד חכם הגאון רבי מרדכי האפמאן ז"ל - א שוואגער מיטן ווינער רב הגה"צ רבי עזריאל יודא לעבאוויטש זצ"ל, ביידע איידעמער ביי הגה"צ רבי יצחק ראזענבערג זצ"ל אבד"ק האדאאז - וועלכער האט אינדערהיים משמש געווען אלס דיין אין אויפאלי נעבן גראסווארדיין, און ער האט פארן רבי'ן דערציילט ביי די געלעגנהייט א מעשה פלא וואס ער האט געהאט ביים קדושת יו"ט זי"ע.

רבי מרדכי האט דערציילט אז ער האט אלץ געהאט אן השתוקקות צו פארן קיין ארץ ישראל, און ער איז געפארן קיין סיגעט צו נעמען די ברכה פון זיין רבי'ן דער קדושת יו"ט צו זיין ארויפפארן קיין ארץ ישראל.

רבינו זי"ע אין אויטא פארנדיג אין בני ברק
אינאיינעם מיט להבחל"ח רבינו שליט"א
ביי זיין באזוך שנת תשמ"ג
ווערט געזעהן הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן
ז"ל און להבחל"ח הרה"ח ר' בצלאל דים הי"ו

רבינו זי"ע אין אויטא פארנדיג אין בני ברק ביי זיין באזוך שנת תשנ"ד
די אויטא ווערט געפירט דורך הרה"ח ר' יעקב קליין הי"ו
ווערן געזעהן המלמדים הרה"ח ר' מנשה ברוך קליין הי"ו
און הרה"ח ר' שמואל אלטער בנעט הי"ו

דער קדושת יו"ט האט אבער נישט מסכים געווען צו די נסיעה, און ער האט אים געזאגט אז אין ארץ ישראל איז דא א גרויס דחקות און עניות און עס איז זייער שווער דארט מיט פרנסה, הערשט ווען ער וועט ענדיגן חתונה מאכן אלע קינדער, דעמאלטס וועט ער קענען ארויפגיין און דארט זיצן על התורה ועל העבודה.

למעשה, האט אינצווישן אויסגעבראכן די צווייטע וועלט מלחמה, און מען האט אים גענומען אין געטא צוזאמען מיט אלע אנדערע אידן. דארט זענען געווען אידן וואס האבן גע'שתדל'ט ביי די דייטשן זיי זאלן ארויסלאזן פיר רבנים פון געטא און זיי פירן קיין קלויזענבורג, ווען דער ציהל איז אז מען זאל זיי צושטעלן צום טראנספארט וואס איז געפארן קיין בערגן בעלזן, די דייטשן האבן מסכים געווען, און די פיר רבנים זענען ארויסגעגאנגען פון געטא.

ווי פארשטענדליך זענען די פיר רבנים נישט געווען פון די ערליכע קהילות, און זיי זענען געגאנגען אן בערד און מיט מאדערנע מלבושים, ווען די דייטשן האבן זיי געזעהן האבן זיי זיך אנגערופן "דאס זענען נישט קיין רבנים". זיי זענען דאן אליינס אריין אין געטא, און זיי האבן דארט געטראפן דעם דיין, רבי מרדכי, וועלכער איז געווען א גרויסער בעל צורה מיט א לאנגע בארד יורד על פי מידותיו, און זיי האבן געזאגט "דאס איז א רב", אזוי האבן זיי גענומען נאך דריי אידן וואס האבן געהאט בערד, און זיי האבן די אידן געשיקט קיין בערגן בעלזן מיטן זעלבן טראנספארט מיט וואס דער רבי בעל דברי יואל ז"ל איז געפארן.

ווען דער רבי האט געהערט די מעשה פונעם בעל המעשה אליין, איז ער געווען מלא התפעלות ווי די הבטחה פונעם זיידן דער קדושת יו"ט איז נתקיים געווארן במילואה, ווייל נאך די קריג ווען ער איז אהיימגעגאנגען האט ער נאך געהאט אין שטוב עטליכע טעכטער וואס ער האט געדארפט חתונה מאכן, און ווען ער האט זיי געענדיגט חתונה מאכן, איז ער טאקע ארויפגעפארן קיין ארץ ישראל וואו ער האט זיך אויסגעלעבט די עלטערע יארן על התורה ועל העבודה, און עס איז ביי אים גענוי מקוים געווארן די ווערטער וואס דער זיידע דער קדושת יו"ט האט אים געזאגט.

ווען דער רבי האט דערציילט די מעשה ברבים ביי די צענטראלע מסיבת כ"א כסלו תשמ"ח לפ"ק האט דער רבי אויסגעפירט א מסקנא "פון דעם קענט איר זעהן אז די דייטשע רשעים וואס האבן זיך געוואלט צושטעלן צו דעם וואס מען האט פארלאנגט פון זיי, האבן זיי געוואוסט אז זיי דארפן ראטעווען מיט די געלט דוקא די ערליכע רבנים, וואוסענדיג אז דאס איז דער ציהל פון די וואס האבן געגעבן דערפאר דאס געלט, און טאקע וועגן דעם האבן זיי נישט געוואלט נעמען די רבנים פון די נעלאאגן".

דער רבי האט מיט דעם ארויסגעברענגט דעם אמת אז דער פעטער ז"ל איז נישט ניצול געווארן דורך די ציונים ווי מענטשן זאגן, און ער האט ממשיך געווען "זעהט מען דאך אויך פון די מעשה א קלארע הוכחה אז זיי רעדן פשוט שקר וכזב, און די ציונים האבן בכלל נישט עוסק געווען אין קיין שום ענין פון הצלה, נאר די איינציגסטע זאך וואס זיי האבן געטון איז געווען וואס זיי האבן געשטערט און אוועק גע'גזל'ט די הצלה פאראהאנדלונגען פון די ערליכע עסקנים, און זיי האבן אונטערגעברענגט דעם גאנצן הצלה פלאן, און אנשטאט דעם האבן זיי זיך באגענוגענט מיטן ראטעווען זיי מיט זייערע אנפירער פון די פארטייען, נאר זיי האבן ממש נישט געהאט קיין ברירה האבן זיי געמוזט צולייגן נאך עטליכע ערליכע רבנים צו די רשימה, כדי דאס זאל זיין ווי א כסות עינים פאר די נדיבים וואס האבן געגעבן דאס געלט פארן גאנצן פלאן פון די הצלה, עס איז ממש נישטא קיין גרעסערער שקר און סילוף און פאלשקייט פון דעם צו זאגן אז זיי האבן געהאט א האנט אין סיי וועלכן הצלה פלאן, ח"ו מען זאל אזוי זאגן".

דער רבי האט אויך באזוכט ביי הרה"ח הישיש ר' משה חיים שטראלי ע"ה, פון די זקני תלמידי הקדושת יו"ט זי"ע וועלכער האט געוואוינט אין בני ברק, און די אידן אין בני ברק האבן געשעפט מלא חיזוק פון זיך צו קענען דרייען ארום דעם רבין און נהנה זיין ממנו עצה ותושיה מיט טללי חיזוק זיך צו קענען האלטן אין די שיטה הקדושה פונעם רבן זי"ע דער אביר הרועים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פארזעצונג פון זייט 6

און קריאת המגילה אינאיינעם מיטן מנהל רוחני הרה"ג ר' יצחק דוד יאקאב שליט"א, און נאכ'ן דאווענען איז פארגעקומען א לעבעדיגע מסיבה לכבוד היום מיט ריקודין של שמחה.

אין די נאכמיטאג שעה'ן האט זיך די ציבור צונויפגענומען אין היכל הישיבה קטנה וואו מ'האט אפגעראכטן די תפילת מנחה ברבים מיט גרויס התעוררות און השתפכות הנפש אין שפיץ פון הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א, און נאכ'ן ווארימן דאווענען האט מען זיך ארויסגעלאזט אין געהויבענע טענץ בשמחת היום.

שפעטער אויפגערנאכט נאך די סעודת פורים האט זיך די ציבור צונויפגענומען אין היכל ביהמ"ד הגדול אין שיכון צום צענטראלן מסיבת פורים וואו מ'האט זיך משמח געווען מיט געהויבענע געמיטער באגלייט מיט לעבעדיגע געזאנגען און ריקודין של שמחה.

אינמיטן האט מען געזונגען ווארימע ניגוני תפילה ובקשה און הר"ר משה ארי' היילברוין הי"ו פון בית שמש האט מיט זיין טאלאנטפולע קול מעורר געווען מיט דברי חרוזים ארומרעדנדיג די גרויסקייט פונעם טאג ווען מ'קען אלעס גוט'ס אויסבעטן.

דערנאך האט די ציבור געהערט פאסיגע דברי תורה און התחזקות פון הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א איבער די קדושת וסגולת היום כי קדוש הוא.

נאכדעם האט מען א לענגערע צייט ממשיך געווען מיט געהויבענע ריקודין און לעבעדיגע ניגונים פארגעזונגען דורך די משוררים דקהילתינו הק'.

צום סיום האט אויפגעטרויטן דער לאנג-יעריגער בדחן בחצרות קדשינו הר"ר יואל הערשקאוויטש הי"ו פון אלעד וועלכער האט אונטערגעהאלטן דעם ציבור מיט שיינע און לעבעדיגע גראמען ווי ער האט איבערגעחזר'ט די שיינע שמחת החתונה און ביקורו הרם פון כ"ק מרן רבינו שליט"א באגלייט מיט בליציגע רעיונות כיד ה' הטובה עליו, צום שלוס האט ער מהנה געווען מיט פאסיגע דברי בדחנות פארשאפנדיג שמחה וחדוה פאר'ן גאנצן ציבור.

ליהודים היתה אורה ושמחה

דער רבי קען נישט שלאפן

חנוך לנער

אינטערעסאנטע עפיזאדן געאייגנט פאר קינדער

עֶס קוּמְט יֶעצט דֶער הֵיילִיגֶער יוֹם טוֹב פֶּסַח, אוּן גְלַייךְ דֶערְנָאךְ גֶעפאַלְט דֶער יָארְצַייט טָאג פוּן אוּנְזֶער גְרוֹיסְן רֶבִּי'ן רביה"ק בַּעַל בֵּרַךְ מֹשֶׁה זי"ע. וֶועלְן מִיר דֶערְצֵיילְן אַ מַעֲשֶׂה וָואס עֶס הָאט דֶערְצֵיילְט הרה"צ רֶבִּי שָׁלוֹם אֱלִיעֶזֶר שליט"א רַב דִקְהִלָּתֵינוּ הק' 15טע עוו. אִין בָּארָא פַּארְק, אוּן דֶער נָשִׂיא פוּן כּוֹלֵל עֲצֵי חַיִּים דָא אִין בְּנֵי בְּרַק. פוּן וָואס מְ'זֶעט וִוי שְׁטַארְק דֶער רֶבִּי זצ"ל הָאט זִיךְ גֶעזָארְגְט פַאר דִי הֵיילִיגֶע מוֹסְדוֹת אִין בְּנֵי בְּרַק, וּבִפְרַט פַאר'ן יוֹם טוֹב פֶּסַח.

אֵיין יָאר פַאר'ן יוֹם טוֹב פֶּסַח זֶענֶען דִי מוֹסְדוֹת גֶעוֶוען אִין זֵייעֶר אַ שְׁוֶוערְן מַצָב. עֶס הָאט נָאךְ גֶעפֶעלְט זֵייעֶר אַסַאךְ גֶעלְט, אוּן דִי הַנְהָלָה הָאט נִישְׁט גֶעוואוּסְט וִוי אַזוֹי זִיךְ אַן עֵצָה צוּ גֶעבְּן, צוּ קֶענֶען אוֹיסְצָאלְן פַאר דִי אַיינְגֶעשְׁטֶעלְטֶע נָאךְ פַאר יוֹם טוֹב.

רבינו בעל ברך משה זי"ע באשיינט מסיבת קבלת פנים
אין תלמוד תורה אין זכרון מאיר - ביי זיין באזוך אין שנת תשנ"ד

אֵיינְמָאל וֶוען עֶס אִיז גֶעוֶוען פְּרִי פַארְטָאגְס אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוּן אִין נְיוּ יָארְק אִיז נָאךְ גֶעוֶוען שְׁפֶּעט בַּיינַאכְט פוּן אַ נַאכְט פְרִיעֶר, הָאט דֶער גֶעטְרַייעֶר מְסִירַת נֶפֶשׁ'דִיגֶער מְנַהֵל פוּן דִי מוֹסְדוֹת הָרַבָּנִי הֶחָסִיד הַמְפוֹאָר ר' מֹשֶׁה חַיִּים וַייס הי"ו זִיךְ פַארְבִּינְדְן מִיטְ'ן רֶבִּי'ן זי"ע בְּעַל בֵּרַךְ מֹשֶׁה, אוּן עֶר הָאט זִיךְ אוֹיסְגֶערֶעדְט פַאר אִים אִיבֶּער דֶעם שְׁוֶוערְן מַצָב פוּן דִי הֵיילִיגֶע מוֹסְדוֹת. דֶער רֶבִּי זי"ע הָאט אִים אוֹיסְגֶעהֶערְט מִיט גְרוֹיס מִיטְלַייד. עֶר הָאט אִים צוּגֶעזָאגְט אַז וֶועט זֶען וָואס מְ'קֶען טוּהן, אוּן עֶר הָאט אִים וַוארֶעם אָנְגֶעווּאוּנְטְשְׁן.

עֶס אִיז שׁוֹין דֶעמָאלְט גֶעוֶוען זֵייעֶר שְׁפֶּעט בַּיינַאכְט, אוּן דֶעמָאלְט אוֹיף דִי מִינוּט הָאט מֶען שׁוֹין גָארְנִישְׁט גֶעקֶענְט טוּהן. גַאנְץ אִינְדֶערְפְרִי אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי'נְס שְׁטוּבּ אֵיינֶער פוּן דִי מְשַׁמְשִׁים, אוּן גְלַייךְ וִוי יֶענֶער אִיז אַרַיינְגֶעקוּמֶען אִין שְׁטוּבּ, רוּפְט זִיךְ דֶער רֶבִּי אָן צוּ אִים: "אַ גַאנְצֶע נַאכְט הָאבּ אִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט שְׁלָאפְן, צוּלִיבּ דֶעם שְׁוֶוערְן מַצָב פוּן דִי בְּנֵי בְּרַק'עֶר מוֹסְדוֹת". דֶער רֶבִּי הָאט זִיךְ אָפְּגֶערֶעדְט פַאר אִים, וִוי שְׁוֶוער עֶס אִיז דֶער מַצָב, אוּן וִוי שְׁטַארְק עֶס שְׁטֶערְט אִים דָאס וָואס מְ'קֶען נִישְׁט צָאלְן פַאר דִי אֵיינְגֶשְׁטֶעלְטֶע אִין צַייט.

דֶער גֶעטְרַייעֶר מְשַׁמֵשׁ הָאט פָארְגֶעשְׁלָאגְן עֶפֶּעס אַ פְּלַאן פַאר אַ פְרִישֶׁע הַכְנָסָה. דֶער רֶבִּי זי"ע הָאט זִיךְ אַרַיינְגֶעלֵייגְט דָאס אוֹיפְצוּאַרְבֶּעטְן. דֶעמָאלְט הָאט דֶער רֶבִּי זי"ע זִיךְ בַּארוּאִיגְט, אוּן אִיז גֶעגַאנְגֶען צוּם דַאוֶוענֶען.

אַזוֹי שְׁטַארְק הָאט דֶער רֶבִּי זִיךְ גֶעזָארְגְט פַאר דִי הֵיילִיגֶע מוֹסְדוֹת אִין בְּנֵי בְּרַק, וָואס הֶערֶענְדִיג אִיבֶּער דֶעם שְׁוֶוערְן מַצָב, הָאט דָאס אִים מַמָשׁ נִישְׁט גֶעגֶעבְּן קֵיין מְנוּחָה.

בקודש חזיתיך

בילדער און לעבעדיגע גריסן פון די מבצרי התורה און מערכת החינוך פון מוסדותינו הק׳

בחורי חמד תלמידי שיעור ג׳ אין ישיבה גדולה אין שפיץ מיט זייער מגי"ש הרה"ג ר׳ לייבל פרוש שליט"א אריבערגעקומען זיך צי שטעלן צום פארהער אויף עטליכע סימנים אין יו"ד ביי הגאון הגדול ראש הכולל שליט"א

וויכטיגע אסיפת מלמדים פארגעקומען אין תלמוד תורה זיך צו מחזק זיין בעבודת הקודש בחינוך התשב"ר ווי עס האט אויפגעטרויטן א׳ מגדולי המחנכים הרב נטע וויינבערגער הי"ו

איינע פון די קלענערע כיתות אין חדר פארשטעלט לכבוד יו"ט פורים אלס ספרי תורה

די מלמדים פון די קלענערע כיתות אין ת"ת שטעלן פאָר פאר די קינדער דעם גאנצן סדר פון באקן מצות לכבוד פסח

די קינדער קוקן זיך צו די סדר פון קנעטן די טייג ביים ספעציעלן אויסגעשטעלטע מצה בעקעריי אין חדר

די קינדער באשעפטיגן זיך אליין מיט די טייג צו באקן מצות

והבית בהבנותו

בילדער פון די גלאפירנדע עבודת הקודש
פון די בנין האדיר והחדש פון די מיידל שולע

עס ווערט געזעהן ווי עס ווערט שוין געבויט
די זיבעטע שטאק פון די געביידע

חצבה עמודיה שבעה - דער זיבעטער שטאק פונעם בנין שטייט שוין, און די ארבעט גייט ווייטער פאר די קומענדיגע שטאקן
בע"ה, האפנטליך שוין אויף ל"ג בעומר לברך על המוגמר דעם גאנצן בילדינג מיט אירע 9 שטאק

ביים ארייינציען די עלעקטעריק אינעם בנין